Criminaliteit en criminologie in een gedigitaliseerde wereld

NVC congres
21 en 22 juni 2018

Kamerlingh Onnes Gebouw (KOG)
Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Universiteit Leiden

Congresbundel

Boomcriminologie

Congresbundel

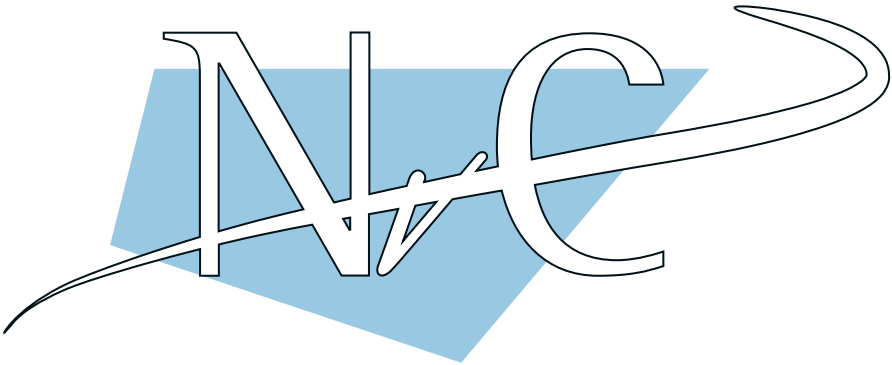

NVC congres

21 en 22 juni 2018

Kamerlingh Onnes Gebouw (KOG)

Faculteit der Rechtsgeleerdheid

Universiteit Leiden

Voorwoord

Van harte welkom op het jaarlijks congres van de Nederlandse Vereniging voor Criminologie (NVC). Dit jaar is het centrale thema 'Criminaliteit en criminologie in een gedigitaliseerde wereld'. Hoewel elke criminoloog het belang van digitalisering voor het eigen werk zal herkennen, worstelen we vaak met de vraag wat deze digitalisering precies voor ons werk betekent. Is cybercrime iets voor technisch onderlegde experts of moeten we allemaal meer kennis krijgen van de digitale aspecten van de vormen van criminaliteit die we bestuderen? En wat betekent digitalisering voor de wijze waarop criminaliteit wordt gepleegd en de manier waarop we die criminaliteit moeten bestrijden? Gaat het nog om dezelfde daders? En wat betekent dit voor de methoden en de theorieën waarmee we criminaliteit onderzoeken en verklaren? En biedt digitalisering ook nieuwe kansen voor onderzoek en dataverzameling? Deze en nog veel andere vragen over de digitalisering van criminaliteit en criminologie zullen centraal staan in de plenaire sessies en thematische panelsessies.

Het thema en het programma van het NVC-congres 2017 'Criminologie en de praktijk' werd zeer goed beoordeeld. We hebben daarom enkele elementen terug laten komen in het congres van 2018. Ook dit jaar hebben we voor de plenaire onderdelen zowel vooraanstaande wetenschappers als toonaangevende professionals uit de praktijk uitgenodigd. Daarnaast zijn er naast de traditionele panelsessies ook weer 'roundtables' in het programma te vinden.

Net als voorgaande jaren heeft u de keuze: U kunt zich twee dagen lang onderdompelen in het centrale thema, maar u kunt zich ook op hoofdlijnen laten informeren over het thema bij de plenaire sessies en bij de parallelsessies kiezen voor een breed scala aan andere onderwerpen. Het jaarlijks congres is en blijft een 'marktdag' waarin de Nederlands(talig)e criminologie zich in de volle breedte presenteert. Wetenschappers en professionals uit de criminologie en aanverwante disciplines presenteren de laatste resultaten van onderzoek in de panelsessies en bespreken andere belangrijke thema's in de roundtable-sessies. Met zoveel aanbod zal het weer lastig zijn een keuze te maken!

Behalve fysiek kunt u natuurlijk ook digitaal actief zijn op het congres. Als u wilt twitteren over het congres kunt u #nvc2018 gebruiken.

Minstens zo belangrijk als de inhoudelijke programmaonderdelen zijn natuurlijk de vele gelegenheden elkaar te ontmoeten, kennis te maken of bij te praten. Uiteraard onder het genot van een hapje en drankje. Ik hoop U dan ook te treffen tijdens de koffiepauzes, lunches en natuurlijk tijdens de borrel en het buffet in de Leidse Faculty Club op donderdag.

Namens het NVC-bestuur wens ik U een heel plezierig congres toe!

Wim Huisman
Voorzitter NVC

Inhoudsopgave

Kennismaking met de NVC

Op 17 juni 1974 werd de Nederlandse Vereniging voor Criminologie (NVC) opgericht. De NVC heeft allereerst tot doel de belangen te behartigen van de Nederlandse criminologie en van alle (aankomende) Nederlandse criminologen. Zij richt zich hierbij niet alleen op ieder die een academische opleiding criminologie heeft gevolgd, maar ook op ieder die op wetenschappelijk werk- en denkniveau werkzaam is op het terrein van (de bestudering van) criminaliteit en criminaliteitsbestrijding. De vereniging heeft daarnaast tot doel de Nederlands(talig)e criminologiebeoefening te stimuleren, onder andere door het bevorderen van het delen van criminologische kennis.

Voor haar leden organiseert de NVC ieder jaar een congres dat een beeld geeft van recent Nederlands onderzoek op het terrein van de criminologie. NVC-leden krijgen een forse reductie op de inschrijfkosten voor het congres. Daarnaast organiseert de NVC samen met haar divisies regelmatig gratis studiemiddagen waarin gevarieerde criminologische onderwerpen centraal staan. Ook informeert de NVC haar leden via de half jaarlijkse nieuwsbrief De Criminoloog en via haar website (www.criminologie.nl) over ontwikkelingen in de Nederlandse criminologie. Verder heeft de vereniging de ambitie om via de website en sociale media een digitaal platform te bieden voor netwerk-mogelijkheden van de sterk groeiende criminologische gemeenschap. Tot slot biedt Boom Lemma NVC-leden tegen gereduceerd tarief een abonnement op Tijdschrift voor Criminologie en het Tijdschrift voor Cultuur en Criminaliteit aan.

De NVC kan deze activiteiten alleen ontplooien wanneer zij voldoende leden heeft. U kunt lid worden door zich in te schrijven via de website www.criminologie.nl (regulier € 30 per jaar, AIO € 20 per jaar en student € 10 euro per jaar).

Meer informatie over de NVC en haar activiteiten is te vinden op de website (www.criminologie.nl), te volgen op twitter via @criminologieNL en te verkrijgen bij de secretaris van het NVC-bestuur Pauline Aarten (email: info@criminologie.nl).

Het bestuur van de NVC bestaat uit de volgende personen:

Wim Huisman (voorzitter)
Pauline Aarten (secretaris)
Vere van Koppen (penningmeester)

Karin Beijersbergen (NVC-congres – inhoudelijk programma)
Tamar Fisher (studiemiddagen en nieuwsbrief)
Marieke Kluin (NVC-congres – facilitair)
Marie Rozenkrantz Lindegaard (NVC-scriptieprijs en Willem Nagelprijs)
Steve van der Weijer (website en nieuwsbrief)

Overzicht programma NVC-congres 2018

Donderdag 21 juni 2018

09.00 – 09.30u Inschrijving en koffie/thee
09.30 – 09.45u Welkomstwoord door voorzitter NVC Wim Huisman
09.45 – 10.35u Keynote Introduction to cybercrime
Thomas Holt (Michigan State University)
10.35 – 11.00u Koffie/thee pauze
11.00 – 12.30u Parallel sessies 1
12.30 – 13.15u Lunchpauze
13.15 – 14.45u Parallel sessies 2
14.45 – 15.05u Koffie/thee pauze
15.05 – 15.55u Keynote Technologische innovatie binnen de criminologie en justitie: Kans of kul
Jean-Louis van Gelder (UTwente)
Bernd Wondergem (Ministerie van Justitie en Veiligheid)
15.55 – 16.15u Sapjes pauze
16.15 – 17.30u Parallel sessies 3
Vanaf 17.30u Netwerkborrel en buffet (Faculty Club)

Vrijdag 22 juni 2018

08.30 – 09.15u Algemene Leden Vergadering NVC
09.00 – 09.30u Nagekomen inschrijving en koffie/thee
09.30 – 11.00u Parallel sessies 4
11.00 – 11.30u Koffie/thee pauze
11.30 – 13.00u Parallel sessies 5
13.00 – 14.00u Lunchpauze
Posterpresentaties van de NVC-scriptieprijs genomineerden
14.00 – 15.30u Parallel sessies 6
15.30 – 15.55u Koffie/thee pauze
15.55 – 16.10u Uitreiking NVC-scriptieprijs
16.10 – 17.00u Plenaire sessie Cybercriminele netwerken
Rutger Leukfeldt (NSCR/Haagse Hogeschool)
Floor Jansen (Nationale Politie, Team High Tech Crime)
Vanaf 17.00u Afsluitende borrel (restaurant)

Zaaloverzicht donderdag

Tijdstip & programma onderdeel	Zaal	Blz.
09.30-09.45 Welkomstwoord voorzitter NVC	C131	
09.45-10.35 Keynote Introduction to cybercrime	C131	14
11.00-12.30		
Sessie Technologische ontwikkelingen in de strafrechtsketen	A002	37
Sessie Politiewerk	B025	40
Sessie Historische internationale criminologie	A008	43
Sessie Cybercrime	B017	46
Sessie Preventie van criminaliteit	A014	50
Sessie Culturele en groene criminologie	B030	54
Sessie Ontwikkelingen binnen onderzoek naar veiligheidsbeleving	B031	57
13.15-14.45		
Sessie Organisatie- en werknemerscriminaliteit	B025	61
Sessie Bezoek in Nederlandse gevangenissen	B031	65
Sessie Literatuuronderzoek binnen de criminologie en victimologie	B030	67
Sessie Cybercrime research and the police	B017	71
Sessie Intergenerationele continuïteit van crimineel gedrag I	A002	74
Sessie Reclasseringstoezicht vanuit verschillende perspectieven	A008	77
Roundtable De rol van archieven bij criminologisch onderzoek	A014	81
15.05-15.55 Keynote Technologische innovatie binnen de criminologie en justitie	C131	15
16.15-17.30		
Sessie Detentie I	A002	82
Sessie Levensloopcriminologie	A008	84
Sessie Migratie en criminaliteit	B030	87
Sessie Publieke opinie omtrent veiligheid	B031	90
Sessie Criminologisch onderzoek naar online uitingen: Do's and don'ts	B025	93
Pecha Kucha	B017	96

Zaaloverzicht vrijdag

Tijdstip & programma onderdeel	Zaal	Blz.
08.30-09.15 Algemene Leden Vergadering NVC	A014	
09.30-11.00		
Sessie Geloofwaardigheid van slachtoffers	A008	101
Sessie Cybercriminelen	B031	104
Sessie Huiselijk geweld	B030	108
Sessie Opsporing	B025	111
Sessie Internet en sociale media in het leven in de forensisch psychiatrische instelling	A002	115
11.30-13.00		
Sessie Radicalisering, extremisme en Islam	B025	118
Sessie Jeugd en criminologie	B030	122
Sessie Moed, zweet en tranen; technologische innovaties bij de reclassering	B031	126
Sessie Criminele carrières en desistance van zedendaders	A002	128
Pecha Kucha Cyber-Studentensessie: Over hacking, phishing en het darkweb	A008	132
Roundtable De werkelijke ontwikkeling van de criminaliteit	A014	138
13.00-14.00 Posterpresentaties van de NVC-scriptieprijs genomineerden	Restaurant	23
14.00-15.30		
Sessie Theoretische vernieuwing in de criminologie	B030	139
Sessie Intergenerationele continuïteit van crimineel gedrag II	A008	142
Sessie Slachtofferschap van cybercrime: Prevalentie, risicofactoren en weerbaarheid	B031	146
Sessie Detentie II	A002	149
Sessie Nieuwe onderzoeksmethoden in de criminologie	B025	152
Roundtable Kwalitatieve scripties winnen meestal de NVC-scriptieprijs. Probleem? Oorzaak? Oplossing?	A014	155
15.55-16.10 Uitreiking NVC-scriptieprijs	A144	23
16.10-17.00 Keynote Cybercriminele netwerken	A144	18

Plattegrond KOG – begane grond

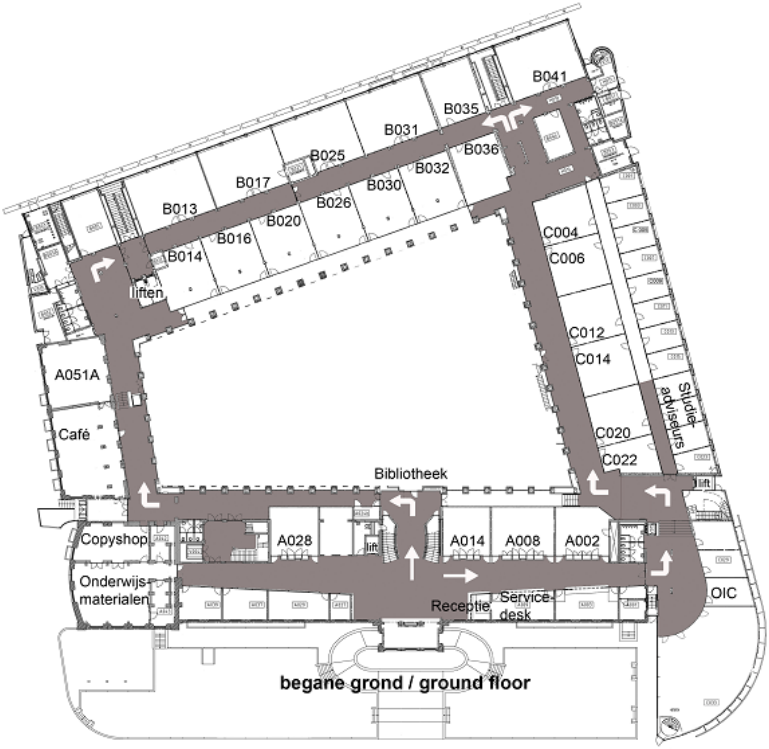

Kamerlingh Onnes Gebouw

Plattegrond KOG – eerste verdieping

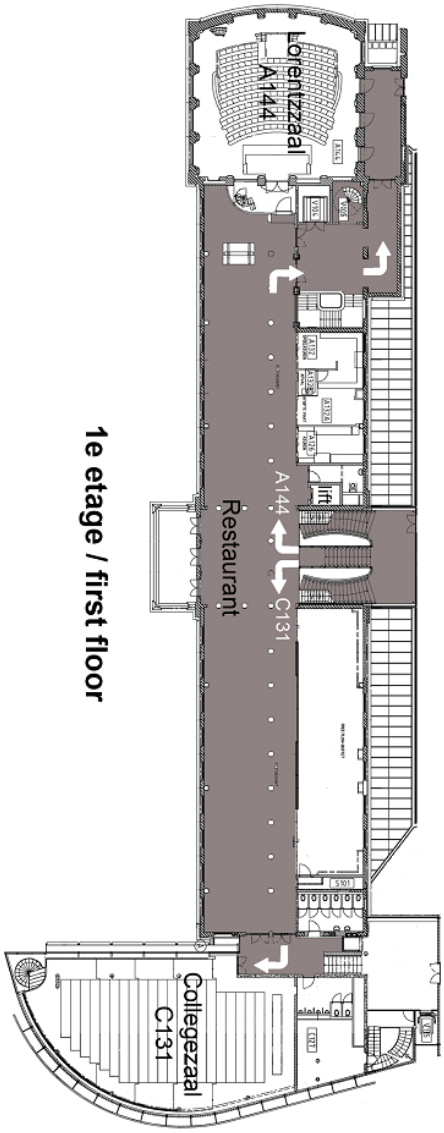

Stadsplattegrond Leiden

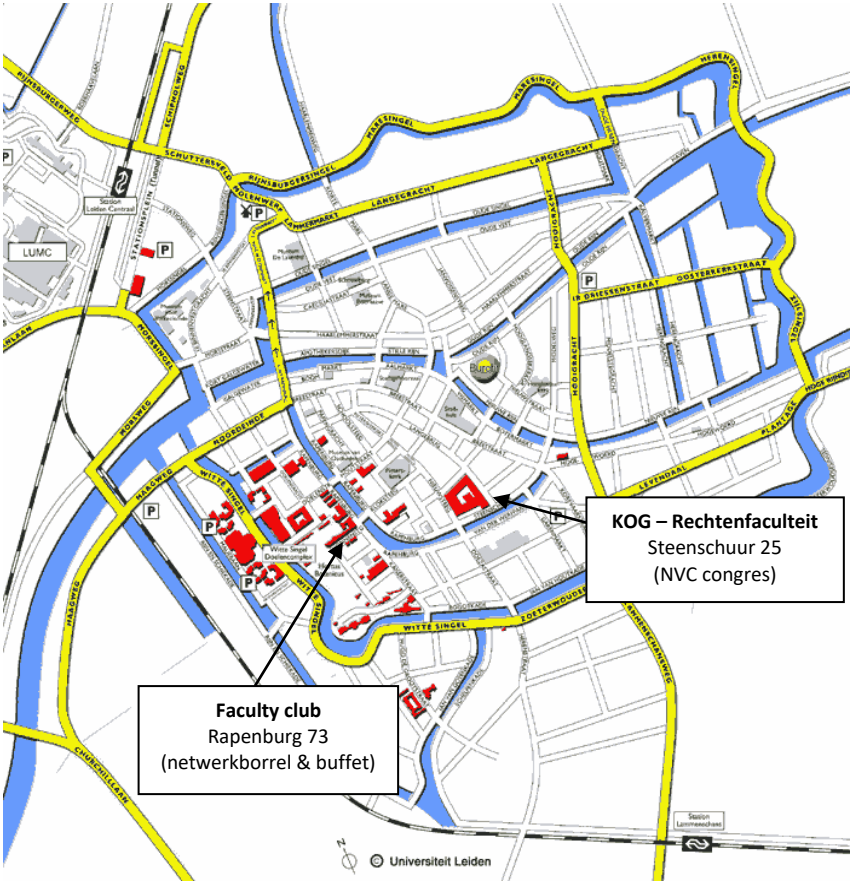

Keynote 'Introduction to cybercrime' (Thomas Holt)

Donderdag 21 juni om 9.45 – 10.35u, zaal C131

Introduction to cybercrime
Thomas Holt

Abstract

Societal dependence on technology and the Internet has transformed modern life. Though it is now easier to communicate and engage in financial transactions, there are myriad opportunities for misuse and abuse. Many of these acts are referred to as cybercrimes, though there is some debate as to the role of human agency in their occurrence. This presentation will consider the various forms of cybercrime that affect persons and property, and examine both offender and victim dynamics and the uniquely human factor of cybercrime. In particular, this talk will detail various forms of hacking, malicious software, and fraud, as well as issues related to sexual deviance, human trafficking and child sexual exploitation. The problem of interpersonal violence online will also be considered, including bullying, stalking, hate speech, and radicalization to violence. The challenges affecting police and policy-makers will also be discussed in detail, particularly the issues facing line officers in citizen calls for service, as well as evidence processing for certain crime types.

Biography

Dr. Thomas J. Holt is a professor in the School of Criminal Justice at Michigan State University and a fellow in the cybercrime cluster at the National Center for the Study of Crime and Law. His research focuses on cybercrime, cyberterror, and policy responses to these phenomena. His work has been published in various international journals. Dr. Holt has also authored and edited multiple books on the issue of cybercrime, including Cybercrime and Digital Evidence: An Introduction (Routledge), and Data Thieves in Action (Palgrave). He is also the director of the International Interdisciplinary Research Consortium on Cybercrime, which is a collective of scholars in the social and technical sciences who collaborate on research related to cybercrime and cybersecurity issues across the globe.

Keynote ‘Technologische innovatie binnen de criminologie en justitie: Kans of kul’ (Jean-louis van Gelder & Bernd Wondergem)

Donderdag 21 juni om 15.05 – 15.55u, zaal C131

Het gebruik van technologie in criminologisch onderzoek
Jean-Louis van Gelder

Abstract

In deze presentatie richt ik mij op de vraag wat recente technologieën bij kunnen dragen aan onderzoek naar de preventie en bestrijding van criminaliteit. Voor de hand liggende en vaak genoemde voordelen zijn de mogelijkheid van deze technologieën om in korte tijd grote hoeveelheden data te verzamelen en te analyseren, of data te verzamelen die niet of niet eenvoudig middels traditionele methoden verkregen kan worden. Een nog wat onderbelicht aspect van nieuwe technologieën is wat deze te bieden hebben om criminologische vraagstukken vanuit een nieuw perspectief te benaderen en hoe ze kunnen worden gebruikt in interventies voor gedragsverandering. Juist in het vermogen om buiten de natuurlijke grenzen van de realiteit te treden ligt de grootste kracht. Ik richt mij vooral op technologieën welke qua kosten, vereiste technische voorkennis, en gebruiksvriendelijkheid toegankelijk zijn voor de gemiddelde onderzoeker. Specifiek zal ik ingaan op de mogelijkheden van het gebruik van smartphones als onderzoeksinstrument, de potentie van virtual reality om zowel data te verzamelen en gedragsverandering onder delinquenten te realiseren, en verschillende manieren waarop sociale media kunnen worden gebruikt in criminologisch onderzoek. Ik zal elk toelichten met voorbeelden uit mijn eigen onderzoek en dat van anderen.

Biografie

Jean-Louis van Gelder is als hoogleraar verbonden aan de vakgroep Psychology of Crime, Risk and Conflict van de Universiteit Twente. Zijn onderzoeksinteresses richten zich op het gebruik van innovatieve methoden en nieuwe technologieën in criminologisch onderzoek, de rol van emoties en persoonlijkheid bij criminele keuzes, en future self models.

Jean-Louis houdt zich momenteel in het bijzonder bezig met de inzet van virtual reality in onderzoek en de rehabilitatie van delinquenten.

Innovatieve toepassingen van technologie bij justitie
Bernd Wondergem

Abstract

In het justitiële werkveld zijn de laatste jaren verschillende nieuwe technologieën succesvol toegepast. In deze presentatie bespreek ik een aantal praktische voorbeelden daarvan, waaronder de inzet van virtual reality om de beleving over te brengen hoe het is om als kind getuige te zijn van huiselijk geweld, hoe het is om slachtoffer te worden van sexting, hoe het is om als LVB-er contact te hebben met jeugdprofessionals en hoe het als buurtbewoner is om in een wijk te wonen waar jeugdgroepen de boel verstieren. Een ander voorbeeld is de inzet van concept extraction en text classification voor het maken van een automatisch filter dat voorspelt of politiedossiers betrekking hebben op kindermishandeling. Ik bespreek hoe dit filter in de praktijk gebruikt wordt en hoe dezelfde technologie het werk van politiebeambten verder kan vergemakkelijken. Het laatste voorbeeld is het apps platform JeugdConnect, met daarop een aantal apps die complexe zaken simpel maken, waaronder het inschatten van de kans op een VOG in het geval je een strafblad hebt. In deze presentatie bespreek ik de voorbeelden en geef aan hoe deze in het werkveld gebruikt worden. Verschillende van de genoemde instrumenten zijn vrij beschikbaar.

Biografie

Dr. Bernd Wondergem MMO werkt als innovatiemanager voor het ministerie van Justitie en Veiligheid. Hij is gepromoveerd op het vakgebied van ‘information discovery’ en heeft ruime ervaring in het toepassen van technologische innovaties voor bedrijven en overheden. De laatste jaren heeft hij vanuit het ministerie verschillende innovatieve projecten geleid, bijvoorbeeld op het gebied van virtual reality, serious gaming, blockchain, text mining en apps. Naast informatiekundige is Bernd ook bedrijfskundige (master in management and organisation). Vanuit dit dubbele perspectief hebben ook business cases en maatschappelijke kosten/baten analyses

voor innovaties Bernd's interesse, net als de organisatorische inbedding van innovatie(s). Bernd werkt als zelfstandig adviseur en innovatie- en programmamanager vanuit zijn eigen bedrijf Lentenaer.

Keynote 'Cybercriminele netwerken' (Rutger Leukfeldt & Floor Jansen)

Vrijdag 22 juni om 16.10 – 17.00u, zaal A144

Criminologisch onderzoek naar cybercriminele netwerken
Rutger Leukfeldt

Abstract

Deze presentatie gaat over samenwerkende cybercriminelen. Dat is niet voor niets. De meeste criminelen werken niet alleen. Dat is iets wat criminologen al sinds lange tijd onderkennen. In mijn presentatie betoog ik dat datzelfde geldt voor cybercriminelen. Hoewel sommige hackers wellicht in hun eentje kunnen opereren vanaf hun zolderkamer, weten we uit diverse onderzoeken dat wanneer het bijvoorbeeld gaat om financieel gemotiveerde cybercrimes, zoals phishing of malware gericht op online bankieren, dat er meerdere daders nodig zijn, elk met hun eigen specifieke kennis en kunde. Ik zal vervolgens specifiek ingaan op de lokale dimensie van deze cybercriminele netwerken. Cybercrime lijkt zich alleen in de online wereld af te spelen. Cybercriminelen zijn echter echte mensen die zich ook in de fysieke wereld begeven. Ze hebben dus zowel online als offline contacten. Meer en meer onderzoeken laten dan ook zien dat de online en offline wereld verweven zijn. Deze presentatie zoomt in op die verwevenheid. Eerst ga ik in op online en offline sociale contacten en criminele ontmoetingsplaatsen die toegang bieden tot cybercriminele netwerken. Vervolgens ga ik in op de lokale inbedding van cybercrime. Bijvoorbeeld bij het witwassen van geld. Ondanks dat cybercriminelen zaken doen met behulp van e-currencies zoals Bitcoins, blijken ze namelijk dol te zijn en cash geld. En dat moet – net als bij traditionele criminele netwerken – eerst worden witgewassen, vaak via bestaande criminele netwerken.

Biografie

Dr. Rutger Leukfeldt is senior onderzoeker cybercrime bij het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) en lector Cybersecurity in het mkb bij de Haagse Hogeschool. Rutger promoveerde

op een onderzoek naar de ontstaans- en groeiprocessen van cybercriminele netwerken. Daarnaast voerde Rutger de afgelopen tien jaar diverse cybercrime onderzoeken uit zoals onderzoek naar werkwijzen en daderkenmerken, slachtofferschap van cybercrime en de doorstroom van cybercrimestrafzaken. In 2015 kreeg Rutger een Marie Curie Individual Fellowship (EU beurs) om de veranderde organisatie van criminele netwerken te bestuderen en in 2017 ontving hij een NWO Veni beurs om de offline kant van cybercrime te bestuderen. Verder is hij sinds 2017 voorzitter van de Cybercrime Working Group van de European Society of Criminology.

Opsporing en bestrijding van cybercriminele netwerken
Floor Jansen

Abstract

Wat is het antwoord van de politie op de opkomst van cybercriminele netwerken? Zij beschikt over exclusieve bevoegdheden en een wereldwijd netwerk van opsporingsdiensten. En ook de 'oude trukendoos' van de politie blijkt erg bruikbaar bij de opsporing van cybercrime. Toch heeft de politie geen monopolie op de opsporing van cybercriminele netwerken en wil dit ook niet hebben. Vele andere spelers in het cyberdomein beschikken immers over de mogelijkheden, kennis en positie om cybercrime tegen te gaan. Publiek-private samenwerking, inzicht in de mogelijkheden van onszelf en onze partners en een open mind zijn van groot belang om de nieuwe uitdagingen die de opkomst van cybercrime met zich meebrengt het hoofd te bieden. De focus van de politie is verlegd van opsporing naar een breder interventiepallet waar ook preventie, slachtoffernotificatie en disruptie deel van uitmaken. Cybercrime wordt op deze manier in brede zin bestreden. Soms ver weg, soms heel dicht bij. Ik zal deze presentatie afsluiten met de nieuwste interventie van THTC waar publieke en private partijen bij zijn betrokken: project Hack_Right. Middels dit project willen politie en OM voorkomen dat jonge cybercriminelen in Nederland onderdeel uit gaan maken van criminele netwerken.

Biografie

Drs. Floor Jansen, criminoloog en sociaal wetenschapper en al heel wat jaren werkzaam bij de politie, startte vijf jaar geleden als adviseur van het Team High Tech Crime. Ze ontwikkelde zich van digibeet tot cyber security incrowd. Een van haar speerpunten is publiek private samenwerking met binnenlandse en buitenlandse partners. Ze benadert cybercrime vanuit een multidisciplinaire bril waarbij veel aandacht is voor de human factor. Want in de wereld van bits, bites en betreden op afstand kan deze factor nog wel eens op de achtergrond raken. Door wetenschappelijke inzichten te vertalen naar een nieuwe aanpak van cybercrime ontstaat een synergie tussen theorie en praktijk die nodig is om complexe vormen van criminaliteit zoals cybercrime tegen te gaan.

PechaKucha

Wat is PechaKucha 20x20? PechaKucha 20x20 is een concept voor het houden van korte, creatieve presentaties. De 20x20 heeft betrekking op ‘20 images’ en ‘20 seconds’. Bij een Pecha Kucha-evenement presenteren deelnemers een diavoorstelling van 20 afbeeldingen, in een totale tijd van 6 minuten en 40 seconden. Elke afbeelding wordt daarbij precies 20 seconden getoond. De beelden verschijnen automatisch en de presentator praat het publiek door de beelden heen.

Wie heeft het uitgevonden? Het concept werd in 2003 bedacht door Astrid Klein en Mark Dytham, twee architecten uit Tokio. De naam stamt af van een Japans woord voor 'prietpraat’ (ぺちゃくちゃ) . Het woord moet als een enkel woord worden uitgesproken (petsja-kutsja).

Waarom is dit concept bedacht? De 20x20 eisen dwingen de deelnemers creatief en to the point te zijn. De bedenkers hebben als doel om te voorkomen dat presentatoren eindeloos blijven praten over hun favoriete onderwerp.

Waar gebeurt het? PechaKucha Nights zijn informele avonden waarbij 14 deelnemers een diavoorstelling van 20 afbeeldingen presenteren. Deze avonden worden inmiddels in meer dan 800 steden in de wereld georganiseerd. De deelnemers en het publiek van een Pecha Kucha Night komen doorgaans uit de wereld van design, architectuur, fotografie, kunst, wetenschap en andere creatieve gebieden.

We denken dat PechaKucha op het NVC congres een fris, goed en vernieuwend format is om ons creatieve wetenschappelijke werk te presenteren.

Bron: www.pechakucha.org | www.wikipedia.org

Roundtable

In een roundtable sessie wordt geen onderzoek gepresenteerd, maar gaan 5 tot 8 deelnemers met elkaar in debat over een bepaald onderwerp, bijvoorbeeld een specifiek criminaliteitsprobleem of een bepaalde strafrechtelijke interventie. De deelnemers van de roundtable vormen bij voorkeur een mix van wetenschappers, professionals uit de praktijk en beleidsmedewerkers. De organisator van de roundtable heeft van tevoren het onderwerp bepaalt, een korte toelichting/samenvatting geschreven met enkele discussiepunten omtrent het onderwerp, deelnemers uitgenodigd en een voorzitter gekozen. Tijdens de roundtable sessie wordt het onderwerp aan een tafel besproken door de voorzitter en deelnemers, maar uiteraard zijn andere congresbezoekers van harte welkom om hierbij aan te sluiten en deel te nemen aan het gesprek.

Genomineerden NVC-scriptieprijs 2017-2018

In alfabetische volgorde zijn de genomineerden voor de NVC-scriptieprijs 2017/2018:

Sander de Jong, Rechtenfaculteit van Universiteit Leiden
From Russia with cyber: Een kwalitatief onderzoek naar trends in motieven, doelen, doelwittenen modus operandi van, vermoedelijk, door Rusland gesponsorde Advanced Persistent Threats over de periode 2005-2016
Begeleider: M. Berghuis

Sifra Matthijsse, Erasmus Universiteit Rotterdam
De hacker: computergenie of crimineel. Een kwalitatief onderzoek naar de framing van hackers in het Nederlandse nieuws
Begeleider: W. van der Wagen

Robin van der Sanden, Universiteit Utrecht
'Being paranoid is a bitch': The nature and negotiation of risk and 'harm' on 'dark net' cryptomarkets
Begeleider: D. Zaitch

Tim Thurley, Faculteit Governance and Global Affairs van Universiteit Leiden
Reconsidering registration: Homicide reduction and the Canadian firearm registry
Begeleider: M. Liem

Simone van Venrooij, Maastricht University
Het taakstrafverbod in theorie en praktijk. Een kritische reflectie op het taakstrafverbod ex artikel 22b Sr in het Nederlandse strafrecht en de werking ervan in de rechtspraktijk
Begeleider: J. Claessen

Sander Westerbeek, VU Amsterdam
CSI: Crime Series Investigated. Een kwalitatief en experimenteel onderzoek naar dadergedrag en seriematigheid
Begeleider: J. van der Kemp

Op vrijdag 22 juni presenteren de genomineerden tijdens de lunch (13.00-14.00) in het restaurant een poster over hun scriptieonderzoek. Loop vooral even langs bij deze veelbelovende jonge onderzoekers!

Abstracts

TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN IN DE STRAFRECHTSKETEN

donderdag 11:00-12:30, Zaal: A002

Voorzitter: Liza Cornet

Het gebruik van bodycams door de politie

Joyce Kerstens

Achtergrond De politie maakte tot voor kort incidenteel en zonder centrale sturing gebruik van bodycams. In 2018 is een landelijk onderzoek uitgevoerd, waarbij de politie in 30 proeftuinen heeft geëxperimenteerd met de inzet van bodycams voor uiteenlopende doelen. Dit om meer inzicht te krijgen voor welke politieactiviteiten en in welke situaties de bodycam op een slimme en adequate manier kan worden ingezet.

Doel Inzicht geven in de effecten van bodycamgebruik tijdens politiewerk op straat, in termen van activiteiten en output. Daarnaast is oog voor onbedoelde neveneffecten, zoals een mogelijke schending van privacy en de vertrouwensband tussen politie en burgers.

Methode Naast een internationale literatuurstudie (inventarisatie good practices), is een QuickScan uitgevoerd onder de coördinatoren van alle 30 proeftuinen. Hierbij zijn vooral procedurele en organisatorische aspecten in kaart gebracht. Daarnaast is een survey uitgevoerd onder alle deelnemers aan de proeftuinen. In totaal hebben 551 politiemensen de online enquête ingevuld (27% respons). Om de enquêteresultaten te nuanceren zijn zes focusgroepen georganiseerd, waarbij bodycamdragers nader zijn ingegaan op hun praktijkervaringen.

Resultaten/Conclusie De bodycams zijn ingezet bij diverse soorten politiewerk op straat, bijvoorbeeld bij surveillance in uitgaansgebieden, tijdens evenementen of bij bekeuringssituaties. Ook zijn de cambeelden gebruikt voor educatieve doeleinden (o.a. confrontatie jongeren en hun ouders na drankmisbruik). De deelnemers aan de proeftuinen zijn overwegend enthousiast over de inzet van bodycams. Een belangrijk resultaat is het voorkomen of de-escaleren van geweld en het bevorderen van normconform gedrag. Dit geldt zowel voor de gefilmde burger als voor de politieman of -vrouw die de bodycam gebruikt.

Het gebruik van automatische nummerplaatherkenning door de politie

Jasper van Berkel

Achtergrond/Doel Op basis van het nieuwe artikel 126jj Wetboek van Strafvordering (Sv) zal het voor de politie mogelijk worden om door middel van camera's kentekengegevens van passerende voertuigen te registreren en op te slaan voor een periode van vier weken. De gegevens kunnen gedurende deze periode worden ingezien ten behoeve van de opsporing van een misdrijf of van voortvluchtige personen. Het WODC voert een evaluatie uit naar het gebruik van de wet. Als onderdeel hiervan is een verkenning uitgevoerd naar hoe tot op heden kentekens worden vastgelegd en bewaard door de politie en hoe zich dat verhoudt tot de nieuwe bevoegdheid.

Methode Voor de verkenning is een literatuuronderzoek uitgevoerd naar het gebruik van ANPR door de politie in Nederland. Voor het literatuuronderzoek is gebruik gemaakt van wetenschappelijke literatuur, grijze literatuur en kamerstukken. Daarnaast zijn aanvullende gesprekken gevoerd met experts en stakeholders op het gebied van automatische nummerplaatherkenning (ANPR).

Resultaten/Conclusie Voor het gebruik van ANPR-gegevens bestond voor de introductie van artikel 126jj Sv geen specifieke wettelijke grondslag. Hierdoor werd (en wordt) er teruggevallen op algemene regels wat betreft de taakstelling van de politie en op het gebied van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Hoewel de nieuwe wet het mogelijk wordt om tot vier weken terug ANPR-gegevens op te vragen, gelden er wel beperkingen. Zo is het beperkt tot specifieke misdrijven, is toegang alleen voorbehouden aan geautoriseerde opsporingsambtenaren en is profilering niet mogelijk.

De 'zelfmetende' justitiabele: Een verkennend onderzoek naar technologische zelfmeetmethoden binnen de justitiële context

Liza Cornet, Nienke Mandersloot, Ronald Pool, Katy de Kogel

Achtergrond/Doel Met de komst van technologische zelfmeetapparatuur, zoals smartwatches en smartphones, is het kwantificeren van persoonlijke kenmerken een geaccepteerde bezigheid onder burgers geworden. Ook het veld van Justitie en Veiligheid toont steeds meer interesse in het gebruik van deze technieken. Het WODC inventariseerde de mogelijkheden van technologische zelfmeetmethoden voor de justitiële context. Het rapport richt zich op drie aspecten binnen de justitiële setting: de zelfredzaamheid van justitiabelen, de veiligheid in detentie en reclasseringstoezicht.

Methode Het onderzoek betreft een literatuurinventarisatie naar de toepassingsmogelijkheden van zelfmeetapparatuur binnen de justitiële context. Daartoe is ook grijze literatuur geraadpleegd [en is input van de Wearables in Practice (WIP) groep - een netwerk van experts en praktijkdeskundigen op het gebied van zelfmeting in de (forensische) zorg - verwerkt.]

Resultaten/Conclusie Uit de verkenning blijkt dat er op dit moment al enkele toepassingsmogelijkheden zijn wat betreft technologische zelfmeting in de justitiële context. Zo kan de inzet van wearables de fysieke gezondheid van justitiabelen helpen bevorderen (bijvoorbeeld met een stappenteller of slaapmeter) en zo zelfredzaamheid vergroten. Tevens zouden mobiele applicaties ingezet kunnen worden om reguliere behandeling en reclasseringstoezicht te ondersteunen. De daadwerkelijke implementatie van technologische zelfmeetmethoden in de justitiële praktijk staat nog in de kinderschoenen en vereist onder andere een analyse met betrekking tot dataveiligheid en meer wetenschappelijk onderzoek naar de betekenis van verzamelde gegevens.

POLITIEWERK

donderdag 11:00-12:30, Zaal: B025

Voorzitter: Antoinette Verhage

Hoe gaan politiemensen om met hun geweldsbevoegdheid: Visies en werkstijlen van Vlaamse politieambtenaren

Jannie Noppe

Achtergrond/Doel Deze paper maakt deel uit van een doctoraatstudie waarin het gebruik van geweld door politie onderzocht wordt vanuit het standpunt van de politieambtenaar. Het doel van deze paper is inzicht te verschaffen in hoe Belgische politiemensen omgaan met hun geweldsbevoegdheid. In de literatuur worden verschillende (werk)stijlen beschreven die verschillende denk- en handelswijzen van politiemensen typeren. Hoe een politieambtenaar omgaat met zijn/haar geweldsbevoegdheid is in het merendeel van deze studies, naast andere factoren, bepalend voor de stijl die een politieambtenaar hanteert.

Methode De paper presenteert de resultaten van het kwalitatieve luik van de studie waarin aan de hand van semigestructureerde interviews, 39 politiemensen (uit drie lokale politiezones) bevraagd werden omtrent hun visie op de geweldsbevoegdheid en hun persoonlijke ervaringen met het gebruik van geweld. De interviews werden volledig getranscribeerd en geanalyseerd aan de hand van Nvivo.

Resultaten/Conclusie Enerzijds tonen de interviews aan dat politiemensen verschillen in hoe zij omgaan met hun geweldsbevoegdheid. In lijn met voorgaand onderzoek kunnen verschillende (werk)stijlen onderscheiden worden. Anderzijds blijkt uit de interviews dat visies ten aanzien van geweldsgebruik en de manier waarop politiemensen omgaan met hun geweldsbevoegdheid evolueert/verandert doorheen een politiecarrière.

'Goed' politiewerk en jeugdgroepen

Anne van Uden

Achtergrond/Doel De vraag wat 'goed' politiewerk is, is een regelmatig terugkerende vraag, zowel in het maatschappelijk als wetenschappelijk debat. Doorgaans wordt bij het beoordelen wat goed politiewerk is, alleen effectiviteit als uitgangspunt genomen. Dat is om een aantal redenen problematisch. Zo is het haast onmogelijk om bij politiewerk de aanwezigheid van causale relaties vast te stellen. Daarnaast is niet helder wat onder effectiviteit moet worden verstaan.

Vaak wordt de ontwikkeling van criminaliteitscijfers geanalyseerd, maar voor het bestuderen van politiewerk zijn criminaliteitscijfers lang niet altijd de meest aangewezen uitkomstmaat. De aanpak van criminaliteit is immers niet het enige waar de politie zich mee bezig houdt. Daarom is op zoek gegaan naar een andere manier om 'goed' politiewerk te bestuderen. De politieaanpak van jeugdgroepen is daarbij als uitgangspunt genomen.

Methode Vergelijkende casestudy (3 politieaanpakken). Per aanpak voerde de onderzoeker ruim 40 gesprekken met politiemensen, samenwerkingspartners en wijkbewoners. Daarnaast analyseerde zij documenten en observeerde zij ruim 100 uur.

Resultaten/Conclusie De presentatie geeft een weerslag van de voorlopige resultaten van het onderzoek naar de politieaanpak van jeugdgroepen. Gebleken is dat de politie in haar werk rekening moet houden met meerdere waarden. Deze waarden en de verschillende manieren waarop de politie zich daar rekenschap van kan geven, vullen elkaar aan, maar staan tegelijkertijd op gespannen voet met elkaar. In dit complexe samenspel speelt het tonen van betrokkenheid (contact maken: fysiek en niet alleen online) door politiemensen een cruciale rol.

De abstracte politie

Renze Salet, Jan Terpstra

Achtergrond/doel In onze presentatie introduceren wij een nieuw concept 'de abstracte politie'. Onze stelling is dat het karakter van de politieorganisatie de laatste jaren fundamenteel is veranderd. Het concept abstracte politie helpt ons deze verschuiving beter te begrijpen. Met het begrip abstracte politie bedoelen wij dat de interne en externe relaties van de politie meer afstandelijk, onpersoonlijker, formeler en minder direct zijn geworden. Ook zijn politiemensen verder van de ooit vanzelfsprekende lokale context af komen staan. Daarnaast is de abstracte politie in toenemende mate afhankelijk geworden van zogenaamde 'systeemkennis' en de op computersystemen gebaseerde logica. Deze veranderingen zijn het gevolg van zowel bredere maatschappelijke ontwikkelingen die over langere termijn hebben plaatsgevonden, als de invoering van de nationale politieorganisatie.

Methode Het concept abstracte politie is ontstaan naar aanleiding van bevindingen in verschillende onderzoeken die in de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden naar uiteenlopende onderdelen van de Nationale Politie in Nederland. Vervolgens heeft een vergelijkend kwalitatief onderzoek plaatsgevonden in Nederland en Schotland op basis waarvan het begrip verder is uitgewerkt en empirisch gefundeerd. Dit onderzoek heeft onder andere bestaan

uit een analyse van onderzoeksrapporten die in Nederland en Schotland zijn verschenen over het functioneren van de Nationale Politie en aanvullende kwalitatieve interviews met sleutelpersonen.

Resultaten/Conclusie In onze presentatie laten we zien dat het ontstaan van een abstracte politie een aantal belangrijke, ingrijpende consequenties heeft. Zo wordt de kwetsbaarheid van de politie vergroot, doordat haar informatiepositie achteruit gaat, zij aan flexibiliteit verliest en afhankelijk wordt van rigide systemen. Dit zijn onbedoelde en ongewenste uitkomsten van het streven naar een rationeler, beter beheersbare politieorganisatie, waarbij onderweg de 'menselijke maat' uit het oog is verloren.

Legitimiteit en beslissingen van politie

Antoinette Verhage

Achtergrond/Doel De kwaliteit van politionele beslissingsprocessen wordt door burgers gezien als een belangrijke factor van procedurele rechtvaardigheid en van legitimiteit. Beslissingsprocessen zelf worden vaak vertaald naar politie- of beslissingsstijlen, waarbij de kenmerken van politieactiviteit samengevat worden in ideaaltypes. De keuze voor een beslissingsstijl kan een belangrijke impact hebben op legitimiteit. In deze presentatie wordt legitimiteit bestudeerd op basis van vier grote kruispunten van legitimiteit: 1) politiestijlen, vertrouwen en procedurele rechtvaardigheid, 2) politiegedrag en -beslissingen bij interacties met de burger, 3) het gebruik van geweld en 4) institutionele legitimiteit (toezicht en controle), met als doel het onderzoek over deze vier kruispunten samen te brengen.

Methode Literatuuranalyse en kritische review van recent empirisch onderzoek naar deze vier kruispunten en toepassing op bestaande politiestijlen. Deze analyse wordt uitgevoerd op basis van het themanummer van Policing: An International Journal, dat hierover verscheen (Verhage, Van Damme & Noppe, 2017). In deze presentatie willen we de bijdragen transversaal analyseren en nagaan wat de impact hiervan is op de onderzoeksagenda met betrekking tot legitimiteit enerzijds en beslissingsprocessen en politiestijlen anderzijds.

Resultaten/Conclusie Beslissingsprocessen, legitimiteit en procedurele rechtvaardigheid zijn onderling zeer sterk verbonden en zijn bouwstenen van een politiestijl. Elk van deze elementen heeft bovendien impact op de mate waarin de burger wil samenwerken met politie en/of de mate waarin de burger het gebruik van geweld door politie accepteert. Toekomstig onderzoek moet rekening houden met de onderlinge verbanden tussen de verschillende kruispunten.

HISTORISCHE INTERNATIONALE CRIMINOLOGIE

donderdag 11:00-12:30, Zaal: A008

Voorzitter: Jantien Stuifbergen

Nadat historische criminologie enkele jaren op de achtergrond is verdwenen, is het nu weer in opkomst zoals blijkt uit de oprichting van de divisie historische criminologie binnen de NVC. Historische onderzoeksmethoden zijn altijd van belang geweest bij het bestuderen van internationale misdrijven. Deze themasessie gaat over onderzoek wat zowel binnen de historische criminologie als ook de internationale criminologie valt. De drie presentaties zijn casussen uit de recente geschiedenis, vanaf de Tweede Wereldoorlog tot het heden die deels gebaseerd zijn op historische bronnen, of gebruik maken van een historische onderzoeksmethodologie.

Foute vrouwen, de 'zware gevallen' van WOII

Jantien Stuifbergen

Achtergrond In oktober 1945 zag de Nederlandse overheid zich geconfronteerd met 96.000 zaken van politieke verdachten van wie verondersteld werd dat ze geheuld zouden hebben met de vijand tijdens de oorlog. Een kleine 2.000 (de "zware gevallen") van hen zijn door een Bijzonder Gerechtshof veroordeeld tot minimaal 10 jaar gevangenisstraf, levenslang of de doodstraf en onder hen waren 58 vrouwen. Deze bijdrage gaat specifiek over die 58 vrouwelijke "zware gevallen".

Doel Het doel is, afgezet tegen de naoorlogse visie op vrouwelijk daderschap, een overzicht te geven van de persoonskenmerken en (criminele) levensloop van deze vrouwelijke daders van de Tweede wereldoorlog.

Methode Voor de studie is gebruik gemaakt van originele bronnen uit de archieven van de bijzondere rechtspleging en justitiële documentatie.

Resultaten/Conclusie Het dominante beeld van de vrouw als het zwakke geslacht en de verklaringen die vroeg na de oorlog stevig in het maatschappelijke debat verankerd waren, omschreven deze vrouwen vooral als zwakke willoze schepsels. De resultaten van dit empirische onderzoek laten een beeld van over het algemeen jonge, laagopgeleide, maar psychisch volstrekt gezonde en normale vrouwen zien, die in een lager sociaal milieu en aan de rafelranden van de samenleving opgroeiden en voor wie de oorlog kansen bood om hogerop de maatschappelijke ladder te klimmen.

Todestango. Spelen, zingen en aanhoren van tangomuziek in Nazi vernietigingskampen

Willem de Haan

Achtergrond/Doel Op 15 februari 1946 heeft de militaire aanklager in het proces van Neurenberg aangevoerd dat Joodse musici in de vernietigingskampen Janowski en Belzec door de Nazis werden gedwongen om bij massa executies een 'Todestango' te spelen. Ook in andere kampen werden bij bepaalde gelegenheden tango's gezongen en gespeeld. Op het eerste gezicht, is het verbazingwekkend dat in de kampen tango's werden gespeeld in plaats van - zoals vaak wordt verondersteld - muziek van Richard Wagner. Het roept vragen op, zoals: Wat kan SS-ers ertoe hebben bewogen om bij het vermoorden van Joodse gevangenen tango muziek te laten spelen? En wat kan het horen van een tango voor de ten dode opgeschreven Joodse gevangenen hebben betekend?

Methode Literatuuronderzoek naar muziek in de context van Nazi-Duitsland, de Holocaust en de vernietigingskampen en archief onderzoek (American Holocaust Museum).

Resultaten/Conclusie Inzicht in de betekenis van het spelen, zingen en aanhoren van tangomuziek in Nazi vernietigingskampen - enerzijds als een vorm van overleven en verzet, anderzijds als een middel tot vernedering en onderdrukking.

Rationaliteit en dictators: Paul Kagame

Maartje Weerdesteijn

Achtergrond/Doel Paul Kagame vocht in het begin van de jaren '90 een burgeroorlog in Rwanda. De overwinning van zijn RPF in 1994, bracht een einde aan de genocide die in slechts drie maanden tijd naar schatting 800.000 mensen het leven heeft gekost. Sinds zijn overwinning is Kagame geprezen om de vooruitgang die het land heeft geboekt, en bekritiseerd vanwege de dictatoriale kenmerken van zijn regime. Hij is een held voor velen en een brute dictator volgens anderen. Dictators worden vaak bestudeerd vanuit rationele keuze theorie, waarbij aan de macht blijven als belangrijkste doel wordt verondersteld, maar de vraag is of dit recht doet aan de mate waarin Kagame zich heeft ingezet voor de welvaart van zijn land en volk.

Methode Door middel van een casus van Paul Kagame, wordt de veronderstelling dat dictators primair gemotiveerd worden door de wens aan de macht te blijven, genuanceerd. Weber was van mening dat verschillende vormen van rationaliteit ten grondslag kunnen liggen aan gedrag. Door de keuzes die Kagame maakte gedurende zijn leven te onderzoeken, is het mogelijk om nader te analyseren uit

wat voor soort rationaliteit Kagame heeft gehandeld. Informatie over deze keuzes werd aan de ene kant gehaald uit secundaire literatuur, voornamelijk biografieën die over hem zijn geschreven en academische literatuur, en aan de andere kant waren primaire bronnen belangrijk om na te gaan hoe Kagame deze keuzes zelf uitlegt. Hiervoor zijn vooral interviews die Kagame gedurende zijn regeerperiode heeft gegeven geanalyseerd.

Resultaten/Conclusie Het wordt beargumenteerd dat het te simplistisch is om Kagame slechts te analyseren als iemand die er voornamelijk op uit is om aan de macht te blijven. Dit is slechts een middel voor hem om er voor de zorgen dat de Tutsi die door eerdere regimes uit Rwanda waren verdreven, naar een welvarend land kunnen terugkeren.

CYBERCRIME

donderdag 11:00-12:30, Zaal: B017

Voorzitter: Johan van Wilsem

Criminals seeking ICT-expertise

Nadine Bijlenga, Edward Kleemans

Achtergrond De digitalisering creëert nieuwe mogelijkheden voor criminelen. Enerzijds ontstaan er nieuwe misdrijven, anderzijds ontstaan nieuwe mogelijkheden binnen traditionele misdrijven. Traditioneel georganiseerde groepen en georganiseerde cybercrime groepen maken beiden gebruik van de mogelijkheden die ontstaan door ICT.

Doel Dit artikel geeft meer inzicht in hoe criminelen gebruik maken van de nieuwe mogelijkheden die ontstaan door ICT. Er wordt onderzocht op welke manier criminelen de benodigde ICT-expertise vergaren en welke obstakels zij daarbij tegenkomen.

Methode Een kwalitatief onderzoek is uitgevoerd door een doelgerichte steekproef van vijf cases te vormen. De inventarisatie is gestart bij Team High Tech Crime en daarnaast zijn van elke politieregio de digitale experts benaderd. De geselecteerde cases betreffen drugshandel, encryptie, liquidaties, illegale online marktplaatsen en bankfraude. De informatie is verzameld door middel van dossieronderzoek en door het houden van formele en informele interviews met team managers en dossierhouders.

Resultaten/Conclusie In dit onderzoek komt naar voren dat criminelen ICT-expertise vergaren door gebruik te maken van bedrijven en werknemers in de ICT-sector die handelen in een grijs gebied. In deze cases speelt ‘capaciteit’ een belangrijkere rol dan ‘contact’. Daarnaast komt in dit onderzoek naar voren dat criminelen forums gebruiken voor kennisoverdracht en voor het aanbieden van crimeware-as-a-service. Ten slotte falsificeert deze studie de stelling dat er een duidelijk verschil is tussen traditionele dadergroepen die gebruik maken van ICT, en criminele groepen die enkel online opereren. In de praktijk bestaat er vaak een overlap tussen online en offline activiteiten.

Hacktivism and website defacements: an overview of the EU targets 2014-2017 based on Zone-H database's analysis and hacktivist' interviews

Marco Romagna

Background/Aim Hacktivism is a phenomenon which stemmed from the hacker subculture of the late 1980s, combining socio-political motivations typical of traditional activism with hacker ideology and hacking techniques. Website defacements are one of the most common methods used by hacktivists to disfigure without authorization a html page by displaying contents that raise or support a certain socio-political issue, often linked to current geo-political tensions. This presentation explores the trends in hacktivism when linked to website defacements conducted for political purposes and patriotism against websites of EU Member States in the period 2014-2017.

Method The analysis is focused on the data provided by Zone-H database, the only known archive that collects all the reported defacements daily committed. The portion of dataset analyzed consists of roughly 75.000 attacks with information on attackers, specific hacking techniques used for the defacements and original messages left by hacktivists. To support the quantitative analysis and to better understand the relation and the impact of these operations, 10 of the most active defacers were interviewed. The combination of the quantitative analysis with the qualitative semi-structured interviews provides an overview on the amount of defacements, the organizational structure, the techniques chosen to deface, the selected targets, the delivered messages and the motivations behind the hack.

Results/Conclusion Provisional results show that the defacements are often randomly executed, aiming for the low-hanging fruit rather than for a specific target; visibility plays an important role, while the thrill for hacking seems to be the fuel for every operation.

Een crime script analyse van kinderpornonetwerken op het Darkweb: onderzoek naar deze verborgen netwerken in samenwerking met de politie

Madeleine van der Bruggen, Arjan Blokland

Achtergrond/Doel Deze presentatie richt zich op recent onderzoek naar grootschalige en georganiseerde kinderpornonetwerken op het Darkweb. De kinderporno criminaliteit is in de afgelopen jaren steeds minder individueel van aard, en vindt daarentegen plaats binnen anonieme online netwerken waarin

samengewerkt wordt, sprake is van rolverdeling, en waarin hechte banden gevormd worden. Kinderpornoproducenten en -verzamelaars delen niet alleen kinderpornografisch materiaal, maar ook enorme hoeveelheden informatie op zogenaamde kinderporno forums, wat ons veel kan leren over de criminele organisatie. Echter, de illegale en anonieme aard van deze netwerken maakt dat onderzoek hiernaar nog beperkt is, en vraagt daarom om nauwe samenwerking met de politie.

Methode Deze presentatie focust vervolgens op een crime script analyse, waarin een steekproef van communicatie data (4.905 berichten) afkomstig van een viertal Darkweb kinderpornografische forums gebruikt werd voor het beschrijven van het criminele proces op kinderporno forums. Data voor deze analyse is aangevuld met de verhoren van een Nederlandse 'keyplayer' (die de rol had van formele administrator) op een dergelijk forum.

Resultaten/Conclusie Een overzicht van alle achtereenvolgende criminele activiteiten (van het verkrijgen van toegang tot de netwerken tot aan veiligheidsmaatregelen die getroffen worden na het plegen van de strafbare feiten), omgevings- en persoonlijke factoren en modus operandi, wordt gegeven. Naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek worden nieuwe onderzoeksrichtingen aanbevolen, waarin multidisciplinaire netwerkstudies en nauwe samenwerking met de politie centraal staan.

Wiens computer wordt besmet met malware? Een analyse op basis van surveygegevens

Johan van Wilsem, Tom Holt, Steve van de Weijer, Rutger Leukfeldt

Achtergrond Malware besmetting van computers is een serieus probleem, en vormt een voorportaal voor diefstal van persoonsgegevens, beschadiging van computers en identiteitsfraude.

Doel In dit paper gaan we na in hoeverre persoonlijke kenmerken en gedragingen (zelfcontrole, routine activiteiten, beschermingsmaatregelen) gerelateerd zijn aan indicaties voor malware besmetting

Methode Aan de hand van representatieve enquêtegegevens uit het LISS panel 2016 (N=ca. 5.000) bevragen we respondenten naar een aantal problemen die indicatief zijn voor malware besmetting, zoals de verschijning van nieuwe icoontjes op het bureaublad van de pc. De gegevens worden -afhankelijk van de specificatie van de afhankelijke variabele- geanalyseerd aan de hand van diverse typen regressiemodellen (lineair, logistisch, Poisson).

Resultaten/Conclusie Verschillende computeractiviteiten, zoals veel downloaden, verhogen de kans op malware besmetting, evenals lage zelfcontrole. Afscherming van lokale draadloze netwerken lijken beschermend te werken. Deze resultaten zijn robuust bij uiteenlopende manieren van modelspecificatie.

PREVENTIE VAN CRIMINALITEIT

donderdag 11:00-12:30, Zaal: A014

Voorzitter: Marie Rozenkrantz Lindegaard

De effecten van Nederlands activerend arbeidsmarktbeleid op de bijstandsafhankelijkheid, arbeidsparticipatie en criminaliteit.

Marco Stam, Marike Knoef, Anke Ramakers

Achtergrond Sinds de Grote Recessie zijn meerdere hervormingen in de bijstand doorgevoerd om de bijstandsafhankelijkheid te reduceren en de arbeidsparticipatie te vergroten. Onderzoek naar de effectiviteit van dergelijk activerend arbeidsmarktbeleid is veelal enkel gericht op beoogde uitkomsten, waarmee voorbij wordt gegaan aan spillover effecten op, onder andere, criminaliteit. Zo zou een afname in de toegankelijkheid van de bijstand kunnen zorgen voor een toename in (vermogens)criminaliteit.

Doel Het vaststellen van de causale effecten van (I) het verplichte werkleeraanbod, ter vervanging van het recht op een bijstandsuitkering onder de 'Wet investeren in jongeren' (2009-2012), en (II) de 'baanzoekperiode', een vier weken durende startperiode zonder recht op een bijstandsuitkering (2012-heden), op de bijstandsafhankelijkheid, arbeidsparticipatie en criminaliteit onder jongvolwassenen (<27 jaar).

Methode Door middel van een regression discontinuity design, exploiteren wij de exogene variatie in beleid rond de 27-jarige leeftijdsgrens. Hiervoor maken wij gebruik van administratieve data op persoonsniveau van het Centraal Bureau voor de Statistiek, betreffende de volledige Nederlandse bevolking rond deze leeftijdsgrens.

Resultaten De resultaten wijzen uit dat het werkleeraanbod, geen effect had op de bijstandsafhankelijkheid en criminaliteit, maar wel een (niet-substantiële) toename in arbeidsparticipatie bewerkstelligde. De baanzoekperiode daarentegen, heeft geen effect op de arbeidsparticipatie, maar zorgt wel voor een afname in de bijstandsafhankelijkheid en een toename in criminaliteit onder vrouwen.

Conclusie De afname in bijstandsafhankelijkheid onder een onveranderd percentage werklozen, onder huidig beleid, valt samen met een toename in criminaliteit onder vrouwen. Deze bevindingen benadrukken de noodzaak om potentiële effecten op criminaliteit mee te nemen in de evaluatie van activerend arbeidsmarktbeleid.

Bestuurlijke weerbaarheid tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit

Hannah Graaf, Sheila Adjiembaks

Achtergrond/Doel De focus op de integrale aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit is de laatste jaren steeds meer toegenomen en komen te liggen op de bestuurlijke aanpak ervan. Hiermee is de rol van gemeenten gegroeid. De gemeente is immers een belangrijke partner in de integrale samenwerking. Tegelijkertijd verandert hierdoor de positie van de gemeente; daar waar een aantal jaren geleden nog de focus lag op dienstverlening, vraagt de aanpak van ondermijning om een andere blik en houding, een integrale manier van werken, een integere gemeentelijke organisatie en bescherming van de medewerkers, openbaar bestuurders en raadsleden. Bestuurlijke weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit is daarmee ook meer en meer van belang. De vraag die centraal staat is wat bestuurlijke weerbaarheid betekent in de veranderende rol van gemeenten bij de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit.

Methode Het Regionaal Informatie en Expertisecentrum (RIEC) heeft op lokaal, gemeentelijk niveau de bestuurlijke weerbaarheid onderzocht. In totaal is data verzameld uit 39 gemeenten in de regio Midden-Nederland. Professionals zijn gevraagd om in groeps- en individuele interviews hun kennis omtrent (de mate van) bestuurlijke weerbaarheid te delen.

Resultaten/Conclusie In deze presentatie worden de bevindingen van dat onderzoek langs vijf facetten van bestuurlijke weerbaarheid gepresenteerd. Er zal worden ingegaan op wat deze nu betekenen in de context van ondermijnende criminaliteit vanuit bestuurlijk perspectief. Hierbij komt onder meer naar voren dat bestuurlijk weerbaar zijn als gemeente een breed perspectief omvat en dat gemeenten daarin op bepaalde punten nog zoekende zijn.

Wie heeft een wiethok op zolder? Een onderzoek naar risico- en beschermende factoren op persoons- en wijkniveau voor illegale hennepplantages in woningen op basis van gemeentelijke data.

Emily Berger, Vera de Berk, Joris Beijers, Arjan Blokland

Achtergrond/Doel Illegale hennepteelt wordt in toenemende mate gezien als een groot maatschappelijk probleem. Hennepkwekerijen in woningen zorgen voor overlast en een gevaarlijke leefomgeving vanwege brand- en overstromingsgevaar. Thuiskwekers zelf lopen het risico bij ontdekking uit hun huis gezet te worden. Om illegale hennepteelt tegen te gaan, is onderzoek nodig

naar de factoren die er toe bijdragen dat bewoners een hennepkwekerij in huis nemen. In dit onderzoek is gekeken naar risico- en beschermende factoren op persoonsniveau, zoals de gezinssamenstelling en financiële positie van hennepkwekers, en risico/beschermende factoren op buurtniveau, zoals de gemiddelde woningwaarde en het criminaliteitsniveau in een bepaalde wijk. Het onderzoek beantwoordt de volgende vraag: Welke factoren beïnvloeden de kans op het aantreffen van een illegale hennepplantage op dit adres?

Methode Het huidige onderzoek maakt hiervoor gebruik van gegevens van 401 illegale hennepkwekerijen in woningen die werden ontdekt in een middelgrote Nederlandse gemeente in de periode 2011 tot en met 2016. Gegevens uit verschillende kwantitatieve databronnen - zoals gegevens uit het BRP, gegevens van het Sociaal Domein, en gegevens afkomstig uit de Gemeentelijke Veiligheidsmonitor - worden gecombineerd en geanalyseerd door middel van een multi-level logistische regressie (adressen genest binnen buurten).

Resultaten/Conclusie Voorlopige resultaten suggereren dat zowel individuele factoren als buurtfactoren de kans op een illegale hennepplantage in de woning beïnvloeden, zo lijkt het samenwonen met een partner de kans op hennepteelt te verlagen, terwijl gescheiden zijn die kans juist lijkt te doen toenemen. Het percentage eenoudergezinnen en de mate van sociale cohesie, lijken voorspellers voor hennepteelt op wijkniveau. De resultaten worden besproken in het licht van criminologische theorieën aangaande participatie in criminaliteit, alsmede het op dit moment gevoerde beleid om illegale thuiskweek van hennep te voorkomen.

Bystanders in Real-Life Dangerous Emergencies: Group Relationships Predict Intervention

Marie Rosenkrantz Lindegaard, Lasse Liebst, Richard Philpot, Wim Bernasco, Peter Ejbye-Ernst

Background The ecological validity of bystander research, including the well-known bystander effect hypothesis, was recently called into question by real-life studies of bystanders in dangerous emergencies. These studies found a reversed bystander effect and proposed group relationships as predictor of bystander intervention.

Aim To bring bystander studies further, the present study investigates how group size and group relationships with victims and perpetrators shape de-escalatory and escalatory bystander intervention acts in real-life, violent emergencies.

Method Based on an analysis of observed bystander behavior in 81 violent emergencies recorded by surveillance camera footage in Copenhagen, we

compare group sizes and group relationships as predictors of bystander intervention.

Results Our analysis shows that group size has no effect on bystander intervention. By contrast, having a relationship tie to either of the conflict parties is a strong predictor of bystander intervention. Bystander-victim and bystander-perpetrator relationships are strongest associated with de-escalatory and escalatory acts, respectively.

Conclusion Our results highlights the importance of real-life observations of bystander behavior as supplement to experimental methods commonly used within bystander research.

CULTURELE EN GROENE CRIMINOLOGIE

donderdag 11:00-12:30, Zaal: B030

Voorzitter: Frank van Gemert

Hondengevechten in Nederland

Daan van Uhm, Dina Siegel

Achtergrond De laatste jaren is er steeds meer aandacht voor hondengevechten in Europa.

Doel Deze presentatie richt zich op hoe het fenomeen van hondengevechten verklaard kan worden. Er zal ingegaan worden op de criminele netwerken die betrokken zijn bij deze activiteit in Nederland.

Methode Er is empirisch onderzoek uitgevoerd gebaseerd op politiedossiers en semigestructureerde interviews.

Resultaten/Conclusie In de presentatie zullen de volgende vragen worden beantwoord: Is deze criminele activiteit geassocieerd met georganiseerde misdaad? Is het een onderdeel van een criminele levensstijl waarin de vechthonden functioneren als statussymbolen? Hoe transnationaal is deze activiteit? Verder zal de sociale wereld van de organisatie achter de hondengevechten worden besproken.

De Marokkanenpaniek. Een geïntegreerde morele paniekbenadering van het stigma 'Marokkaan' in Nederland.

Abdessamad Bouabid

Achtergrond/Doel Nederlanders met een Marokkaanse migratieachtergrond zijn steeds vaker succesvol op domeinen als onderwijs, arbeidsmarkt en huisvesting. Tegelijkertijd ervaren zij een negatief groepsimago, gebaseerd op een kleine groep die uitblinkt in sociale problemen en criminaliteit. Dit proefschrift bestudeert de negatieve maatschappelijke reacties op 'Marokkanen' vanuit de labelingtheorie en de impact van deze sociale reacties op verschillende Marokkaans-Nederlandse jongeren in Nederland.

Methode Vanuit de 'klassieke morele paniektheorie' van Stanley Cohen en Jock Young zijn enerzijds drie maatschappelijke reacties op 'Marokkanen' onderzocht aan de hand van een kwalitatieve documentenanalyse van het mediadiscours. Anderzijds is middels open interviews en (participerende) observaties onderzocht

hoe Marokkaans-Nederlandse jongemannen in het dagelijks leven omgaan met deze negatieve maatschappelijke reacties op 'Marokkanen'.

Resultaten/Conclusie In de maatschappelijke reacties op 'Marokkanen' in het mediadiscours zien we dat telkens dezelfde processen en mechanismen in werking treden en dat deze reacties 'misplaatst' zijn, waardoor ze te kenschetsen zijn als 'klassieke morele paniek'. Deze 'Marokkanenpaniek' werkt in de vorm van stigmatisering en discriminatie door in het dagelijks leven van Marokkaans-Nederlandse jongemannen en wordt door hen als pijnlijk en denigrerend ervaren. Desondanks reageren zij hier voornamelijk met relatief milde, inschikkelijke en harmonieuze manieren op en hanteren hierbij niet of nauwelijks relatief ingrijpende en/of conflictueuze copingstrategieën. Een theoretische en empirische herwaardering van de morele paniektheorie heeft tot slot geleid tot de ontwikkeling van de meer holistische 'geïntegreerde morele paniektheorie'.

Prostitutie in beeld gebracht

Anton van Wijk, Manon Hardeman, Tom van Ham, Anouk Lenders, Juno van Esseveldt

Achtergrond/Doel Bureau Beke heeft in opdracht van de gemeente Arnhem onderzoek gedaan naar de aard en omvang van zichtbare en onzichtbare prostitutie in Arnhem. Hierbij is - gezien de eventuele sluiting van de tippelzone - ook onderzoek verricht naar de problematiek en behoeften van de tippelaarsters.

Methode Verschillende bronnen zijn geraadpleegd, te weten: (1) een deskresearch op (seks)advertentiesites, (2) interviews met (voormalig)sekswerkers, exploitanten en professionals, (3) een vragenlijstonderzoek onder wijkagenten, (4) analyses van bestuurlijke rapportages en documentatie van instanties en (5) er is een dienst meegedraaid met Prostitutie Controleteam (PCT).

Resultaten/Conclusie In Arnhem zijn zowel vergunde als niet-vergunde vormen van prostitutie. Het aantal vergunde seksinrichtingen in Arnhem bedraagt anno 2017 vijf en er worden geen/nauwelijks overtredingen geconstateerd. De sekswerkers (N= 21) zijn veelal van Nederlandse afkomst. Straatsekswerkers (N=9) vormen een specifieke groep, met een duidelijk problematische karakter. Over de gevolgen van een eventuele sluiting van de Zorgzone zijn zowel de straatsekswerkers als de professionals eensgezind: de sekswerkers zullen werkzaam blijven, maar in het illegale circuit verdwijnen en mogelijk moeilijker bereikbaar worden voor hulpverlenings- en zorgpartijen. Straatsekswerkers lijken niet ontvankelijk is voor uitstapprogramma's.

Op het niet-vergunde deel van de prostitutiebranche in Arnhem (thuisprostitutie) is redelijk goed zicht verkregen. In 2017 (tot en met augustus) zijn er op verschillende sites ongeveer 240 unieke seksadvertenties. Een fors deel van de sekswerkers is van Oost-Europese of Zuid-Amerikaanse origine. Voor andere vormen van illegale prostitutie zijn weinig aan-wijzingen gevonden dat dit op grote schaal voorkomt.

Op basis van de onderzoeksbevindingen zijn vijf aanbevelingen geformuleerd.

De criminele wortels van het Nederlandse kickboksen

Frank van Gemert

Achtergrond Kickboksen is tegenwoordig een populaire vechtsport, die echter sinds jaar en dag een slechte naam heeft. Er is sprake van verwevenheid met criminaliteit en een reeks vechters werd vermoord bij twisten in het criminele milieu. Momenteel probeert men deze vechtsport te reguleren, maar dat lukt slecht.

Doel Dit paper legt de specifieke geschiedenis bloot van deze vechtsport in Nederland en laat zien hoe de sport verknoopt raakte met criminaliteit. Dit biedt inzicht in de huidige problemen met regulering.

Methode Dit kwalitatieve onderzoek heeft vooral gebruik gemaakt van participerende observatie en interviews. De onderzoeker heeft in vier jaar tijd deelgenomen aan ongeveer 200 trainingen in negen verschillende gyms. De contacten die tot stand kwamen voor, tijdens en na de trainingen maakten het mogelijk de gang van zaken in de gyms van binnenuit te beschrijven.

Resultaten In de beginjaren werd de nieuwe full-contact sport afgekeurd en op afstand gehouden. Omdat de harde gevechten toch aantrekkelijk waren voor ‘knokkers’ van de straat, konden enkele ‘vrije jongens’ experimenteren met de nieuwe vechtstijl en een eigen aanhang formeren. In de uitgaanswereld, waar vechters werkten als portier, kwamen ze in aanraking met de penoze onderwereld.

Conclusie Kickboksen is professioneler geworden, maar de structuur van de sport en cultuur binnen de gym verwijzen naar de internationale en nationale context waarbinnen ze tot stand kwamen. ‘Vrije jongens’ laten zich niet in een keurslijf dwingen.

ONTWIKKELINGEN BINNEN ONDERZOEK NAAR VEILIGHEIDSBELEVING

donderdag 11:00-12:30, Zaal: B031

Voorzitter: Jelle Brands

Veiligheidsbeleving (in het Engels vaak fear of crime) houdt onderzoekers en bestuurders sinds de jaren '60 van de vorige eeuw bezig. Sindsdien zijn er veel en belangrijke vorderingen gemaakt in ons inzicht in de eigenschappen en verklaringen van dit complexe fenomeen. Tegelijkertijd signaleert de huidige internationale literatuur nog tal van tekortkomingen binnen het onderzoeksveld, ontstaan er parallel aan maatschappelijke ontwikkelingen onontgonnen gebieden en zicht op nieuwe verklaringen.

Deze thematische sessie beoogt een breed palet aan onderzoek(ers) bijeen te brengen rondom de ontwikkelingen binnen het onderzoeksveld van fear of crime. Daarbij kan gedacht worden aan bijdragen die zich buigen over conceptuele kwesties, methodologische verfijning, onontgonnen onderzoek contexten, wenselijkheid van interventies op de veiligheidsbeleving en onderzoek naar nieuwe verklaringen.

'Digitale zorgen'? Een onderzoek naar angst voor online financiële criminaliteit, internetgedragingen en hun relatie.

Jelle Brands, Johan van Wilsem

Achtergrond/Doel De komst van het internet heeft de wijze waarop we werken, consumeren, communiceren en recreëren op grondige wijze veranderd. Veel van deze ontwikkeling kan in een positieve sfeer geplaats worden. Tegelijkertijd brengt het internet ook nieuwe vormen van criminaliteit. Waar in de 'offline' literatuur ruimschoots aandacht is voor de beleving van criminaliteit, is dat voor internetcriminaliteit veel minder het geval. De huidige studie beoogt angst voor internetcriminaliteit te onderzoeken, waarbij de houdbaarheid van enkele 'offline' theoretische verklaringen getoetst wordt binnen de 'online' context. Ook wordt gekeken of er een samenhang bestaat tussen de mate waarin personen zich zorgen maken over internetcriminaliteit, en het gedrag dat zij online vertonen.

Methode Er wordt gebruikt gemaakt van een grote (n = 4655), representatieve enquête, verspreid onder de Nederlandse populatie.

Resultaten Een aanzienlijk deel van de deelnemers blijkt zich, in algemene zin, zorgen te maken om slachtoffer te worden van internetcriminaliteit. Verklaringen gericht op (sociale) kwetsbaarheid en eerder slachtofferschap blijken verband te houden met angst voor internetcriminaliteit. Verklaringen gericht op routine-

activiteiten presteren minder goed. Opvallend is dat angst voor internetcriminaliteit ook een van de belangrijkste voorspellers blijkt voor de online gedragingen die meegenomen zijn in dit onderzoek.

Conclusie Geconcludeerd kan worden dat burgers zich in zekere mate zorgen maken over internet criminaliteit. Bepaalde gevestigde 'offline' verklaringen lijken ook 'online' van toepassing. Daarnaast blijkt angst voor internet criminaliteit gerelateerd aan online gedragingen. Nader onderzoek is nodig om de causaliteit van dit verband te achterhalen.

Angst voor criminaliteit? Een beter begrip van de emotionele beleving van criminogene situaties

Janne van Doorn, Lobke van der Salm

Achtergrond/Doel Enkele fear of crime onderzoekers bogen zich eerder over de (multi)emotionele samenstelling van het fenomeen: ervaren we daadwerkelijk altijd en alleen maar angst in criminogene situaties, of spelen (ook) andere emoties een rol? Vanuit psychologisch onderzoek wordt al langer verondersteld dat situaties gemixte emoties kunnen oproepen. Met deze presumptie stelt de huidige studie zich tot doel meer duidelijkheid te verschaffen in het emotionele palet dat ervaren wordt in archetypische veilige dan wel onveilige/criminogene situaties.

Methode In studie 1 werden verschillende archetypische veilige en onveilige/criminogene situaties voorgelegd aan 80 leden van het algemene publiek en hun emotionele beleving bevraagd (10-tal emoties op 10-puntsschaal). Op basis van deze studie werd een tweetal situaties geselecteerd voor de uitvoering van een experiment. In het experiment kregen 600 leden van het algemene publiek een (1) een typisch veilige of onveilige situatie voorgelegd, met daarin (2) wel of geen cameratoezicht aanwezig, en werd wederom de emotionele beleving gemeten. Daarmee is het effect van cameratoezicht binnen veilige en onveilige/criminogene situaties op de emotionele beleving onderzocht.

Resultaten/Conclusie Verschillende criminogene situaties brengen niet enkel angst teweeg: er werd vaak een mix van negatieve emoties of een mix van negatieve en positieve emoties gevonden. Angst speelde zelfs niet altijd de boventoon. Het experiment toonde daarnaast aan dat cameratoezicht nauwelijks invloed had op de emotiebeleving in een criminogene situatie en zelfs negatief uitpakt in een typisch veilige omgeving. Daarmee bieden de huidige studies inzicht in het fenomeen fear of crime en handvatten voor interventies die zich op dit fenomeen richten.

Waarom het criminologisch onderzoek van veiligheidsbeleving een nieuwe impuls nodig heeft. En wat die impuls zou kunnen zijn.

Marnix Eysink Smeets, Marieke van Thiel

Achtergrond/Doel Na de gloriejaren rond de millenniumwisseling lijkt het onderzoeksgebied van fear of crime-studies wat te zijn ingedut. Heeft de crime drop de aandacht voor 'angst voor criminaliteit' overbodig gemaakt? Of is het onderzoeksgebied helemaal niet ingedut, maar alive and kicking? Deze bijdrage beschrijft de actuele stand van zaken op het onderzoeksgebied en de noodzaak en mogelijkheden tot vernieuwing.

Methode Compact literatuuronderzoek op basis van de 100 meest geciteerde 'fear of crime'-publicaties in Web of Science, de abstracts van de laatste ASC-conferentie in Philidelphia en het - zojuist verschenen - Routledge International Handbook on Fear of Crime.

Resultaten/Conclusie De mainstream in het onderzoeksgebied is (nog steeds) kwantitatief, positivistisch, reductionistisch van aard. Met een sterke focus op factoren die (on)veiligheidsgevoelens op individueel en buurtniveau beïnvloeden, maar veel minder op mechanismen die daarbij een rol spelen. Met ruime aandacht voor conceptualisering, operationalisering en meting, maar (veel) minder voor de gevolgen en voor mogelijkheden tot beïnvloeding. De bulk van het onderzoek richt zich daarbij nog steeds op de 'traditionele' angst voor criminaliteit, studies naar veiligheidsbeleving rond actuele bedreigingen zoals terrorisme of cybercrime zijn zeldzaam. De maatschappelijke impact van het onderzoek lijkt vooralsnog beperkt. Nieuwe wegen worden nog weinig bewandeld, een beperkt aantal pioniers geeft echter interessante aanzetten. Verdere ontwikkeling daarvan is nodig: zowel om het academische Verstehen van veiligheidsbeleving te vergroten als om, in deze ogenschijnlijk zo onzekere tijden, de maatschappelijke impact van het onderzoek te vergroten. Met aanbevelingen voor de toekomst.

What the peak!? Verschillende metingen, verschillende veiligheidsbeleving?

Remco Spithoven, Jelle Brands

Achtergrond/Doel Sinds de jaren '60 zijn veel studies verschenen die angst voor criminaliteit onderzoeken, waarbij - veelal via single items - gevraagd wordt naar een ruwe samenvatting van de intensiteit van de beleving. Meer recent zien we echter een kritische beweging waarbij onderzoekers angst voor criminaliteit ook benaderen als dynamische ervaring die sterk afhankelijk is van de situatie waarin

iemand zich op dat moment bevindt. Angst voor criminaliteit als ‘gebeurtenis’ in plaats van ‘trait’, waar vervolgens een zekere frequentie aan te verbinden is. De huidige studie beoogt angst voor criminaliteit als ‘gebeurtenis’ te onderzoeken binnen de Nederlandse context. Deze meting wordt afgezet tegen de hierboven benoemde ‘standaardmeting’.

Methode Door middel van een straat- en online enquête, uitgezet in Utrecht, wordt voorgenoemde meting uitgevoerd (n ˜ 500).

Resultaten Ongeveer een kwart van de ondervraagden blijkt zich het afgelopen jaar op enig moment zorgen te hebben gemaakt om zelf slachtoffer te worden van criminaliteit. Driekwart kon zich geen moment herinneren waarop zij zich concreet zorgen maakten over criminaliteit. Ook blijkt dat onder diegenen die zich wel zorgen maakten, ongeveer de helft dat maar een maal deed. Verschillende (traditionele) voorspellers worden gekoppeld aan deze uitkomsten.

Conclusie De resultaten tonen een aanvullend perspectief op het fenomeen angst voor criminaliteit; op concrete momenten in het dagelijks leven lijkt het voor velen een niet al te grote rol te spelen. Angst voor criminaliteit is onder de respondenten immers weinig frequent en intens. Door ‘momenten van onveiligheid’ - fear peaks - te isoleren, kunnen we ze beter begrijpen en denken over constructieve oplossingen.

ORGANISATIE- EN WERKNEMERSCRIMINALITEIT

donderdag 13:15-14:45, Zaal: B025

Voorzitter: Clarissa Meerts

Kunnen we ongevallen in de chemische industrie voorspellen?

Ellen Wiering, Arjan Blokland, Marieke Kluin, Marlijn Peeters, Wim Huisman

Achtergrond Ongevallen in de chemische industrie kunnen leiden tot forse schade aan mens en milieu. Inspectiedata en ongevalsrapportage zijn mogelijk waardevol om ongevallen te voorspellen en voorkomen. Volgens de veiligheidspiramide kunnen kleinere incidenten en regelovertredingen onderin de piramide leiden tot zwaardere ongevallen of zelfs rampen bovenin de piramide.

Doel Het doel van de huidige studie is het voorspellen van ongevallen in de chemische industrie aan de hand van gegevens over de bedrijfsgeschiedenis van regelovertreding, het eerdere aantal door het bedrijf gemelde incidenten en ongelukken en de bedrijfskenmerken van 69 chemische bedrijven in de veiligheidsregio Rijnmond.

Methode Het onderzoek is gebaseerd op alle geregistreerde overtredingen van arbeids- en milieuvoorschriften en daaruit voortvloeiende handhavingsactiviteiten tussen 2006 en 2017. Daarnaast is een openbare website van de inspectiediensten in de Veiligheidsregio Rijnmond met daarin alle gerapporteerde ongevalsdata over de periode tussen 2012 en 2017 geraadpleegd. We gebruiken survival analyses om de tijd tot het eerste ongeval in kaart te brengen. Vervolgens wordt met behulp van Cox regressie analyse de voorspellende waarde van eerdere ongevallen, regelovertreding en bedrijfskenmerken hiervoor onderzocht.

Resultaten/Conclusies De resultaten suggereren dat het aantal gemelde incidenten en ongevallen voorspellend is voor het voorvallen van een ongeval. Het aantal eerdere regelovertredingen blijkt daarentegen niet voorspellend. De theoretische en praktische implicaties van deze bevindingen worden besproken.

Boeren versus cowboys? Domeingebonden regelovertreding onder Nederlandse varkenshouders

Fiore Geelhoed

Achtergrond/Doel Is het zo dat een ondernemer die een regel op het ene wetgevingsdomein overtreedt ook meer geneigd is een regel op een ander wetgevingsdomein te overtreden? Of meer concreet: is het bijvoorbeeld zo dat

een ondernemer die milieuregels overtreedt ook eerder belastingregels zal overtreden? Dit is een vraag die vooralsnog niet eenduidig is beantwoord in academisch onderzoek. Dit onderzoek biedt inzicht in deze kwestie aan de hand van de situatie van Nederlandse varkenshouders. Er wordt een antwoord geformuleerd op de vraag hoe regelnaleving en regelovertreding door ondernemers op verschillende wetgevingsdomeinen te begrijpen is.

Methode Voor dit onderzoek zijn 46 semi-gestructureerde interviews gehouden met varkenshouders, toezichthouders en handhavers, relevante partijen uit de secundaire sector en een dierenwelzijnsorganisatie.

Resultaten/Conclusie Allereerst biedt dit onderzoek zicht op de redenen en motieven die varkenshouders hebben om regels binnen verschillende wetgevingsdomeinen te overtreden. Daarnaast laat dit onderzoek zien dat de regelovertreding van Nederlandse varkenshouders overwegend domeingebonden is. Dit domeingebonden karakter van regelovertreding is primair te begrijpen vanuit de persoonlijke normen van varkenshouders en de neutralisatietechnieken die zij bij regelovertreding gebruiken.

Werknemers over interne fraude; een kwalitatief onderzoek in de detailhandel.

Melissa Kasimbeg

Achtergrond/Doel Interne fraude binnen bedrijven is een veelvoorkomend probleem, met grote schade voor betrokken bedrijven. Het heimelijke karakter van interne fraude maakt het echter moeilijk om een precies beeld van de daadwerkelijke omvang van interne fraude te vormen. Dit onderzoek richt zich op interne fraude in de detailhandel en beoogt inzicht te krijgen in de kennis over interne fraude. Onderzocht wordt hoe werknemers criminaliteit op de werkvloer verklaren.

Methode Het onderzoek is uitgevoerd in een Nederlands bedrijf met verschillende filialen. Hiervoor is data verzameld door middel van 16 diepte-interviews, dossieronderzoek op 154 dossiers en participerende observatie in 8 filialen.

Resultaten/Conclusie De resultaten laten verschillende percepties zien van interne fraude vanuit de werknemers. Interne fraude is te verdelen in vier categorieën: fraude met geld, goederen, uren en sweethearting. De meest voorkomende verklaringen voor interne fraude zijn te weinig of slechte controle, geldproblemen en verleiding. Daders noemen daarnaast druk van buitenaf en geleerd op de werkvloer van collega's. Alle medewerkers hebben mogelijkheden

om fraude te plegen, maar iedere positie binnen het bedrijf biedt verschillende opportuniteiten. Een deel van de werknemers is zich niet bewust van de mogelijkheden om met hun kennis fraude te plegen. Concluderend kan gesteld worden dat slechte controle binnen het bedrijf zorgt voor gelegenheid voor interne fraude. In combinatie met persoonlijke kenmerken van de dader kan dit leiden tot regelovertreding. Voor de detailhandel lijkt het aangewezen om toezicht en controle te optimaliseren, om zo de mogelijkheden voor interne fraude te beperken.

Samen, naast of door elkaar - publiek/private relaties in onderzoek naar interne norm overtredingen binnen organisaties

Clarissa Meerts

Achtergrond Een enigszins tegenstrijdige, maar desondanks vaak gehoorde uitspraak is dat er meer samenwerking moet komen tussen publieke en private opspoorders wat betreft criminaliteit in en rondom organisaties. De wens om samen te werken bestaat al lang - de praktische uitwerking daarvan blijkt echter moeilijk van de grond te komen. De roep om samenwerking vertaalt zich dus in weinig concrete - succesvolle - initiatieven.

Doel Het doel van deze presentatie is inzicht bieden in vormen van publiek/private relaties. Een typologie van co-existentie wordt gepresenteerd. Er wordt gekeken naar factoren die samenwerking moeilijker maken en naar de mogelijkheden ter verbetering.

Methode De presentatie maakt gebruik van data verzameld met behulp van de volgende kwalitatieve onderzoeksmethoden semigestructureerde interviews onder particuliere onderzoekers, klanten en politie en justitie (N=59); observaties onder particuliere onderzoekers (N=2; in totaal 520 uur); en case studies van particuliere onderzoeksdossiers (N=21).

Resultaten/Conclusie (Voorlopige) resultaten worden besproken, o.a. over publiek/private contacten in het werkveld van particuliere recherche en publiek/private samenwerking. Het onderzoek wijst uit dat organisaties over het algemeen vooral buiten het strafrechtsapparaat om naar oplossingen zoeken voor interne normovertredingen. Een reden hiervoor is het geloof onder particuliere onderzoekers en organisaties dat het strafrechtelijk systeem niet in staat is efficiënte oplossingen te bieden voor hun problemen, en dat de kennis en kundigheid binnen de strafrechtsketen op het gebied van financieel-economische criminaliteit in twijfel wordt getrokken. Meer samenwerking zou de situatie wat dit betreft kunnen verbeteren. Een in dit kader wellicht belangrijkere reden voor

de buiten-strafrechtelijke afdoening van organisaties is dat organisaties vaak helemaal geen strafrechtelijke afdoening ambiëren. Dit heeft invloed op de haalbaarheid van samenwerking.

BEZOEK IN NEDERLANDSE GEVANGENISSEN

donderdag 13:15-14:45, Zaal: B031

Voorzitter: Maria Berghuis

Het belang van het ontvangen van bezoek voor sociale steun na detentie.

Hanneke Palmen, Audry Hickert, Anja Dirkzwager, Paul Nieuwbeerta

Achtergrond/Doel In dit paper willen we de onafhankelijke bijdrage van sociale steun vóór en tijdens detentie onderzoeken op de sociale steun die een ex-gedetineerde ontvangt na uitstroom uit detentie.

Methode Longitudinale data van het Prison Project (N=946) worden gebruikt om instrumentele en expressieve steun van zowel ouders, partners, overige familie en vrienden vóór en na detentie te onderzoeken. Sociale steun tijdens detentie wordt gemeten door het brengen van bezoek van elk van deze groepen. Multi-equation probit analyses worden gebruikt om de bijdrage van sociale steun vóór en tijdens detentie op sociale steun na detentie te modelleren, rekening houdend met relevante controle variabelen. Deze modellen kunnen ook de samenhang tussen groepen die steun geven bekijken.

Resultaten Steun voor detentie was, zoals verwacht, consequent gerelateerd aan het ontvangen van hetzelfde type steun na detentie. Het ontvangen van bezoek had daarnaast nog een unieke bijdrage aan de voorspelling van expressieve steun na detentie (voor alle groepen steun-gevers). Het ontvangen van bezoek van partners was bovendien gerelateerd aan het ontvangen van instrumentele steun na detentie. Tot slot hing steun na detentie tussen steun-gevers onderling samen: er was een positieve relatie tussen steun- gevers voor expressieve steun, en een substitutie effect tussen partners en ouders voor instrumentele steun.

Conclusie Na controle van belangrijke verschillen in het ontvangen van steun voor detentie, blijkt dat het ontvangen van bezoek tijdens detentie belangrijk is voor het ontvangen van expressieve support na detentie. Deze resultaten vormen belangrijk bewijs voor het belang van bezoek tijdens detentie voor re-integratie succes.

Determinanten van bezoek in Nederlandse gevangenissen

Maria Berghuis, Hanneke Palmen, Paul Nieuwbeerta

Achtergrond/Doel Onderzoek naar bezoek richt zich voornamelijk op de mogelijke effecten van bezoek tijdens en na detentie. Studies suggereren dat

bezoek een rol speelt bij het omgaan met gevangenschap, misdragingen tijdens detentie en recidive. De literatuur over bezoek kent echter lacunes op het gebied van determinanten. We weten namelijk weinig over wie bezoek ontvangt en wie geen bezoek ontvangt. De eerder genoemde effecten en voorgestelde veranderingen m.b.t. bezoek, zijn afhankelijk van de vraag: wie ontvangt bezoek? In de huidige studie wordt ingegaan op de kenmerken van gedetineerden die wel bezoek ontvangen versus de gedetineerden die geen bezoek ontvangen.

Methode Met gegevens van de gedetineerdensurvey wordt onderzocht welke gedetineerden in Nederland bezocht worden (N=4.538). Door middel van regressie analyses zullen naar relevante demografische (geslacht, leeftijd, opleidingsniveau), sociale (het hebben van partner/kinderen, contact voor detentie) en criminele (detentieduur, type delict, criminele geschiedenis) kenmerken gekeken worden. Daarnaast wordt ook gekeken of deze kenmerken verschillend zijn voor het ontvangen van bezoek van specifieke type bezoekers (zoals kinderen, partner, ouders, familie en vrienden).

Resultaten/Conclusie De eerste voorlopige resultaten laten zien dat een substantieel deel van de gedetineerden geen bezoek ontvangt. Ook ontvangt een deel van de gedetineerden slechts bezoek van professionals (bv advocaat). De frequentie van bezoek en het type bezoeker is verschillend voor diverse groepen gedetineerden (bijv. jong vs. oud, man vs. vrouw). Relevante aanbevelingen voor praktijk, beleid en vervolg onderzoek worden besproken.

Praktijkbijdrage: Gedetineerdenbezoek in de P.I. Nieuwegein

Caroline Oosterboer

De PI Nieuwegein is een experiment gestart rondom het concept ‘zelfredzaamheid’. Op twee afdelingen zijn een aantal maatregelen ingevoerd welke normalisatie, meer bewegingsvrijheid en meer verantwoordelijkheid beogen.

Ook het bezoek van gedetineerden is veranderd. Het bezoekuur is een belangrijk onderdeel van het dagprogramma van gedetineerden. De aanwezigheid van ‘de slang’ in de bezoekzaal bleek een belemmering in het streven naar normalisatie en een beperking in het contact tussen gedetineerde en zijn bezoeker. De bezoekzaal heeft een nieuwe inrichting gekregen en de rol van het personeel tijdens het bezoek is veranderd.

In deze presentatie worden de verschillen tussen de bezoekzaal met ‘slang’ en deze nieuwe bezoekzaal uitgelegd. Daarnaast komen ook de ervaringen van personeel, gedetineerden en hun bezoekers aan bod.

LITERATUURONDERZOEK BINNEN DE CRIMINOLOGIE EN VICTIMOLOGIE

donderdag 13:15-14:45, Zaal: B030

Voorzitter: Maarten Kunst

De afgelopen jaren is door diverse vooraanstaande criminologen en victimologen betoogd dat binnen de Criminologie en Victimologie lange tijd teveel de focus heeft gelegen op individuele studies, waardoor de betekenis van onderzoeksresultaten in het licht van de bredere literatuur vaak onderbelicht bleef. Cullen (2013, p. 76) refereerde aan dit probleem als "the field's fetish for the single article". Inmiddels is hier verandering in gekomen. De afgelopen jaren zijn binnen zowel de Criminologie als de Victimologie diverse overzichtsstudies verschenen en recent is zelfs een tijdschrift (Annual Review of Victimology) opgericht dat tot geheel gewijd is aan literatuuronderzoek naar criminologische en victimologische thema's. In deze workshop wordt aangesloten bij deze ontwikkeling en worden vier literatuurstudies gepresenteerd over actuele criminologische en victimologische thema's.

De relatie tussen compensatie na slachtofferschap en erkenning in Nederland: Een systematische literatuurstudie

Giulia de Groot, Jelmar Meester, Maarten Kunst

Achtergrond/Doel Vanaf de jaren '80 van de vorige eeuw is de juridische positie van slachtoffers van criminaliteit in Nederland sterk verbeterd. Dit blijkt onder andere uit de toename van het aantal schadevergoedingsmogelijkheden. De introductie van extra schadevergoedingsmodaliteiten is in belangrijke mate gestoeld op de veronderstelling dat financiële tegemoetkoming slachtoffers een gevoel van erkenning geeft. In het licht hiervan heeft deze studie heeft tot doel te onderzoeken wat er op basis van in Nederland uitgevoerd onderzoek bekend is over het verband tussen toekenning van schadevergoeding en gevoelens van erkenning onder slachtoffers.

Methode De studies werden verzameld op basis van een systematische zoektocht in de database Picarta, de database van het WODC en de bibliotheekcatalogus van de Universiteit Leiden. Daarnaast werden de publicaties van verschillende onderzoeksbureaus en subsidieverstrekkers doorzocht. Geïncludeerd zijn studies met empirische gegevens waarbij de relatie tussen compensatie en erkenning (of een daaraan gelieerde uitkomstmaat) was onderzocht.

Resultaten/Conclusie Uit de gevonden studies blijkt dat compensatie positief verband houdt met gevoelens van erkenning onder slachtoffers. De voorlopige conclusie luidt dan ook dat compensatieregelingen op een juiste gedachte zijn gebaseerd; Er bestaat een relatie tussen compensatie na slachtofferschap en erkenning.

De invloed van gedragskundige rapportages op beslissingen door de strafrechter: Een systematische review.

Roosmarijn van Es, Jan de Keijser, Maarten Kunst

Achtergrond In Nederland wordt in ongeveer 30% van de ernstige zaken in het strafrecht gebruik gemaakt van een gedragskundige rapportage. Deze rapportage (door een psycholoog en/of psychiater) is onderdeel van het strafrechtelijk dossier en wordt gebruikt om de rechter te informeren over de aanwezigheid van een stoornis bij verdachten en in hoeverre dit heeft bijgedragen aan de totstandkoming van het tenlastegelegde. De adviezen in de rapporten kunnen gebruikt worden bij de schuldvraag en daaruit voorvloeiend de straftoemeting. Het is niet gewenst om deze informatie te gebruiken bij de bewijsbeslissing over de vraag of een verdachte het delict heeft begaan. Empirisch onderzoek in Nederland naar het gebruik van deze informatie in de beslissingen van de rechter is echter schaars.

Doel Een eerste stap in dit proces is een systematische review om een overzicht te bieden van het bestaande internationale, empirische onderzoek waarbij gekeken wordt in hoeverre en op welke manier informatie van gedragskundigen bijdraagt aan de beslissingen door de strafrechter.

Methode In de databases Web of Science, EBSCOhost en ProQuest is systematisch gezocht naar i) empirische studies waarin de ii) relatie tussen informatie van gedragskundigen en rechterlijke beslissingen over iii) bewijs of straftoemeting centraal stond bij iv) volwassen verdachten.

Resultaten/Conclusie De resultaten dragen bij aan het antwoord op de vraag in hoeverre gedragsdeskundigen invloed hebben op rechterlijke beslissingen en bij de verwachting of het effect afhankelijk is van het type informatie dat rechters krijgen. De uitkomsten zullen als kader dienen voor nader empirisch onderzoek in de Nederlandse context.

Street-level bureaucracy in de strafrechtketen: Een literatuurverkenning van de opsporingspraktijk naar mensenhandel

Sjoerd van Bemmel, Maarten Kunst, Joanne van der Leun

Achtergrond Mensenhandel is een grove schending van de mensenrechten. Diverse internationale rechtsdocumenten gebieden natiestaten mensenhandelaren op te sporen en te vervolgen, en slachtoffers te beschermen. In de academische literatuur bestaat veel aandacht voor de wijze waarop internationale wet- en regelgeving is geïmplementeerd in nationale wetgeving, maar is minder onderzoek verricht naar de wijze waarop individuen in de praktijk uitvoering geven aan het beleid.

Doel Opsporingsorganisaties spelen een belangrijke rol bij de aanpak van mensenhandel, aangezien de rechten van slachtoffers van mensenhandel in vergaande mate samenhangen met het strafrecht. Daarnaast hebben opsporingsambtenaren veel ruimte om binnen de regels van het bestaande beleid naar eigen inzicht te handelen. Deze studie heeft tot doel inzicht te verschaffen in de wijze waarop individuen binnen de strafrechtketen invulling geven aan deze discretionaire bevoegdheid, en welke factoren en overwegingen van invloed zijn op het beslissingsproces.

Methode In de literatuurdatabases Web of Science, Medline, Psychinfo, Psychological and Behavioural Sciences Collection, Criminal Justice Abstracts en ERIC is op systematische wijze gezocht naar studies over beslissingen in de strafrechtketen omtrent mensenhandel. Studies zijn geïncludeerd indien zij (i) empirische kwantitatief of kwalitatief onderzoek bevatten (ii) in het Engels of Nederlands beschikbaar zijn (iii) gepubliceerd zijn in peer-reviewed tijdschriften.

Resultaten/Conclusie De voorlopige resultaten tonen aan dat zowel externe factoren (capaciteit, expertise, opsporingsindicaties) als individuele overwegingen (percepties op slachtofferschap, downstream orientation) invloed uitoefenen op het beslissingsproces in de opsporingspraktijk naar mensenhandel. De gevolgen die dit heeft voor de opsporing van daders en de bescherming van slachtoffers zullen tijdens het congres nader gepresenteerd worden.

De invloed van het spreekrecht op de beantwoording van de schuldvraag en de straftoemeting: Een systematische literatuurstudie

Maarten Kunst, Giulia de Groot, Jelmar Meester

Achtergrond/Doel In de meeste common law landen en ook in Nederland kunnen slachtoffers ter terechtzitting gebruikmaken van het spreekrecht. Het spreekrecht is door strafrechtjuristen hevig bekritiseerd, omdat gebruikmaking van dit recht

de rechter kan beïnvloeden bij het beantwoorden van de schuldvraag en de straftoemeting. Deze studie had tot doel te onderzoeken of deze kritiek wordt gestaafd door empirisch onderzoek. In het bijzonder werd bekeken of, in hoeverre en op welke manier gebruikmaking van het spreekrecht rechters beïnvloedt bij de beantwoording van de schuldvraag en de straftoemeting.

Methode In de literatuurdatabases Web of Science, EBSCOhost en ProQuest is systematisch gezocht naar empirische studies waarin is bekeken of gebruikmaking van het spreekrecht van invloed is op de beantwoording van de schuldvraag en de straftoemeting. Studies werden geïncludeerd, indien zij een (quasi) experimentele opzet hadden gehanteerd en een uitkomstmaat hadden gebruikt die verband houdt met de beantwoording van de schuldvraag en/of de straftoemeting.

Resultaten/Conclusie Veruit de meeste van de gevonden studies betreffen vignetstudies die zijn uitgevoerd onder studenten en gaan uit van een tweefasenstrafproces, waarin slachtoffers alleen gebruik kunnen maken van het spreekrecht in de fase dat een straf wordt opgelegd aan een schuldig bevonden verdachte. In de meerderheid van deze studies had gebruikmaking van het spreekrecht een strafverzwarend effect. Op basis van deze resultaten, kan de voorlopige conclusie worden getrokken dat de kritiek die strafrechtsjuristen op het spreekrecht hebben geuit gedeeltelijk wordt ondersteund door empirisch onderzoek, maar is voorzichtigheid geboden met generalisatie naar de Nederlandse context.

CYBERCRIME RESEARCH AND THE POLICE

donderdag 13:15-14:45, Zaal: B017

Voorzitter: Madeleine van der Bruggen

Deze themasessie wordt verzorgd door onderzoekers die verbonden zijn aan de Nederlandse politie, of nauw samenwerken met de politie. De onderzoeken die worden gepresenteerd zijn dan ook allemaal gebaseerd op politiedata. De onderzoeken laten zien dat met behulp van verschillende onderzoeksmethoden unieke inzichten verkregen kunnen worden in cybercriminele netwerken. Daarnaast staat in deze sessie de vertaling van onderzoeksresultaten naar bruikbare informatie voor de opsporingspraktijk centraal en zullen de onderzoekers uitweiden over de voor- en nadelen van werken als onderzoeker voor en bij de politie.

From research on the police to data science with the police

Erik van de Sandt

There is a large dark number of undetected cybercrimes 'due to the invisibility and complexity of digital traces', while revelation is frequently only possible if the police use special investigative techniques. As a consequence, the police hold a monopoly position with regard to information and for many academics access to criminal justice sources is a key problem. Police investigations have their own challenges as they are currently facing an effectiveness crisis. Scholars and legal practitioners both serve the public interest which is a starting point to do multidisciplinary research and to have a lasting impact on how investigations in cyberspace are conducted.

In this session, the data science team of the Dutch National High Tech Crime explains how and why we can go from research on the police to data science with the police. The data science team promotes the idea of embedded academic researchers - read: participant observation - in police investigations. There is a need for academics with strong quantitative/statistical skill sets who have the opportunity to sit next to experienced police analysts and investigators with a predominantly qualitative skill set. This mixed methods approach will provide valid, reliable and credible outcomes to understand and confront cybercrime. The session is also an open invitation for academics to provide feedback and strengthen this R&D strategy.

De veelzijdige kopers van de darknetmarket Hansamarket

Nanina van Zanden

Achtergrond/Doel In dit artikel staan de Nederlandse kopers op de darknetmarket Hansa centraal. Het darkweb is een relatief nieuwe plek waar criminelen elkaar opzoeken en illegale activiteiten plaatsvinden. Het biedt gelegenheid om op fora kennis en materiaal uit te wisselen, bijvoorbeeld over kinderporno of het uitvoeren van DDOS aanvallen. Anderzijds zijn er marktplaatsen waar illegale goederen, zoals verdovende middelen, wapens en valse documenten, worden aangeboden. Sinds enkele jaren zijn overheidsdiensten over de hele wereld actief om criminaliteit op het darkweb te bestrijden. In de zomer van 2017 vond in dit kader Operation Bayonet plaats waarbij de twee grootste darknetmarkets van dat moment, Alphabay en Hansamarket, offline werden gehaald. De Nederlandse Politie had echter ook de unieke kans om Hansamarket voor 27 dagen over te nemen. In deze 27 dagen was de Nederlandse politie eigenaar van de website waar duizenden illegale transacties per dag plaatsvonden. Dit resulteerde in veel waardevolle opsporingsinformatie, ook richting actoren waar tot op heden weinig acties op gericht waren, zoals de kopers van illegale goederen. In het begin van 2018 leidde dit bij de Nederlandse en Amerikaanse overheid tot een 'knock and talk'-actie bij de kopers van verdovende middelen.

Methode In dit artikel wordt in eerste instantie een analyse gemaakt van de Nederlandse kopers die actief waren op Hansamarket. Hierbij wordt inzichtelijk wie de kopers zijn en welke goederen, wanneer en bij wie worden aangeschaft. Vervolgens wordt een diepte analyse gemaakt van de Nederlandse kopers van verdovende middelen.

Resultaten/Conclusie De analyse biedt inzicht in de motieven van het gebruik van het darkweb, de keuze voor de verkoper en de modus operandi van de transactie. Ten slotte worden deze inzichten gekoppeld aan de gelegenheidstheorie om te komen tot preventiemaatregelen voor kopers op het darkweb.

Examining prosecution and sentencing trends for economic cybercrimes in the US

Thomas Holt

Background/Aim This presentation examines trends in the federal prosecution of cybercrimes in the United States, particularly hacking, malware, fraud, and data breach-related cases.

Method This study focused on cybercrime cases from 2000 to 2017. Data for this analysis were cultivated from the Department of Justice and Federal Bureau of Investigation materials posted in various online sources and databases.

Results/Conclusion The characteristics of the alleged offenders and victims will be presented, as well as factors associated with the length of sentences given relative to the offense. The implications of this analysis for the prosecution and deterrence of cybercrimes will be considered in detail.

Examining the social organization of phishing, banking malware and hacking networks

Rutger Leukfeldt, Thomas Holt

Background/Aim Criminals usually do not work alone, whether they offend on or off-line. Although research suggests some hackers might be able to work alone, studies show that multiple individuals with different skills are needed to carry out financially motivated cyber-attacks such as phishing, malware and ransomware. We use the social organization framework to distinguish the role of offender associations to facilitate different forms of crime and deviance.

Method We analysed 40 police investigations into cybercriminal networks that were involved in phishing, banking malware and hacking to see if they could be labelled loners, colleagues, peers, teams, or formal organizations.

Results/Conclusion One of the most striking findings is that profit driven cybercriminals seem to have a different social organization compared to hackers. The majority of our cases can be labelled a team or a formal organization. This finding is in contrast with prior research into hacking which showed that hackers operate within a collegial subculture.

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN CRIMINEEL GEDRAG I

donderdag 13:15-14:45, Zaal: A002

Voorzitter: Camiel van der Laan

De intergenerationele overdracht van criminaliteit met behulp van integrale politiegegevens: De rol van variatie in indirecte en directe risicofactoren

Ruben van Gaalen, Gregory Besjes

Achtergrond/Doel Eerder onderzoek heeft aangetoond dat kinderen van veroordeelde ouders een groter risico lopen om een misdrijf te plegen dan andere kinderen. De meeste studies houden echter geen rekening met de gezinssamenstelling en de sociaaleconomische achtergrond van het gezin (indirecte risicofactoren). In welke mate speelt directe blootstelling aan een gesanctioneerde ouder een rol? Speelt de timing en de duur van de blootstelling aan een criminele ouder tijdens het opgroeien een rol in de waarschijnlijkheid dat kinderen zelf overtredingen begaan? Maakt het uit of het kind in hetzelfde huis woonde als de criminele ouder? Als laatste wordt gekeken of kinderen uit hogere sociale milieus eventueel minder last hebben van criminaliteit in hun gezin, omdat de nadelen kunnen worden gebufferd met andere voorhanden resources. Verder zal meer in algemene zin aandacht zijn voor de (on)mogelijkheden bij het gebruik van administratieve gegevens in dit soort onderzoek.

Methode Onze gegevens zijn afkomstig van de Sterlsel of social-statistische Bestanden (SSB) van het CBS. De SSB is een geïntegreerde longitudinale database van talrijke registers en enquêtes, die de belangrijkste socioeconomische en sociodemografische variabelen van de volledige bevolking van Nederland bevat. Er worden logistische regressieanalyses uitgevoerd onder 3 complete cohorten kinderen, geboren 1996-1998 (N=530,000). Er wordt gekeken of het uitmaakt als ouders in aanraking komen met de politie voordat het kind 7 jaar oud was of daarna (8-15 jaar).

Resultaten/Conclusie De intergenerationele overdracht van criminaliteit is significant, vooral als sprake is van geweldsdelicten. De timing lijkt niet relevant (zelfs niet voor geweld). Er is ook sprake van indirecte (Jonge ouders, steden, grotere gezinnen, niet-intacte, lage inkomens) factoren, maar de overdracht blijft overeind als hier voor wordt gecontroleerd. Opvallend was dat de impact relatief hoog is binnen intacte gezinnen en de impact niet lager, zelfs iets hoger binnen families met een hoger inkomen.

Fysieke gezondheidsproblemen van familieleden van gedetineerden

Steve van de Weijer, Kirsten Besemer, Susan Dennison

Achtergrond/Doel Alhoewel diverse studies hebben aangetoond dat kinderen en andere familieleden van gevangenen een verhoogt risico hebben op diverse nadelige uitkomsten (bijvoorbeeld criminaliteit, tienerzwangerschappen, mentale gezondheidsproblemen), hebben slechts enkele studies gekeken naar de relatie met fysieke gezondheidsproblemen. Deze schaarse studies laten zien dat familieleden van gedetineerden een slechtere gezondheid hebben. Deze studies zijn echter vrijwel allemaal uitgevoerd in de Verenigde Staten en het is daarom onbekend in hoeverre de resultaten generaliseerbaar zijn naar andere landen.

Methode In deze studie wordt gebruik gemaakt van longitudinale gegevens (2001-2016) uit de HILDA dataset, een grootschalig Australisch panel. De totale steekproef bestaat uit 28.005 respondenten die in totaal in 193.315 jaren meegedaan hebben aan het onderzoek. Hybride random-effects modellen zijn gebruikt om te onderzoeken of veranderingen in gevangenschap van ouders, gezinsleden, en familieleden leiden tot veranderingen in de Body Mass Index (BMI) en in scores op de Short Form-36 physical functioning scale van respondenten.

Resultaten/Conclusie De resultaten laten, tegen de verwachting in, zien dat de BMI significant afneemt in jaren waarin gezinsleden in de gevangenis zitten, met name onder vrouwen. Algemene fysieke gezondheidsproblemen, aan de andere kant, nemen juist significant toe in de jaren dat er een familielid in de gevangenis zit, met name onder mannen. De gevonden verbanden zijn over het algemeen sterker voor jongere respondenten (leeftijd 15-21).

De effecten van het opgroeien in een eenoudergezin op het criminele gedrag van adolescenten

Janique Kroese

Achtergrond/Doel Onderzoekers hebben vaak de relatie onderzocht tussen het opgroeien in een eenoudergezin en de mate van criminaliteit tijdens de adolescentie. Echter, een overzicht van deze literatuur ontbreekt. Daarom wordt door middel van dit artikel de empirische literatuur over de effecten van het opgroeien in een eenoudergezin op het criminele gedrag van adolescenten geanalyseerd, en ook specifiek wat de reden is voor het ontstaan van het eenoudergezin (scheiden/uit elkaar gaan van de ouders, overlijden van een van de ouders of doordat de ouders tijdens de geboorte van hun kind(eren) al niet (meer) bij elkaar waren).

Methode Om inzicht te krijgen in de empirische literatuur over dit onderwerp, is een systematisch literatuuronderzoek uitgevoerd met behulp van verschillende elektronische databases (Web of Science, PsycINFO, Scopus, SocINDEX en EconLit). Dit heeft uiteindelijk geleid tot 53 geïncludeerde artikelen.

Resultaten/Conclusie Het verwachte resultaat is dat het opgroeien in een eenoudergezin samenhangt met een verhoogd risico op criminele gedragingen bij adolescenten. Dit systematisch literatuuronderzoek geeft een overzicht van de bevindingen op het gebied van dit onderwerp en identificeert welke mogelijkheden er zijn voor vervolgonderzoek.

De invloed van genen en omgeving op norm-overschrijdend gedrag

Camiel van der Laan, Steve van de Weijer, Michel Nivard, Dorret Boomsma

Achtergrond/Doel Oorzaken van individuele verschillen in norm-overschrijdend gedrag zijn complex en multifactorieel. In de criminologie ligt bij het verklaren van deze verschillen vaak de nadruk op omgevingsfactoren. Recentelijk verschijnen echter steeds meer studies die het belang van genetische invloeden aantonen. Studies in de Verenigde Staten stellen dat 40-60 procent van de variantie in norm-overschrijdend gedrag toe te schrijven is aan genetische factoren. Het doel van deze studie is om te onderzoeken hoeveel variantie in norm-overschrijdend gedrag in een Nederlandse steekproef kan worden verklaard door genetische factoren, gedeelde omgevingsfactoren, en ongedeelde omgevingsfactoren.

Methode In deze studie wordt gebruik gemaakt van een steekproef van ruim 6000 een- en twee-eiige tweelingparen en 2300 broers en zussen uit het Nederlands Tweeling Register (NTR). Norm-overschrijdend gedrag is gemeten met de rule-breaking behavior subscale van de Youth Self-Report (YSR) vragenlijst, onderdeel van de Achenbach System of Empirically Based Assessment (ASEBA). Tweelingmodellen worden toegepast om te schatten hoeveel variantie kan worden verklaard door genetische factoren, gedeelde omgevingsfactoren, en ongedeelde omgevingsfactoren. Effecten van genen en omgeving kunnen interacteren met factoren zoals leeftijd en geslacht. In de genetische structurele modellen zal ook worden gekeken naar deze modererende effecten.

Resultaten/Conclusie Verwacht wordt dat de resultaten niet veel zullen afwijken van de resultaten uit de Verenigde Staten, en dat een deel van variantie in norm-overschrijdend gedrag kan worden verklaard door genetische invloeden. Daarnaast wordt verwacht dat hogere leeftijd gepaard gaat met grotere genetische invloeden en kleinere omgevingsinvloeden.

RECLASSERINGSTOEZICHT VANUIT VERSCHILLENDE PERSPECTIEVEN

donderdag 13:15-14:45, Zaal: A008

Voorzitter: Jennifer Doekhie

Gezamenlijke reflectie op de werkalliantie in het reclasseringstoezicht

Widya de Bakker, Andrea Donker, Anneke Menger

Achtergrond/Doel In Nederland worden 15.000 mensen jaarlijks onder toezicht van de reclassering geplaatst. De opdracht aan de toezichthouders is complex want hybride: controleren of mensen zich aan voorwaarden houden en begeleiden van gedragsverandering gericht op voorkomen van recidive. Als overkoepelende aanduiding voor de relevante kenmerken van de dynamiek die ontstaat vanuit een dergelijke hybride situatie wordt de term werkalliantie in gedwongen kader gebruikt. Een conceptvragenlijst is ontwikkeld om de kenmerken van de werkalliantie te meten voor het Nederlandse reclasseringswerk, de alliantiemonitor. In deze presentatie worden bevindingen gepresenteerd van een onderzoek naar de wijze van het gebruik en ervaren meerwaarde van de alliantiemonitor bij gezamenlijke reflectie tussen reclasseringswerker en - cliënt.

Methode 35 dyades van reclasseringswerkers en hun cliënten hebben aan de hand van de alliantiemonitor samen gereflecteerd op recidive-gerelateerde items over gedragingen en attitudes van beiden aangaande de werkalliantie. Direct en drie maanden na reflectie zijn telefonische interviews over de wijze van het gebruik en ervaren meerwaarde met reclasseringswerkers en -cliënten afgenomen. Drie maanden voor en na reflectie is gevraagd naar rapportcijfer voor werkalliantie en leefgebieden van de cliënt om inzicht te krijgen in de ervaren meerwaarde van reflectie met de alliantiemonitor en mogelijke beperkingen.

Resultaten/Conclusie Gezamenlijke reflectie op werkalliantiekenmerken aan de hand van items van de alliantiemonitor wordt positief ervaren door reclasseringswerkers en cliënten, onder andere door meer openheid van beide kanten en het ter sprake komen van doorgaans lastig bespreekbare onderwerpen. Beperkte meerwaarde wordt ervaren door toezichthouders voor cliënten met een LVB. Tijdens de presentatie worden nadere analyses besproken.

Controle of begeleiding? Een kwalitatieve analyse van de ervaringen met reclasseringstoezicht van langer gestrafte gedetineerden.

Jennifer Doekhie, Esther van Ginneken, Anja Dirkzwager, Paul Nieuwbeerta

Achtergrond/Doel Er is weinig bekend over de rol van ervaringen van ex-gedetineerden met het reclasseringstoezicht in het proces van stoppen met criminaliteit (desistance). Het doel van dit onderzoek is om in kaart te brengen hoe onder toezicht gestelde ex-gedetineerden het reclasseringstoezicht ervaren en in hoeverre dit bijdraagt aan verschillende aspecten van desistance: crimineel gedrag, waardering van anderen en het vervullen van een (nieuwe) rol/identiteit.

Methode In dit kwalitatieve, longitudinale onderzoek zijn in totaal 69 diepte-interviews met 23 mannelijke ex-gedetineerden gehouden die na vrijlating onder toezicht van de reclassering waren geplaatst. Deze personen zijn voor het eerst geïnterviewd in detentie vlak voordat ze (voorwaardelijk) in vrijheid werden gesteld na het uitzitten van een relatief lange gevangenisstraf en daarna gevolgd bij de terugkeer naar de maatschappij waarbij ze drie maanden en een jaar na vrijlating nogmaals zijn geïnterviewd. Daarnaast zijn de dossiers van deze respondenten bestudeerd bij de Reclassering Nederland waarbij informatie is verzameld over opgelegde voorwaarden, overtreding van de voorwaarden en sancties. Tot slot zijn de strafbladen van deze groep ook geraadpleegd.

Resultaten/Conclusie Het reclasseringstoezicht wordt over het algemeen door respondenten zelf ervaren als meer op controle gericht. Wanneer reclasseringswerkers hun discretionaire bevoegdheid inzetten om bepaalde voorwaarden aan te passen, hierbij ruimte creërend voor 'trial-and-error', dan wordt het toezicht als begeleidend en ondersteunend ervaren. Ingegaan wordt op welke manier deze ervaringen met het toezicht lijken bij te dragen aan desistance.

Herroeping van toezicht: De rol van de reclassering

Miranda Boone, Ester Blay, Ineke Pruin

Achtergrond/Doel Over de doelen van straf, de waarborgen die in acht genomen moeten worden bij de oplegging van straf en de rol die de verschillende procesdeelnemers daarbij spelen, is veel onderzoek verricht. Dat geldt niet voor de bestraffing aan de achterdeur: het herzien of herroepen van een voorwaardelijke invrijheidstelling of het wijzigen of omzetten van een werkstraf bijvoorbeeld. Toch kunnen deze beslissingen even grote consequenties hebben voor betrokkenen als de oorspronkelijke beslissing een straf op te leggen. In deze presentatie worden een aantal resultaten gepresenteerd van een pilotstudie in 10

landen naar 'breach processes' (het proces dat begint met de vaststelling dat een overtreding van de voorwaarden van een vrijheidsbeperkende sanctie is begaan tot de beslissing de sanctie in stand te laten of te herzien).

Methode De studie is gebaseerd op landenrapporten van herroepingsprocessen van werkstraffen en voorwaardelijke invrijheidstellingen in 10 landen. Behalve een grondige analyse van wet-en regelgeving, beschrijven de landen ook het verloop van de herroepingsprocedures in de praktijk. Daarbij is mede gebruik gemaakt van een comparatieve vignettestudie, een korte casusbeschrijving die aan actoren in alle betrokken landen, is voorgelegd.

Resultaten/Conclusie Het onderzoek laat zien dat er grote verschillen zijn in aantal en type actoren dat betrokken is bij herroepingsprocedures. Het toont ook de afhankelijkheid aan van beslissers in een latere fase van het proces van de informatie die door beslissers in het begin van het proces (leken, reclasseringswerkers) wordt aangeleverd. Dit roept de vraag op in hoeverre de uiteindelijke beslisser (meestal de rechter, maar niet altijd) nog voldoende ruimte heeft om een autonome beslissing te nemen. Het onderzoek laat ook zien dat verschillende actoren verschillende doelen toekennen aan de herroepingsprocedure en dat informele rationalisaties en doelen gemakkelijk de formele doelstellingen kunnen ondermijnen.

De samenhang tussen kenmerken van reclasseringswerkers en -cliënten en de werkalliantiepatronen tijdens reclasseringstoezicht.

Annelies Sturm, Vivienne de Vogel, Anneke Menger

Achtergrond/Doel Hoewel het concept van werkalliantie uitgebreid is onderzocht en relevant is bevonden in de vrijwillige psychotherapie, is over het belang ervan in justitieel kader veel minder bekend. In een longitudinaal onderzoeksprogramma zijn de kenmerken van de werkalliantie in de context van de reclassering onderzocht. In de eerste fase is een empirisch model van de werkalliantie en een conceptvragenlijst, de alliantiemonitor, ontwikkeld, gebaseerd op internationale instrumenten aangevuld met specifieke items voor de Nederlandse context. De verkregen alliantiemonitor is een gevalideerde vragenlijst die door zowel reclasseringswerker als cliënt kan worden ingevuld. De hier gepresenteerde vervolgstudie is gericht op de vraag: Welke kenmerken van de reclasseringswerkers en -cliënten hangen samen met patronen van cliëntscores op de werkalliantie?

Methode Dit onderzoek is gebaseerd op twee metingen met de alliantiemonitor bij 204 reclasseringscliënten, aangevuld met scores van de cliënten op de Recidive

Inschattings Schaal (RISc) en gegevens van de reclasseringswerkers van deze cliënten betreffende hun werksatisfactie en hun motivatie voor reclasseringswerk. De samenhang tussen de werkalliantiepatronen en de kenmerken van de reclasseringswerker en -cliënt is geanalyseerd met een logistische regressie.

Resultaten/Conclusie De werkalliantie verandert gedurende het reclasseringstoezicht. Drie patronen zijn waar te nemen: stijgende, stabiele of dalende werkalliantie. De medewerker kenmerken die samenhangen met een dalend werkalliantiepatroon zijn diens voorkeur voor gedwongen kader en bezorgdheid voor de dader, de cliëntkenmerken die hiermee samenhangen zijn onder andere interne motivatie.

ROUNDTABLE DE ROL VAN ARCHIEVEN BIJ CRIMINOLOGISCH ONDERZOEK

donderdag 13:15-14:45, Zaal: A014

Voorzitter

Catrien Bijleveld (NSCR, VU Amsterdam)

Deelnemers

Serge Boekhoorn (Dienst Justitiële Inrichtingen)
Huibert Crijns (Koninklijke Bibliotheek)
Jantien Stuifbergen (VU, Amsterdam)
Maartje Weerdesteijn (VU, Amsterdam)

Nadat historisch onderzoek een tijdlang 'in het slop' leek geraakt, is de historische criminologie aan een revival bezig. Een divisie Historische Criminologie werd opgericht, en historici, criminologen en strafrechtshistorici weten elkaar in toenemende mate te vinden.

Maar hoe staat het met de archieven die we nodig hebben voor dit soort onderzoek? Archieven uit de 17e, 18e en 19e eeuw lijken redelijk geborgd, maar hoe zit het met de archieven uit de 20e eeuw?

Dit panel zal gaan over de rol, functie en het belang van verschillende archieven voor historisch criminologisch onderzoek. Huibert Crijns brengt expertise mee vanuit zijn werkzaamheden voor de Koninklijke Bibliotheek over Delpher en de mogelijkheden om hiermee criminologische onderwerpen te onderzoeken. Serge Barnhoorn bespreekt recente ontwikkelingen omtrent gevangenisarchieven. Jantien Stuifbergen vertelt over de waarde van vervolgingsarchieven voor het doen van onderzoek naar oorlogsmisdrijven. Catrien Bijleveld en Maartje Weerdesteijn reflecteren vanuit hun eigen onderzoekservaring op de waarde van archieven.

DETENTIE I

donderdag 16:15-17:30, Zaal: A002

Voorzitter: Anouk Bosma

Een vrijer detentieregime: Lessen van een RCT

Ben Vollaard, Marike Knoef, Tom van Dijk

Achtergrond/Doel We evalueren onder realistische omstandigheden een nieuw detentieregime waarbij zelfredzaamheid van gedetineerden voorop staat. Het regime bestaat uit een pakket maatregelen, waaronder grotere bewegingsvrijheid voor de gedetineerden, naar eigen behoefte luchten en het meer overlaten aan het bewakingspersoneel van beslissingen rond wat nog veilig is en wat niet.

Methode Binnen een penitentiaire inrichting worden gedetineerden willekeurig toegewezen aan twee afdelingen met het nieuwe regime dan wel twee afdelingen met het bestaande regime. We volgen de ontwikkeling in uitkomstmaten over de tijd. Het gaat dan onder meer om het aantal gerapporteerde incidenten en de mate van ziekteverzuim.

Resultaten/Conclusie Tussentijdse resultaten komen binnenkort beschikbaar, ruim voor eind juni.

Suspicious minds: Privacy achter tralies

Jana Robberechts

Achtergrond/Doel Door de groeiende digitalisering in de samenleving, krijgt het concept privacy een nieuwe dimensie. Deze digitale dimensie uit zich eveneens binnen het penitentiaire landschap. Op internationaal vlak worden steeds meer informatie- en communicatietechnologieën gebruikt binnen de gevangeniscontext. In 2014 werd het digitale platform PrisonCloud geïntroduceerd in de Belgische gevangenissen. Dit platform, beschikbaar op de cel van de gedetineerde, biedt een waaier aan faciliteiten aan, waarbij zowel interne als externe communicatie wordt gedigitaliseerd. Deze paper zal beknopt de huidige functies van PrisonCloud bespreken en dieper ingaan op de ervaringen van gedetineerden met het digitale platform en de daarmee gepaard gaande vraagstukken omtrent digitale privacy.

Methode Er werden zes maanden participerende observatie gevoerd in een PrisonCloud-gevangenis en 36 kwalitatieve interviews met gedetineerden afgenomen.

Resultaten/Conclusie De verschuiving van communicatiemogelijkheden voor gedetineerden naar de eigen cel heeft een eerste impact op de gepercipieerde privacy. De mogelijkheid om te communiceren zonder aanwezigheid van het personeel of medegedetineerden wordt door de respondenten als positief ervaren. Daarnaast leidt het gebruik van PrisonCloud tot een zekere traceerbaarheid van communicatie. Concreet stellen we vast dat deze traceerbaarheid de gebruikelijke discussies in non-PrisonCloud gevangenissen kan vermijden. Deze traceerbaarheid maakt het eveneens mogelijk dat de inhoud van de interne communicatie door het gevangenispersoneel en de gedetineerden als informeel bewijs kan worden gebruikt. De paper zal verder focussen op de invloed van de digitale infrastructuur op de detentie-ervaringen van gedetineerden en hun relatie met het gevangenispersoneel.

De invloed van leefklimaat op misdragingen door gedetineerden

Anouk Bosma, Esther van Ginneken, Hanneke Palmen

Achtergrond/doel Veel wetenschappelijk onderzoek heeft zich gericht op het voorspellen van wangedrag tijdens detentie, deze studies hebben daarbij verschillende voorspellers voor wangedrag geïdentificeerd, zoals leeftijd en beveiligingsniveau. Het onderwerp is van groot belang voor de praktijk, omdat wangedrag een risico vormt voor de veiligheid en orde in gevangenissen. Vooral gewelddadig wangedrag vormt daarnaast specifiek een bedreiging voor het welzijn van gevangenen en personeel. Verschillende theoretische verklaringen kunnen aangevoerd worden om variatie in wangedrag door gevangenen te verklaren: de traditionele import- en deprivatieperspectieven zijn daarbij het meest prominent, maar ook strain theory werd eerder in verband gebracht met misdragingen tijdens detentie. Deze studie onderzoekt de relatie tussen het leefklimaat in Nederlandse gevangenissen en wangedrag door gedetineerden.

Methode Dit onderzoek bespreekt de bevindingen uit de Life in Custody Study. Onder 4.538 gedetineerden in alle gevangenissen in Nederland is een vragenlijst afgenomen waarin gedetineerden is gevraagd naar hoe ze het leefklimaat in detentie ervaren en naar hun eventuele wangedrag.

Resultaten/conclusie Uit de resultaten kwam naar voren dat een aantal persoonlijke kenmerken, waaronder leeftijd, gerelateerd waren aan wangedrag. Daarnaast waren een aantal leefklimaatdomeinen, waaronder contacten in de inrichting, en dagbesteding gerelateerd aan wangedrag. Geconcludeerd werd dat sociale contacten in de inrichting, alsmede een zinvolle dagbesteding belangrijk zijn voor het voorkomen van (wan)gedrag.

LEVENSLOOPCRIMINOLOGIE

donderdag 16:15-17:30, Zaal: A008

Voorzitter: Vere van Koppen

Externe krachten of interne verandering? Een mixed-method analyse van desistance onder voormalig gedetineerde vrouwen

Elanie Rodermond, Steve van de Weijer, Marie Rosenkrantz Lindegaard, Catrien Bijleveld, Anne-Marie Slotboom, Candace Kruttschnitt.

Achtergrond/Doel Steeds meer studies richten zich op de invloed van met name moederschap en romantische relaties op het desistance-proces onder vrouwen. Echter, veel van deze studies zijn kwantitatief van aard, met contrasterende bevindingen, en er is relatief weinig bekend over de invloed van andere factoren, zoals werk en huisvesting. In deze studie wordt gekeken of en vooral hoe romantische relaties, moederschap, werk, uitkeringen, huisvesting en drugsgebruik van invloed zijn op desistance onder vrouwelijke (ex)gedetineerden.

Methode De sample voor deze studie bestaat uit vrouwen die in 2007 zijn uitgestroomd uit een van de vrouwengevangenissen (n = 1478), aangevuld met gegevens van het CBS en justitiële documentatie (tot eind 2014). Met 30 vrouwen zijn daarnaast semi-gestructureerde interviews gehouden. Op basis van hybride random effects analyses is het effect van verschillende factoren onderzocht, waarna de interviews zijn gebruikt om de resultaten van deze analyses te duiden.

Resultaten/Conclusie Uit de gecombineerde analyses blijkt dat met name huisvesting essentieel is tijdens het desistance-proces. De invloed van werk hangt af van het type werk en de betekenis die vrouwen daaraan toekennen, en de invloed van romantische relaties en kinderen is beperkt. Deze in potentie desistance-bevorderende factoren lijken niet tot uiting te komen door een veelheid aan andere problemen. Daarnaast lijken interne veranderingen (mede)bepalend te zijn voor het welslagen van het desistance-proces.

Ontwikkelingspaden van delinquent gedrag van kindertijd tot jongvolwassenheid. Risicofactoren voor persistence en beschermende factoren gerelateerd aan desistance binnen vroege starters

Babette van Hazebroek, Arjan Blokland, Lieke van Domburgh, Hilde Wermink, Arne Popma, Jan de Keijser

Achtergrond Kinderen die voor het twaalfde levensjaar delinquent gedrag vertonen (vroege starters), hebben vergeleken met niet-delinquente peers een

verhoogd risico op persistent crimineel gedrag. Echter, niet alle vroege starters zetten het plegen van delicten langdurig voort. Volgens de Dual Taxonomy van Moffit en de sociale desorganisatietheorie zijn uiteenlopende delinquente ontwikkelingspaden het resultaat van verschillen in demografische kenmerken, leeftijd waarop het delinquente gedrag aanvangt en blootstelling aan ongunstige sociale omstandigheden, zoals opgroeien in wijken met een lage sociaaleconomische status.

Doel Het doel van huidig onderzoek is te achterhalen (1) of verschillende delinquente ontwikkelingspaden geïdentificeerd kunnen worden op basis van frequentie van recidive binnen een groep vroege starters (i.e., jongeren met een politieregistratie voor 12-jarige leeftijd) en (2) of socio-demografische-, eerste delicts- en wijnkenmerken gerelateerd zijn aan uiteenlopende trajecten.

Methode Het onderzoek is gebaseerd op politieregistraties van ruim 600 jongeren gedurende een follow-up periode van 15 jaar. Met behulp van group-based trajectanalyses is geprobeerd uiteenlopende ontwikkelingen van recidive over leeftijd te ontdekken. Vervolgens is met behulp van multi-group multi-traject analyses en multinomiale logistische regressies achterhaald in hoeverre we onderscheid kunnen maken in verschillende trajecten op basis van type delicten en risico- en beschermende factoren gerelateerd aan recidive.

Resultaten/Conclusie Resultaten laten zien dat binnen de groep vroege starters verschillende delinquente ontwikkelingspaden kunnen worden onderscheiden, variërend van een traject zonder recidive tot een persistent hoogfrequent recidivetraject. Verscheidene achtergrondkenmerken waren gerelateerd aan deze trajecten. De theoretische en praktische relevantie van de gevonden resultaten worden besproken.

Criminele carrières van vroege en late starters in de criminaliteit

Vere van Koppen

Achtergrond/Doel Een aanzienlijk deel van de daders komt pas op volwassen leeftijd voor het eerst in aanraking met de politie. We weten nog weinig over deze groep late starters. Het doel van deze studie is het beschrijven van de criminele carrières van daders met een late start en deze te vergelijken met criminele carrières van daders die op jonge leeftijd al delicten plegen.

Methode Binnen een steekproef van 43.338 daders (proportioneel gestratificeerde steekproef van daders met een delict in 2013 in Nederland) worden de criminele carrières van mannelijke en vrouwelijke daders met een vroege en late start (respectievelijk voor en vanaf 18 jaar) onderscheiden en

vergeleken op basis van de frequentie, intensiteit, duur, recidive, type delicten, ernst en mate van specialisatie.

Resultaten/Conclusie Ten opzichte van de andere groepen plegen vrouwelijke late starters de minste delicten, stoppen het vroegst met het plegen van criminaliteit, hebben het laagste recidiverisico, plegen meer kleine criminaliteit en minder ernstige delicten, en specialiseren zich meer in een type delict. Mannelijke vroege starters daarentegen plegen de meeste delicten, persisteren het langst, hebben het hoogste recidiverisico, plegen meer ernstige delicten en hebben meer verschillende typen delicten. De grote verschillen tussen criminele carrières van vroege en late starters vragen om een andere aanpak van late starters en om meer onderzoek naar de verklaringen voor een late start.

MIGRATIE EN CRIMINALITEIT

donderdag 16:15-17:30, Zaal: B030

Voorzitter: Joris van Wijk

"I'll be back!" Verhaalvorming onder ingeslotenen in vreemdelingenbewaring over (de legitimiteit van) de uitzetting

Lars Breuls

Achtergrond/Doel De afgelopen jaren nam de criminologische interesse voor detentie van vreemdelingen met het oog op hun uitzetting toe. De nodige aandacht werd daarbij besteed aan de detentiebeleving alsook de opvattingen over (gedwongen) terugkeer van de personen onderworpen aan vreemdelingenbewaring. Deze aspecten kunnen niet volledig los van elkaar gezien worden: zo tekent de nakende uitzetting bijvoorbeeld de detentiebeleving. Deze conceptuele samenhang vereist echter verdere verfijning. Bovendien blijft in het bestaande onderzoek het dynamische karakter van detentiebeleving en opvattingen over terugkeer onderbelicht. Dit onderzoek heeft als doel om meer inzicht te verschaffen in de dynamische processen van betekenisgeving in vreemdelingenbewaring.

Methode Etnografisch onderzoek werd uitgevoerd in een Belgisch en een Nederlands detentiecentrum, waarbij observaties (550 uur), informele gesprekken met personeel en ingeslotenen en semigestructureerde interviews met ingesloten (53 interviews) werden getrianguleerd.

Resultaten/Conclusie In de betekenisgevingsprocessen van ingeslotenen neemt verhaalvorming een prominente rol in. Narratieven waarin de uitzetting gedelegitimeerd wordt, maar ook verhalen over een gemakkelijke terugkeer naar Europa worden in sterke mate gemobiliseerd door ingeslotenen die niet willen terugkeren naar het land waar zij officieel onderdaan van zijn. Zulke mobilisatie gebeurt niet enkel binnen een interviewcontext. Verhalen worden immers actief gedeeld onder ingeslotenen waarbij er onderlinge beïnvloeding kan plaatsvinden. Naast mede-ingeslotenen kunnen ook de familie, de advocaat en het personeel de narratieven van ingeslotenen beïnvloeden. Ook de concrete situatie waarin een ingeslotene zich bevindt bepaalt mee welke verhalen er precies gemobiliseerd worden.

Uitsluiting, angst en tijdverspilling. De verschijningsvormen van grensregimes in het dagelijks leven van onrechtmatig verblijvende vreemdelingen.

Mieke Kox

Achtergrond/Doel Enerzijds wordt geprobeerd de grenzen voor informatiestromen, goederen en toeristen weg te nemen, terwijl anderzijds de grenzen voor migranten zonder benodigde reisdocumenten worden verzwaard. De grensregimes gericht op migratiecontrole worden tegenwoordig gekenmerkt door een restrictieve aanpak, de inzet van strafrechtelijke instrumenten en een verdergaande mate van responsibilisering. Hoewel er veel over deze grensregimes is geschreven, is er geen eenduidige definitie van wat 'grenzen' eigenlijk zijn. Er zijn zogenaamde harde grenzen gelegen aan de randen van natiestaten, maar grenzen bevinden zich niet enkel hier: zij manifesteren op verschillende wijzen in het dagelijkse leven van individuen. In deze bijdrage wordt uiteengezet hoe grensregimes zich in het dagelijks leven van onrechtmatig verblijvende vreemdelingen in Nederland manifesteren en wat dit voor de werking van grensregimes betekent.

Methode Deze bijdrage is gebaseerd op etnografisch onderzoek onder circa 100 onrechtmatig verblijvende vreemdelingen die gedurende langere tijd zijn gevolgd, geobserveerd en/of herhaaldelijk zijn geïnterviewd over hun leven in Nederland, ervaringen met grensregimes, ideeën over rechtvaardigheid en de invloed hiervan op hun toekomst.

Resultaten/Conclusie Het onderzoek laat zien dat grenzen zich op verschillende wijze in het dagelijks leven van onrechtmatig verblijvende vreemdelingen manifesteren, variërend van uitsluiting, angst, tijdsverspilling, deprivatie, te beklimmen bergen en (dagelijkse) interactie met (non-state) instituties. De wijze waarop grensregimes zich manifesteren en de impact die dit op migranten heeft is afhankelijk van onder meer migratiemotief, aspiraties en differentiële kansenstructuren. Deze bevindingen problematiseren zowel het onderscheid tussen als de werking van interne en externe grensregimes.

De Syrische asielinstroom in Europa: Uitdagingen met betrekking tot terrorisme en 1F

Joris van Wijk, Maarten Bolhuis

Achtergrond/Doel In 2014 en 2015 zijn veel Europese landen geconfronteerd met een sterke stijging van het aantal asielaanvragen, voornamelijk door Syrische burgers. Deze sterke stijging leidde tot uitzonderlijke uitdagingen met betrekking

tot de identificatie, registratie en screening van deze nieuwkomers: enerzijds was er behoefte aan snelle, efficiënte verwerking van de asielaanvragen, anderzijds bevonden zich onder deze groep vermoedelijk mensen die een bedreiging vormden voor de staatsveiligheid of zich schuldig hadden gemaakt aan oorlogsmisdrijven. Hoe zijn Noorwegen, België, Duitsland, Nederland en Zweden hiermee omgegaan? De gepresenteerde data zijn verzameld voor een onderzoek in opdracht van de Noorse immigratiedienst en had onder meer tot doel aanbevelingen te genereren voor toekomstige situaties van hoge instroom.

Methode Interviews met ca. 40 beleidsmedewerkers en mensen uit de praktijk bij verschillende organisaties betrokken bij het immigratieproces, gecombineerd met literatuuronderzoek.

Resultaten/Conclusie Uit het onderzoek komt naar voren dat er met betrekking tot maatregelen om efficiëntie te vergroten veel overeenkomsten zijn tussen de verschillende landen, terwijl er veel verschillen zijn tussen gebruikte methoden om asielzoekers te registreren, te identificeren en te screenen op veiligheids- en criminaliteitsaspecten. Grootste knelpunten zijn de informatie-uitwisseling tussen de verschillende actoren; het waarborgen van een afdoend kennisniveau om risico's te onderkennen zowel onder bestaand als nieuw personeel; en de inzet van nieuwe technologieën en het opslaan/analyseren van data die daarmee worden verzameld.

PUBLIEKE OPINIE OMTRENT VEILIGHEID

donderdag 16:15-17:30, Zaal: B031

Voorzitter: Sigrid van Wingerden

Functionele zorgen over onveiligheid in het Amsterdamse openbaar vervoer

Remco Spithoven

Achtergrond In opdracht van het GVB is er onderzoek gedaan naar de aard en verklaring van onveiligheidsbeleving onder reizigers.

Doel Inzicht verkrijgen in de al dan niet problematische aard van de onveiligheidsbeleving van GVB-reizigers, de achterliggende oorzaken voor situationele gevoelens van onveiligheid tijdens reizen met het GVB en mogelijkheden veiligheidsgevoelens te versterken.

Methode Gemixt kwalitatief en kwantitatief: Vrij-associatieve meereisinterviews met 56 reizigers (analyse: coderen) en een opvolgende vragenlijst ingevuld door 422 reizigers (analyse: structural equation modelling).

Resultaten Gevoelens van onveiligheid onder GVB-reizigers beperken zich haast uitsluitend tot de avond en nachtelijke uren en worden vooral in metrostations, metro's en tram- en bushaltes ervaren. Onveilige situaties worden vooral geassocieerd met stereotype mensen, opvallend gedrag en afwijkende omstandigheden. Men ervaart een kleine kans om zelf slachtoffer van criminaliteit te worden tijdens het reizen met GVB. Onveiligheidsgevoelens activeren oplettendheid in de vorm van het scannen van de omgeving en uitzien naar stereotype mensen. Vermijdingsgedrag ontstaat vooral als optelsom van risicogevoeligheid en de inschatting van de eigen fysieke weerbaarheid. Toch is er een behoefte aan de zichtbare aanwezigheid van GVB-personeel, maar deze behoefte wordt vooral verklaard door de inschatting van criminaliteitsdreiging in het hoofdstedelijk openbaar vervoer in zijn algemeenheid. Persoonlijk ervaren de GVB-reizigers immers een gevoel van controle over de kans om zelf slachtoffer van criminaliteit. GVB-reizigers zijn alert en bewust van de risico's maar laten zich er niet door weerhouden met GVB te reizen.

Conclusie De door ons onder GVB-reizigers aangetroffen onveiligheidsbeleving komt neer op een functioneel onveiligheidsgevoel: een functionele zorg over de potentiële dreiging van criminaliteit welke motiveert tot waakzaamheid en routinevoorzorg.

Over ondermijning, übermijning en het risico van een confidence gap

Marnix Eysink Smeets, Jossian Zoutendijk

Achtergrond/Doel In het Nederlandse veiligheidscomplex heeft het vraagstuk van ondermijning in korte tijd snel aan gewicht gewonnen: de misdaad die maatschappelijke structuren en (het vertrouwen in) de rechtsstaat zou ondergraven, binnen het veiligheidscomplex vaak bescherven als 'een onderwereld' die zich gaat bedienen van structuren en methoden uit de 'bovenwereld'. De afgelopen jaren lijkt echter ook een omgekeerde beweging zichtbaar: die van organisaties uit de bovenwereld die zich, mede door de mogelijkheden van digitalisering, bedienen van strategieën die met de 'onderwereld' worden geassocieerd, doordat zij 'crimineel' zijn of door het publiek zo worden ervaren. En die de samenleving minstens zoveel schade lijken te kunnen berokkenen. We noemen deze omgekeerde variant: Übermijning. Tot voor kort was het een 'criminologisch gegeven' dat burgers witte boorden- of organisatiecriminaliteit als minder ernstig inschatten dan bijvoorbeeld straat- of geweldscriminaliteit. Maar is hierin een verandering gaande? Kijkt het publiek inmiddels anders naar dergelijk gedrag van organisaties? Heeft dat mogelijk ook consequenties voor het veiligheidscomplex?

Methode Compact exploratief onderzoek, op basis van een review van de literatuur rond 'perceived seriousness of crime', een meta-analyse van supranationale en (inter)nationale publiekssurveys en een vijftal interviews met deskundigen uit wetenschap en praktijk.

Resultaten/Conclusie Sedert de financiële crisis worden grote bedrijven door het publiek met meer scepsis bekeken, de tolerantie ten aanzien van straf- of laakbaar gedrag van bedrijven lijkt verminderd. Meerdere onderzoeken wijzen op een toenemend 'gat' tussen wat het publiek als rechtvaardig ervaart en wat overheden in antwoord op dergelijk gedrag van organisaties ondernemen. Zo'n confidence gap kan de legitimiteit van de overheid aantasten.

Het publieke draagvlak voor risk-based sentencing

Sigrid van Wingerden, Jan de Keijser

Achtergrond/Doel Het recidiverisico van de dader is een belangrijke factor geworden bij de oplegging en tenuitvoerlegging van interventies. Bij 'risk-based sentencing' worden risicotaxatie-instrumenten gebruikt om het risico van de dader in te schatten en de straf daarop af te stemmen. Hoewel er veel geschreven is over de normatieve legitimiteit van risk-based sentencing, is er nog weinig bekend over de empirische legitimiteit: het publieke draagvlak voor risk-based sentencing. In deze studie wordt daarom onderzocht hoe het publiek aankijkt

tegen risk-based sentencing en of het publiek hoog-risico-daders zwaarder straft dan laag-risico-daders. En welke rol spelen de ernst van het delict en de betrouwbaarheid van de risicotaxatie daarbij?

Methode Enerzijds is een online survey gebruikt (N=645) om de publieke opinie over risk-based-sentencing in kaart te brengen door middel van beschrijvende statistiek, anderzijds is met een reeks van drie experimenten (N1=142) (N2=300) (N3=379) door middel van statistische analyses het causale effect van het recidiverisico op de strafvoorkeuren van het publiek onderzocht.

Resultaten/Conclusie Uit de survey blijkt dat er slechts een bescheiden draagvlak is voor risk-based sentencing. Driekwart van de survey-respondenten vindt wel dat recidiverisico een rol moet spelen bij straftoemeting, maar als de vragen specifieker worden, neemt het draagvlak af. Ook bij de experimenten is het draagvlak voor de rol van risico bescheiden, en onafhankelijk van delicternst en van informatie over de betrouwbaarheid van de risicotaxatie. Daarmee ligt niet alleen de normatieve legitimiteit onder vuur; de empirische legitimiteit van risk-based sentencing is ook niet sterk.

CRIMINOLOGISCH ONDERZOEK NAAR ONLINE UITINGEN: DO'S AND DON'TS

donderdag 16:15-17:30, Zaal: B025

Voorzitter: Gabry van der Veen

In deze themasessie, bestaande uit drie presentaties en een discussie, gaan we in op een aantal studies waarbij gebruik is gemaakt van data in de vorm van online uitingen, in de vorm van tekst, beeld geluid en combinaties daarvan. Deze online uitingen kunnen bijvoorbeeld afkomstig zijn van sociale media, reacties op krantenberichten, of blogs of berichten gepost naar aanleiding van blogs. Met concrete voorbeelden uit ons eigen onderzoek gaan we in op de (on)mogelijkheden van onderzoek naar online uitingen. De focus ligt daarbij vooral op de methodologische uitdagingen waar we mee te maken kregen en de ethische dilemma's die speelden. Deze leggen we ter discussie voor aan het publiek.

Criminologisch onderzoek naar online uitingen door een digital immigrant: een zoektocht naar wat kan, wat mag en wat wenselijk is

Gabry Vanderveen

Achtergrond/Doel Als onderzoeker en begeleidend docent was ik betrokken bij verschillende studies naar online uitingen, bijvoorbeeld over (vermeend) excessief politiegeweld en opsporingsberichtgeving. Voor mij als digital immigrant is een andere wereld opengegaan. In deze presentatie neem ik u mee op mijn zoektocht naar wat kan, wat mag en wat wenselijk is in onderzoek naar online uitingen.

Methode Om beargumenteerde keuzes te maken binnen de verschillende studies is de wetenschappelijke literatuur en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) geraadpleegd. Ook zijn adviezen ingewonnen van deskundigen, zoals een senior medewerker van de Autoriteit Persoonsgegevens en de Functionaris Gegevensbescherming van de Erasmus Universiteit.

Resultaten/Conclusie Besproken worden voorbeelden over:

- Wat kan (praktisch): ondanks diverse (gratis) tools om informatie van het internet te ontsluiten bleek voor een bepaald project een (niet-gratis) sociale media monitoring tool het meest geschikt.
- Wat kan (inhoudelijk): online uitingen zijn reëel en staan in voortdurende interactie met de offline wereld, of vloeien in elkaar over. Niet altijd is duidelijk welke persoon offline bepaalde online uitingen doet. Ook is het

de vraag in hoeverre online uitingen de offline meningen en ideeën representeren of reflecteren.

- Wat mag: gebruikersovereenkomsten van sociale media en de tools om die te monitoren vormen samen met de AVG het juridisch kader waar we mee te maken kregen.
- Wat wenselijk is (ethisch): online uitingen van personen, de mogelijkheden van de tool en het juridisch kader levert een dilemma op. Hoe te streven naar de balans tussen verschillende belangen van diverse betrokkenen is open voor discussie.

In criminologisch onderzoek naar online uitingen kan veel. Maar niet alles mag en lijkt zeker ook niet altijd wenselijk. Met concrete voorbeelden maak ik deze algemene spanningsvelden inzichtelijk.

"Twitter tripple OG's": over de waarde en beperkingen van uitingen van straat- en gangculturen op social media

Robby Roks

Achtergrond/Doel In deze presentatie doe ik verslag van de manieren waarop ik de afgelopen zeven jaar social media heb gebruikt tijdens onderzoek naar (online) straat- en gangculturen in Nederland. In het bijzonder reflecteer ik op het doen van onderzoek naar (online) uitingen van straat- en gangculturen, met specifieke aandacht voor de waarde en beperkingen van deze manier van dataverzameling.

Methode Om de waarde en beperkingen van onderzoek naar online uitingen van straat- en gangculturen inzichtelijk te maken, put ik onder andere uit online (en offline) data die ik gedurende drie jaar (2011-2013) verzamelde van een ongeveer 40 jongeren uit Den Haag en omstreken en een meer recente analyse van de social media accounts van twee Outlaw Motorcycle Gangs uit Nederland.

Resultaten/Conclusie Social media lijkt een laagdrempelige, relatief onontgonnen bron van criminologisch relevante data. Toch kent deze manier van dataverzameling ook een aantal beperkingen, waaronder selectiviteit en 'performativiteit'. Daarnaast dwingt het gebruik van berichten op social media (tekst, beeld en geluid) tot enkele ethische reflecties ten aanzien van privacy, herkenbaar- en herleidbaarheid. Deze methodologische overwegingen roepen een aantal vragen op voor vervolgonderzoek naar straat- en gangculturen in Nederland.

Een virtuele ronde door de wijk: de meerwaarde en uitdagingen van het gebruik van online uitingen binnen de aanpak van jeugdcriminaliteit

Jeroen van den Broek

Achtergrond/Doel Social media blijken uitermate geschikt om zicht te krijgen op de uitingen van specifieke jongeren. Zo hebben platformen als Instagram, Facebook en Snapchat mij in het kader van mijn promotieonderzoek de afgelopen jaren - paradoxaal genoeg - veel inzicht opgeleverd in de manier waarop straatcultuur wordt geproduceerd en gecommuniceerd. De online uitingen van jongeren binnen deze cultuur blijken echter ook voor de aanpak van jeugdcriminaliteit van grote waarde. In deze presentatie bespreek ik de meerwaarde die online uitingen kunnen vertegenwoordigen voor partijen als de politie, jongerenwerk, gemeente en andere partners die werkzaam zijn binnen het jeugdveiligheidsdomein, maar ook de uitdagingen die het gebruik hiervan met zich meebrengt.

Methode Voor mijn bespreking put ik uit data die ik in de afgelopen vijf jaar als 'zelfstandig criminoloog' in de werkpraktijk heb verzameld bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid, gemeenten, politie, jongerenwerk en reclassering. Het betreft hier 2500 online uitingen als tweets, foto's, video's en comments. Verder put ik uit ongeveer 40 cases die ik gezamenlijk met professionals van bovengenoemde instanties heb behandeld.

Resultaten/Conclusie Het belang van de inzet van social media binnen de aanpak van jeugdcriminaliteit wordt steeds meer erkend binnen het werkveld. Social media worden ingezet om de informatiepositie van instanties te versterken, in het kader van vroegsignalering, maar ook voor meer repressieve doeleinden. Tegelijk maken recente ontwikkelingen pijnlijk duidelijk dat partijen (en werkprocessen) nog allerminst zijn ingesteld op deze nieuwe praktijk waarin het online domein centraal staat. De volgende belangrijke stap is daarom om de recente praktische inzichten te vertalen naar beleid.

PECHA KUCHA

donderdag 16:15-17:30, Zaal: B017

Voorzitter: Karin Beijersbergen

Invisible bars. De impact van het hebben van een strafblad op de arbeidsmarktpositie van jongvolwassenen.

Elina van 't Zand-Kurtovic

Achtergrond/Doel Na de straf is de kous niet af voor veroordeelden. Als gevolg van preventief screenen kunnen zij uitgesloten worden van allerlei maatschappelijke posities, zoals een baan, stage, opleiding of vrijwilligerswerk. Dit kan als zwaardere 'straf' worden ervaren dan de straf zelf. Tegenwoordig worden ruim één miljoen mensen jaarlijks gescreend na het aanvragen van een Verklaring Omtrent het Gedrag. Dit onderzoek legt de onbedoelde neveneffecten bloot van toenemend preventief screenen. Het richt zich specifiek op de impact hiervan op het re-integratieproces van jongvolwassenen.

Methode Voor het onderzoek zijn 31 jongvolwassenen met een strafblad (gemiddeld 23,6 jaar oud) over een periode van 6-18 maanden gevolgd in hun re-integratieproces. Daarnaast zijn professionals en ouders geïnterviewd die bij dit proces betrokken waren (38 in totaal). De persoonlijke belevingen van jongvolwassenen creëren een diepgaand begrip van de gevolgen van stigmatisering op de arbeidsmarkt.

Resultaten/Conclusie Jongvolwassenen met een strafblad verkeren vaak in een onzekere arbeidsmarkpositie. Een niet te onderschatten gevolg is dat zij vanwege angst voor persoonlijke afwijzing en schaamte zichzelf op grote schaal bij voorbaat uitsluiten van arbeidsmarktkansen. Zij weten namelijk nooit van tevoren of zij voor een baan of opleiding in aanmerking kunnen komen. Zij ervaren hierin weinig bijstand van re-integratieprofessionals en zijn op zichzelf aangewezen, wat hun arbeidsmarktpositie verder verzwakt. Het is derhalve van belang niet alleen te investeren in diverse re-integratieprogramma's, maar ook blokkades op te heffen die ervoor zorgen dat jongvolwassenen - als het puntje bij paaltje komt - niet daadwerkelijk kunnen re-integreren in de samenleving.

Liquidaties nieuwe stijl

Barbra van Gestel

Achtergrond/ doel De afgelopen jaren heeft in Nederland een reeks gewelddadige liquidaties plaatsgevonden. Hoewel dit type moord geen nieuw

fenomeen is in Nederland, zijn er wel geluiden dat de aard van het delict verandert. Een verkennende voorstudie studie is uitgevoerd om te achterhalen welke kennis hierover aanwezig is op de 'werkvloer', bij politie- en justitiefunctionarissen die met de opsporing en vervolging van liquidaties zijn belast.

Methode Voor deze verkennende studie zijn twaalf open interviews afgenomen met politie- en justitiefunctionarissen die vanuit de aard van hun opsporingswerkzaamheden kennis hebben over liquidaties. Daarnaast hebben we drie interne politiedocumenten bestudeerd, die gebaseerd waren op politieonderzoek en operationele opsporingsinformatie. Aanvullend is informatie uit openbare bronnen geraadpleegd.

Resultaten/Conclusie Aan de hand van het verzamelde materiaal komen wij tot het volgende beeld: de beschikbaarheid van nieuwe groepen schutters en nieuwe middelen leidt tot een aantal stijlaanpassingen aan de modus operandi die door verdachten bij liquidaties wor-den toegepast. Enerzijds zien we een proces van professionalisering van observatie-methoden en contra-strategieën, waarbij door gebruik wordt gemaakt van nieuwe tech-nologische middelen. Digitalisering van middelen en sporen spelen daarbij een voorname rol. Anderzijds wordt een ruwere werkwijze gesignaleerd bij de daadwerkelijke uitvoe-ring van liquidaties. Die verruwing zou kunnen worden toegeschreven aan een ruime beschikbaarheid van zware vuurwapens in Nederland en aan een ruime be-schikbaarheid van nieuwe onervaren home grown schutters, die bereid zijn tegen betaling een moord te plegen. De combinatie van grofheid, knulligheid en professio-naliteit leidt er in de praktijk toe dat dadergroepen, ondanks hun investeringen in professionele digitale afschermingsmethoden, uiteindelijk toch vaak sporen achterlaten.

Het effect van de leerstraf Tools4U op recidive

Suzan Verweij, Trudy van der Stouwe, Jessica Asscher, Gijs Weijters, Geert-Jan Stams

Achtergrond/Doel Tools4U is een leerstraf gericht op het vergroten van sociale en cognitieve vaardig-heden voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar. Eerdere onderzoeken naar de uitvoering en effectiviteit van deze interventie wat betreft cognitieve en sociale vaardigheden lieten overwegend positieve effecten zien. In de huidige studie is gekeken naar de invloed van Tools4U op recidive.

Methode De onderzoeksgroep bestaat uit 115 jeugdige daders die in 2012 een Tools4U-training hebben doorlopen. De recidive wordt gemeten met behulp van

justitiële documentatie uit de OBJD. De uitkomsten van de Tools4U-deelnemers worden vergeleken met die van twee controlegroepen. De eerste controlegroep bestaat uit jongeren die in 2013 of 2014 een werkstraf, leerstraf of een combinatie kregen opgelegd. Deze groep is gematcht aan de experimentele groep op basis van achtergrondkenmerken en sociale en cognitieve vaardigheden. De tweede controlegroep is samengesteld uit jeugdige daders die in 2012 een werkstraf hebben afgerond. Deze controlegroep is gematcht aan de experimentele groep op basis van justitiële kenmerken.

Resultaten/Conclusie De recidiveprevalentie van de Tools4U-groep wijkt niet statistisch significant af van de beide controlegroepen. Ook wat betreft de ernst van het eerste recidivedelict worden geen significante verschillen gevonden. De aanvullende moderatoranalyse suggereert dat het effect van Tools4U voor de meeste subgroepen gelijk is. Op basis van dit onderzoek kan niet geconcludeerd worden dat Tools4U meer of minder effectief is dan een andere leer- of werkstraf in het voorkomen van recidive. In de discussie wordt ingegaan op mogelijkheden voor vervolgonderzoek.

Verkeersslachtoffers op het kruispunt

Pauline Aarten

Achtergrond/Doel Het verkeer eist jaarlijks veel slachtoffers. Het aantal verkeersdoden is de afgelopen jaren gestegen naar 621 doden in 2017. Er worden verschillende maatregelen onderzocht om te bepalen welke effectief zijn om het aantal verkeersongelukken - met een al dan niet dodelijke afloop en waar de veroorzaker schuldig is van het ongeval - te reduceren. Maar een even belangrijke onderzoeksvraag is wat voor impact deze gebeurtenis heeft op slachtoffers van ernstige verkeersdelicten, of nabestaanden die hun dierbare zijn verloren bij een verkeersdelict. Deze vraag heeft tot op heden nog weinig academische aandacht gekregen. In dit project wordt specifiek gekeken naar de verschillende reacties die verkeersslachtoffers meemaken na het delict: de rechtsreactie, letselschadeafwikkeling en lotgenotencontact. Er wordt specifiek onderzocht welke rol deze reacties hebben gespeeld in de levensverhalen van verkeersslachtoffers en welke verbeteringspunten kunnen worden geformuleerd om hun maatschappelijke positie te versterken.

Methode De levensverhalen van 20 verkeersslachtoffers of nabestaanden van ernstige verkeersdelicten zijn verzameld. Deze verhalen zijn aan een narratieve analyse onderworpen. Deze inductieve en paradigmatische analyse bekijkt gemeenschappelijke elementen uit de verschillende verhalen, wat resulteert in een gedetailleerde beschrijving van de thema's die van toepassing zijn op de

verhalen of taxonomieën van de typen verhalen, personages en instellingen. En doordat de levensverhalen verzameld zijn, worden ook de relaties tussen de gevonden thema's geanalyseerd.

Resultaten/Conclusie In deze Pecha Kucha sta ik stil bij de kwade balans tussen procedurele en distributieve rechtvaardigheid tijdens de rechtszaak die voornamelijk een negatieve impact heeft op de levensverhalen van verkeersslachtoffers. Deze negatieve ervaring wordt daarbij vooral versterkt door de houding van de dader en de secundaire victimisatie die verkeersslachtoffers voornamelijk ervaren tijdens de rechtszaak.

Agressie tegen hulpverleners: De relatie met kenmerken van de hulpverlener

Lisa van Reemst

Achtergrond/Doel Hulpverleners, zoals ambulance- en brandweermedewerkers, lijken een relatief hoog risico te lopen op het meemaken van agressie. Het meemaken van agressie is deels te verklaren door kenmerken die voor alle hulpverleners gelijk zijn. Toch zijn er verschillen in agressie-ervaringen tussen medewerkers, ook binnen een en dezelfde beroepsgroep. Hoe zijn deze verschillen te verklaren? Afgeleid van gelegenheidtheorieën en de victim precipitation theorie, is het doel van het proefschrift om na te gaan in hoeverre kenmerken van de hulpverlener samenhangen met agressie-ervaringen en in hoeverre deze dan als voorspeller of 'gevolg' van agressie-ervaringen beschouwd zouden moeten worden.

Methode Binnen dit promotieonderzoek is gebruik gemaakt van interviews (N = 50), secundaire data-analyse (N = 788) en longitudinaal vragenlijstonderzoek (Nmeting1 = 1200; Nmeting3 = 434) onder ambulance-, brandweer- en politiemedewerkers. De vragenlijsten bevatten vragen over agressie-ervaringen in de laatste zes maanden, psychologische kenmerken zoals dominantie, negatief affect en empathie, en situationele kenmerken, zoals de mate van contact met burgers. Data zijn geanalyseerd door middel van open codes in Atlas.ti, regressiemodellen in SPSS en SEM- en padmodellen in Mplus.

Resultaten/Conclusie De resultaten geven aan dat er aanzienlijke verschillen bestaan in agressie-ervaringen tussen beroepsgroepen. Daarom worden deze apart geanalyseerd. De afzonderlijke modellen geven ook verschillende resultaten. In hoeverre en hoe kenmerken samenhangen met het meemaken van agressie verschilt dus tussen beroepsgroepen. Er wordt geadviseerd bij het

onderzoeken van en beleid maken tegen agressie tegen hulpverleners rekening te houden met de relevante kenmerken en verschillen tussen beroepsgroepen.

Daders van high impact crimes: De achtergronden en recidive

Karin Beijersbergen, Daphne Blokdijk, Gijs Weijters

Achtergrond Woninginbraken, straatroven en overvallen zijn delicten die veel impact hebben op het slachtoffer, zijn omgeving en het veiligheidsgevoel onder burgers. In de afgelopen jaren is door de overheid sterk ingezet op de bestrijding van deze 'High Impact Crimes' (HIC). Om deze reden is het WODC gevraagd een meerjarig onderzoeksprogramma naar de recidive onder HIC-daders op te zetten waar deze studie deel van uit maakt.

Doel In het onderzoek zijn de achtergronden van en recidive onder HIC-daders die in de periode 2002 tot en met 2013 onherroepelijk zijn veroordeeld voor een dergelijk delict in kaart gebracht.

Methode De onderzoeksgroepen bestaan per jaar uit 1.629 tot 2.765 woninginbrekers, 1.097 tot 2.129 straatrovers en 542 tot 836 overvallers. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de werkwijze van de WODC-recidivemonitor en maakt gebruik van het justitieel documentatiesysteem waarin alle strafzaken staan geregistreerd. Er zijn frequentieverdelingen van persoons- en strafzaakkenmerken uitgevoerd. De tweejarige algemene recidive is in kaart gebracht middels survivalanalyse. Hierbij is gekeken naar een nieuwe strafzaak vanwege enig delict, een HIC-delict en hetzelfde delict. De resultaten van de veroordeelde HIC-daders zijn afgezet tegen een referentiegroep: alle veroordeelde daders in Nederland. Bij de berekening van de recidiveontwikkeling over de tijd zijn de recidivecijfers gecorrigeerd voor verschillen in de tijd in de achtergrondkenmerken van de daders.

Resultaten/Conclusie HIC-daders beginnen op jonge leeftijd met het plegen van delicten en beperken zich niet tot HIC-delicten. Woninginbrekers vormen de meest actieve dadergroep en straatrovers blijken opvallend jong. De recidive onder alle drie de HIC-dadergroepen is gedaald in de periode 2004 t/m 2013. De daling is het sterkst onder de overvallers.

GELOOFWAARDIGHEID VAN SLACHTOFFERS

vrijdag 09:30-11:00, Zaal: A008

Voorzitter: Janne van Doorn

In deze themasessie wordt een overzicht gegeven van victimologische onderzoek met als overkoepelend thema de geloofwaardigheid van slachtoffers. Binnen deze thematiek hebben de verschillende presentaties ieder een eigen invalshoek: er wordt onderzoek besproken dat meet of geloofwaardigheid van slachtoffers wordt beïnvloedt door de emotionaliteit of seksuele voorkeur van het slachtoffer, maar er wordt bijvoorbeeld ook gekeken naar de rol die geloofwaardigheid/aannemelijkheid speelt in de aanvraag voor een financiële tegemoetkoming voor het slachtoffer. Ieder onderzoek belicht daardoor op een unieke manier het risico op secundaire victimisatie. Daarnaast bevat het onderzoek in deze sessie een divers palet aan onderzoeksmethoden.

Emotionele slachtoffers en de invloed op geloofwaardigheid: Een systematische literatuurreview

Janne van Doorn, Nathalie Koster

Achtergrond/Doel Slachtoffers vertonen verschillende emotionele reacties als gevolg van een misdrijf. Eerder onderzoek heeft aangetoond dat deze emotionele uitlating van invloed is op de waargenomen geloofwaardigheid van het slachtoffer. Meer specifiek wordt er beargumenteerd dat een slachtoffer geloofwaardiger is wanneer hij/zij een emotionele reactie laat zien dan een niet-emotionele reactie, ook wel bekend als het emotionele slachtoffereffect (Emotional Victim Effect). We hebben onderzocht hoe robuust dit effect is en onder welke omstandigheden het emotionele slachtoffereffect gevonden wordt.

Methode Op een kritische en systematische wijze wordt de huidige literatuur over de invloed van de emotionele houding van een slachtoffer op het geloofwaardigheidsoordeel van datzelfde slachtoffer uiteengezet en vergeleken.

Resultaten Het resultaat van de systematische literatuurreview toont aan dat een slachtoffer als geloofwaardiger wordt beschouwd wanneer zij sterke negatieve emoties vertoont in vergelijking met geen emoties of positieve emoties. Desalniettemin wordt het emotionele slachtoffereffect doorgaans enkel in combinatie met verschillende moderatoren gevonden. Het lijkt er verder op dat het emotionele slachtoffereffect aanwezig is voor verschillende soorten delicten (fysieke en seksuele delicten), en voor zowel kinderen als volwassen slachtoffers.

Daarnaast wordt het emotionele slachtoffereffect bijna uitsluitend gevonden in onderzoek met studenten als participanten.

Conclusie De resultaten suggereren dat mensen een vrij specifiek beeld hebben van hoe een slachtoffer zich 'hoort te gedragen' om geloofwaardig geacht te worden: hij/zij dient niet te kalm, boos, of te positief te zijn, maar met name verdrietig. Dit suggereert dat de huidige definitie van het emotionele slachtoffereffect een update behoeft.

Emotionele slachtoffers van ernstige misdrijven: Stereotypen en schending van verwachtingen

Alice Bosma, Eva Mulder, Ad Vingerhoets, Antony Pemberton

Achtergrond/Doel Secundaire victimisatie lijkt samen te hangen met afwijking van het beeld van het ideale slachtoffer. Christie (1986) beschreef het ideale slachtoffer als zwak en respectabel (en impliciet als vrouwelijk). Hoewel hij geen aanwijzingen gaf over emotionele reacties, overlappen emotie-stereotypen met slachtofferstereotypen. In dit onderzoek bekeken we de invloed van emotie, geslacht van het slachtoffer en type slachtofferschap op de reacties van derden. We verwachtten dat boze slachtoffers en mannelijke slachtoffers negatiever beoordeeld worden dan vrouwelijke slachtoffers en verdrietige slachtoffers. Daarnaast bekeken we de invloed van expectancy violations, waarbij we verwachtten dat een schending van de verwachting leidt tot meer negatieve reacties.

Methode In een vignetstudie (N = 335) vroegen we respondenten welke emotie zij zouden verwachten in een spreekrechtverklaring van een slachtoffer (m/v) van (seksueel/fysiek) geweld. Daarna reageerden zij op een boze of verdrietige versie van de spreekrechtverklaring. Een discrepantie tussen verwachte emotie en de emotie in de slachtofferverklaring resulteert in de ervaring van een expectancy violation.

Resultaten/Conclusie Niet-stereotypische slachtoffers werden minder positief geëvalueerd op geloofwaardigheid en karakter. Een interactie-effect tussen emotie en type slachtofferschap suggereert dat stereotypen elkaar kunnen overtroeven: emotie beïnvloedde de reactie alleen significant in geval van fysiek geweld. In lijn met onze hypothese leidde een expectancy violation tot negatievere evaluaties van het slachtoffer. De praktische implicatie van ons onderzoek is gelegen in het vergroten van bewustzijn m.b.t. dominantie van stereotypen: we denken dat een open blik richting slachtoffers een vruchtbare weg kan zijn voor het verminderen van secundaire victimisatie.

De beslispraktijk van het Schadefonds Geweldsmisdrijven: Een studie naar de beoordeling van verzoeken tot tegemoetkoming

Mara Huibers, Maarten Kunst

Achtergrond/Doel Jaarlijks dienen zo'n 8.000 mensen een aanvraag voor een financiële tegemoetkoming bij het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Het schadefonds dient vaak als een laatste rechtsmiddel voor slachtoffers die geen compensatie kunnen krijgen van de dader. In tegenstelling tot het strafrecht, hoeft een misdrijf niet wettig en overtuigend bewezen te worden om in aanmerking te komen voor een uitkering, maar wordt een aannemelijkheidsbeoordeling gemaakt. Voor de aannemelijkheidsbeoordeling geldt een lagere bewijsdrempel. Bij gebrek aan bewijsmateriaal kan de aannemelijkheidsbeoordeling er daarom een zijn in onzekerheid. Om met deze onzekerheid om te gaan, kunnen juristen heuristieken en routines ontwikkelen voor de beoordeling. Dit kan conflicteren met de objectiviteit van aannemelijkheidsbeoordelingen en in extreme gevallen leiden tot verkeerde beoordelingen. Zodoende riskeren ware slachtoffers niet erkend te worden en lopen zij risico op secundair slachtofferschap en zelfs een toename van stress, terwijl anderen misbruik zouden kunnen maken van de regeling.

Methode Voor de betreffende studie zijn 15 participanten gesproken, onder wie 11 juristen en 4 leden van de commissie Schadefonds Geweldsmisdrijven.

Resultaten/Conclusie Uit deze explorerende studie volgt dat de meeste juristen enige discrepantie ervaren in de manier waarop zij tot de aannemelijkheidsbeoordeling komen ten opzichte van andere juristen. Een belangrijk verschil wordt opgemerkt tussen juristen en commissieleden, omdat commissieleden zich meer lijken te laten sturen door de emotionaliteit en geloofwaardigheid van een slachtoffer tijdens een rechtszitting in bezwaar. Bovendien lijkt een aantal juristen zich in de primaire beoordeling te laten leiden door de mildere beoordeling in bezwaar: er lijkt sprake te zijn van een downstream-orientation.

CYBERCRIMINELEN

vrijdag 09:30-11:00, Zaal: B031

Voorzitter: Marleen Weulen Kranenbarg

In deze thematische sessie zullen verschillende onderzoeken (met verschillende onderzoeksmethoden) naar cybercriminelen worden gepresenteerd.

Dyadic and network learning in online drug marketplaces: commitment or market efficiency?

Lukas Norbutas, Rense Corten, Stijn Ruiter

Background/Aim We analyze an exchange network between buyers and vendors of illegal drugs in an online drug marketplace, focusing on explaining buyers' vendor choices. Drug buyers in offline drug trade often form long-lasting market relations with vendors due to large costs of finding market alternatives. This attachment is reinforced by price and quality incentives sellers offer for loyalty. Cryptomarkets, however, effectively disseminate information about all available market sellers, price of goods, and trustworthiness based on experience of previous buyers. This aspect of online drug marketplaces reduces the cost of finding a new seller, which might lead to low commitment of buyers and a more efficient drug market structure. Alternatively, if buyers draw on personal experience with a potential seller more heavily than on those of other buyers, a high buyer-seller commitment level might be observed.

Method We use data from the cryptomarket "Abraxas", which includes 10,898 exchanges between 3,542 buyers and 463 sellers. We re-create seller alternatives each buyer had at the time of purchase, and analyze how buyers' experience with each seller, seller's reputation and other predictors explain buyer's choices using a discrete choice model.

Results/Conclusion We find that buyers choose highly reputed sellers, but after initial exchanges, personal experience becomes a much stronger predictor of future choices. Buyers are likely to return to the same sellers, while reputation and price of market alternatives only play a secondary role. After negative experience with a seller, buyers tend to leave the market instead of choosing an alternative seller.

Georganiseerde (cyber)criminaliteit: over oude en nieuwe bottlenecks, e-currencies en cash

Edward Kleemans, Edwin Kruisbergen, Rutger Leukfeldt, Robby Roks

Achtergrond/Doel Deze studie biedt empirisch inzicht in hoe daders binnen de georganiseerde criminaliteit ICT gebruiken en welke invloed dat gebruik heeft op hun criminele bedrijfsprocessen. We richten ons daarbij niet uitsluitend op cybercrime, maar verkennen juist het gebruik van ICT én de consequenties daarvan voor een breder scala van soorten georganiseerde criminaliteit, dus ook 'traditionele' georganiseerde criminaliteit zoals drugssmokkel.

Methode Deze presentatie is gebaseerd op een analyse van 30 opsporingsonderzoeken die zijn geanalyseerd in de meest recente, vijfde ronde van de Monitor Georganiseerde Criminaliteit. Deze zaken beslaan verschillende soorten van georganiseerde criminaliteit: traditionele georganiseerde criminaliteit, traditionele georganiseerde criminaliteit waarbij het gebruik van ICT een belangrijk vernieuwend element is, georganiseerde low-tech cybercriminaliteiten en georganiseerde high-tech cybercriminaliteit.

Resultaten/Conclusie Criminele netwerken gebruiken ICT op tal van manieren: om communicatie te versleutelen, om capabele mededaders en 'tools' te vinden, om afzetmarkten te vergroten, om een groter aantal potentiële slachtoffers te bereiken en om criminele geldstromen af te schermen. ICT biedt potentiële oplossingen voor specifieke logistieke bottlenecks, maar een analyse van bijvoorbeeld smokkel van drugs en fraude met het (online) betalingsverkeer laat zien dat bepaalde logistieke bottlenecks ook gewoon blijven bestaan of alleen qua vorm of plaats in het proces veranderen. Verder laat een analyse van de criminele geldstromen zien dat contant geld nog steeds een prominente rol speelt, zowel bij traditionele georganiseerde criminaliteit als cybercriminaliteit.

Inloggegevens te koop: keuzealternatieven in het zoekproces van account hijackers

Renushka Madarie, Stijn Ruiter, Wouter Steenbeek, Edward Kleemans

Achtergrond/Doel Op internet floreert de handel in gestolen inloggegevens. Met deze gegevens kunnen kwaadwillenden, zogenaamde account hijackers, inbreken in andermans account. Het doel van dit onderzoek is om de keuzealternatieven in kaart te brengen die zich voordoen wanneer account hijackers op online platforms speuren naar gestolen inloggegevens. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen twee belangrijke stappen in dit zoekproces, namelijk het vinden

van een platform en vervolgens het uitkiezen van een post waarin gestolen inloggegevens worden aangeboden.

Methode Platforms die vaak gebruikt worden voor het lekken van gestolen inloggegevens zijn internet fora, marktplaatsen, en paste websites. Karakteristieken van deze drie typen websites worden in kaart gebracht door van elk type website twee voorbeelden te bestuderen. Verschillen in technische aspecten en structuur van de website zullen worden beschreven. De bestudeerde websites zijn geselecteerd op populariteit en activiteit. Vervolgens worden alle relevante posts op elk van de websites gecodeerd. Hierbij wordt onder andere gekeken naar de bruikbaarheid van inloggegevens, type accounts, en verkoopvoorwaarden. Om de posts te analyseren, worden webscrapes gebruikt. Verschillen in posts tussen typen websites en tussen typen gelekte accounts zullen statistisch worden getoetst.

Resultaten/Conclusie De resultaten van dit onderzoek maken inzichtelijk welke keuzealternatieven account hijackers hebben wanneer zij online zoeken naar gestolen inloggegevens. Beschreven wordt hoe gestolen inloggegevens worden verspreid en hoe dit verschilt per type platform. De eerste resultaten zullen worden gepresenteerd tijdens het congres.

Een (cyber)wereld van verschil? Een empirische vergelijking van cyber- en traditionele criminelen

Marleen Weulen Kranenbarg

Achtergrond/Doel Met de opkomst van het internet is een nieuw type criminaliteit ontstaan, die zich primair richt op misbruik van ICT-systemen. De anonieme digitale context waarin deze delicten plaatvinden, zou ervoor kunnen zorgen dat traditionele criminologische verklaringen voor crimineel gedrag minder goed van toepassing zijn op dit cybercriminele gedrag. In deze presentatie zal ik de belangrijkste bevindingen uit mijn promotie onderzoek toelichten.

Methode In dit onderzoek heb ik een empirische vergelijking gemaakt tussen cybercriminelen en traditionele criminelen op vier domeinen die vanuit criminologisch oogpunt belangrijk zijn, namelijk: daderschap gedurende de levensloop, persoonlijke en situationele risicofactoren voor daderschap en slachtofferschap, overeenkomst in deviantie van sociale netwerkleden en motieven voor het plegen van verschillende clusters van delicten. Hierbij heb ik gebruik gemaakt van zowel longitudinale registerdata van de gehele verdachten populatie van het CBS als cross-sectionele survey data (N=535) van verdachten van cybercrime en traditionele criminaliteit in Nederland.

Resultaten Op ieder domein zijn er belangrijke overeenkomsten en verschillen tussen cybercriminelen en traditionele criminelen. Cybercrimineel gedrag lijkt voor een deel door dezelfde factoren verklaard te kunnen worden. De digitale context zorgt echter ook voor verschillen, bijvoorbeeld in het type activiteiten die gelegenheid bieden voor crimineel gedrag en de mate waarin de sociale omgeving hetzelfde gedrag vertoont.

Conclusie Ik zal een kort overzicht geven van de belangrijkste overeenkomsten en verschillen die zijn gebleken uit de vergelijking op deze vier gebieden. Daarnaast zal ik aandacht besteden aan de implicaties van dit onderzoek voor criminologische verklaringen van crimineel gedrag en de aanpak van cybercrime.

HUISELIJK GEWELD

vrijdag 09:30-11:00, Zaal: B030

Voorzitter: Janine Janssen

Daders van huiselijk geweld: De achtergronden en recidive

Daphne Blokdijk, Karin Beijersbergen, Gijs Weijters

Achtergrond Huiselijk geweld is een groot maatschappelijk probleem en staat hoog op de politieke agenda. De overheid probeert dit probleem via verschillende beleidsprogramma's en maatregelen aan te pakken. Om deze reden is het WODC gevraagd een meerjarig onderzoeksprogramma naar de recidive onder daders van huiselijk geweld (HG-daders) op te zetten waar deze studie deel van uit maakt.

Doel In het onderzoek zijn de achtergronden van en recidive onder HG-daders die in de periode 2008 tot en met 2013 onherroepelijk zijn veroordeeld voor een dergelijk delict in kaart gebracht.

Methode De onderzoeksgroep bestaat uit 6.467 tot 8.013 veroordeelde HG-daders per jaar. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de werkwijze van de WODC-recidivemonitor en maakt gebruik van het justitieel documentatiesysteem waarin alle strafzaken staan geregistreerd. Er zijn frequentieverdelingen van persoons- en strafzaakkenmerken uitgevoerd. De tweejarige algemene recidive is in kaart gebracht middels survivalanalyse. Hierbij is gekeken naar een nieuwe strafzaak vanwege enig delict, een geweldsdelict en een huiselijk gewelddelict. De resultaten van de veroordeelde HG-daders zijn afgezet tegen een referentiegroep: alle veroordeelde daders in Nederland. Bij de berekening van de recidiveontwikkeling over de tijd zijn de recidivecijfers gecorrigeerd voor verschillen in de tijd in de achtergrondkenmerken van de daders.

Resultaten/Conclusie Veroordeelde HG-daders zijn gemiddeld ouder vergeleken met alle veroordeelde daders. Ze komen vaak meer dan één keer met justitie in aanraking en beperken zich niet tot huiselijk gewelddelicten. De meeste huiselijk geweld strafzaken in 2013 zijn afgedaan met een werkstraf of beleidssepot. Opvallend is dat het aandeel beleidssepots sterk is toegenomen in de tijd. De recidive onder HG-daders is stabiel gebleven in de periode 2008 t/m 2013.

De mate van inconsistentie in zelfgerapporteerd partnergeweld in een steekproef van jongvolwassen koppels

Karlijn Kuijpers

Achtergrond/Doel Empirisch onderzoek naar de mate van inconsistentie in zelfgerapporteerd partnergeweld onder jongvolwassen koppels is schaars. De weinige studies die tot nu toe zijn uitgevoerd schetsen een onduidelijk beeld. Jonge koppels verschillen op meerdere manieren van volwassen koppels en hebben de meeste kans op het frequent ervaren van partnergeweld. Daarom is het relevant de mate van inconsistentie in zelfgerapporteerd partnergeweld specifiek onder jongvolwassen koppels in kaart te brengen. Daarnaast exploreert deze studie of patronen in inconsistentie gender-specifiek zijn.

Methode Deze studie gebruikt de Romantic Pairs data van de National Longitudinal Study of Adolescent and Adult Health (N = 1.183 heteroseksuele koppels). Zelfrapportages van partnergeweld door de ene partner worden vergeleken met die van de andere partner binnen het koppel.

Resultaten De inconsistentie in zelfgerapporteerd partnergeweld is substantieel en blijkt toe te nemen naarmate het type partnergeweld ernstiger wordt. Dit geldt voor partnergeweld gepleegd door mannen en vrouwen. Patronen van inconsistentie zijn gender-specifiek voor mild en fysiek partnergeweld: Vrouwen zijn meer geneigd om hun eigen plegerschap te rapporteren dan mannen. Voor seksueel partnergeweld en partnergeweld resulterend in verwondingen worden geen gender-specifieke patronen gevonden.

Conclusie De prevalentie van partnergeweld variëert afhankelijk van welke partner's zelfrapportage wordt gebruikt en deze variatie is significant. Eerder onderzoek heeft mogelijk geleden onder een rapportage bias waarin vrouwen meer geneigd zijn om hun eigen plegerschap van mild en fysiek partnergeweld te rapporteren dan mannen. Om accurate schattingen van partnergeweld te verkrijgen dienen beide partners binnen een koppel geïncludeerd te worden in toekomstig onderzoek.

Ouderenmishandeling: Hoe staat het daarmee in Nederland?

Janine Janssen, Maartje Timmermans, Leonie Bakker, Bertine Witkamp, Jolanda Lindenberg

Achtergrond/Doel Onlangs is voor het eerst sinds 20 jaar een prevalentieonderzoek uitgevoerd naar ouderenmishandeling (65+) in de Nederlandse samenleving. Dit onderzoek is uitgevoerd door Regioplan, Leyden Academy en Avans Hogeschool. Met het oog op de vergrijzing van de samenleving

en het feit dat ouderen langer zelfstandig blijven wonen, is dit onderzoek zowel maatschappelijk als wetenschappelijk bijzonder relevant.

Methode Het onderzoek is uitgevoerd onder een steekproef van 1.002 zelfstandig wonende ouderen in Rotterdam, Tilburg en Boxtel. Bij alle ouderen is een face-to-face interview afgenomen.

Resultaten/Conclusie Uit het onderzoek blijkt dat circa één op de twintig 65-plussers (5,5%) slachtoffer is van ouderenmishandeling, gemeten sinds 65-jarige leeftijd. In het afgelopen jaar gaat het om een prevalentie van 2,0%. Financieel misbruik is de meest gerapporteerde vorm, gevolgd door psychische mishandeling en fysieke mishandeling. Verwaarlozing en seksuele mishandeling werden niet tot nauwelijks gerapporteerd. In de presentatie zal ook aandacht worden besteed aan vragen voor verder onderzoek.

OPSPORING

vrijdag 09:30-11:00, Zaal: B025

Voorzitter: Jasper van der Kemp

Selectie van vingersporen

Elmarije van Straalen, Christianne de Poot, Marijke Malsch

Achtergrond Forensisch rechercheurs van de politie moeten constant beslissingen nemen bij het zoeken naar en veiligstellen van sporen op een plaats delict. In elke fase van het opsporingsonderzoek wordt een deel van de aanwezige sporen niet geselecteerd. Wordt deze selectie altijd op dezelfde manier toegepast, of verschilt deze per eenheid, type delict of persoon? En kan uit sporen die nu niet geselecteerd worden, met nieuwe technieken toch relevante opsporingsinformatie worden afgeleid?

Doel Nieuwe onderzoeksmethoden worden ontwikkeld waarmee meer informatie uit vingersporen kan worden afgeleid. Om deze nieuwe methoden optimaal te kunnen benutten, is onder andere inzicht nodig in de sporen die nu buiten de selectie vallen omdat ze te weinig informatief zijn. Dit inzicht kan worden geboden door kennis over de huidige beslis- en selectiemomenten tijdens het opsporingsproces, en de factoren die deze beslissingen beïnvloeden.

Methode Op basis van de literatuur en oriënterende interviews met forensisch rechercheurs, is een zeven stappen beslismodel ontwikkeld gericht op vingersporen bestaande uit: 1) bezoeken plaats delict, 2) zoeken, 3) zichtbaarmaken, 4) veiligstellen, 5) registreren, 6) vergelijken in database, en 7) uitslag gebruiken in het verdere onderzoek. Met behulp van een checklist zijn observaties verricht in de praktijk, en is dit beslismodel getoetst. Aanvullend zijn interviews gehouden met forensisch rechercheurs en dactyloscopen van de politie.

Resultaten/Conclusie Het beslismodel is toepasbaar op de opsporingspraktijk. Op de beslissingen zijn de volgende factoren van invloed: informatie van betrokkenen, (plaats) delict kenmerken, kenmerken van het spoor en de ondergrond, en kenmerken van de onderzoeker en politie-eenheid. Tijdens de presentatie zullen het beslismodel en de toepassingsmogelijkheden hiervan worden besproken aan de hand van voorbeelden uit de praktijk.

Cross-lagged multilevel analyse van de relatie tussen verhoortechnieken en het afleggen van een verklaring

Willem-Jan Verhoeven

Achtergrond Experimenteel onderzoek laat zien dat beschuldigende verhoortechnieken vaker resulteren in valse verklaringen en informatievergarende verhoortechnieken vaker resulteren in ware verklaringen. Er is minder bekend over de mate waarin deze verhoortechnieken in daadwerkelijke verdachtenverhoren samengaan met het verkrijgen van zaakgerelateerde informatie.

Doel Met deze studie probeer ik meer inzicht te geven in de interactie die zich tijdens het verdachtenverhoor tussen opsporingsambtenaren, verdachte en eventueel de advocaat afspeelt.

Methode Een selectie van 54 verhoren in moord/doodslag zaken is getranscribeerd en per 5 minuten gecodeerd. Cross-lagged multilevel modellen zijn gebruikt om na te gaan of het gebruik van verhoortechnieken gevolgd wordt door meer verklaren of dat het verklaren (of het uitblijven daarvan) gevolgd wordt door intensiever gebruik van bepaalde verhoortechnieken

Resultaten Verhoortechnieken die gericht zijn op het verhaal van de verdachte worden relatief het meeste gebruikt en hangen positief samen met het verklaren over de zaak. Confronterende verhoortechnieken hangen alleen positief samen met het verklaren over de zaak als de advocaat niet bij het verhoor aanwezig is. Verhoortechnieken gericht op het opbouwen van een werkrelatie met de verdachte worden relatief weinig gebruikt en hangen negatief samen met het verklaren over de zaak. Niet neutrale verhoortechnieken gericht op intimideren en misleiden worden ook gebruikt en hangen niet of negatief samen met het verklaren over de zaak.

Conclusie Uit de resultaten komt naar voren dat het al dan niet afleggen van een verklaring een uitkomst is van een complexe interactie tussen opsporingsambtenaren, de verdachte en in veel gevallen de advocaat. Deels verloopt die interactie in één richting. Deels bestaat de interactie uit een wisselwerking tussen het gebruik van verhoortechnieken en het gebruik van verklaringsstrategieën.

De voordelen van online undercover operaties

Jan-Jaap Oerlemans

Achtergrond/Doel Het doel van deze paper en presentatie is duidelijk te maken welke mogelijkheden er zijn voor de toepassing van online undercover opsporingsmethoden en welke voordelen deze methodieken bieden voor opsporingsonderzoeken.

Het belangrijkste voordeel van een online undercover operatie is dat opsporingsambtenaren in hoge mate anoniem kunnen communiceren kunnen met verdachten die zich overal ter wereld kunnen bevinden. In opsporingsonderzoeken naar cybercrime is het dikwijls de enige manier om bewijs te verzamelen.

Het leggen van contact met verdachten vindt bijvoorbeeld plaats via sociale mediadiensten, zoals Facebook. Het is ook mogelijk dat opsporingsambtenaren het account van een vrijwilliger of informant overnemen en vervolgens met verdachten communiceren.

De juridische grondslag voor deze online undercover operaties is echter niet altijd even duidelijk en de laatste jaren zijn slechts enkele uitspraken gepubliceerd waaruit blijkt dat deze opsporingsmethoden in de praktijk worden toegepast. Bovendien zijn er belangrijke vragen over de toelaatbaarheid van een grensoverschrijdende toepassing van deze opsporingsmethoden.

Methode Deze paper is gebaseerd op enkele resultaten van mijn proefschrift 'Investigating Cybercrime' en jurisprudentie. In het kader van mijn proefschrift heb ik 14 semigestructureerde interviews gehouden met digitaal rechercheurs en officieren van justitie. Ook heb ik 10 dossiers met betrekking tot opsporingsonderzoeken naar cybercrime onderzocht.

Resultaten/Conclusie De paper en de presentatie geven een overzicht van online undercover opsporingsmethoden die juridisch gezien door de beugel kunnen. Daarbij wordt uitgelegd welke voordelen deze opsporingsmethoden bieden en welke knelpunten nog moeten worden geadresseerd. Het gaat daarbij in het bijzonder om onduidelijkheden in wetgeving en jurisdictie.

Dynamische tunnelvisie? Experimenteel onderzoek naar wisselen van opsporingsscenario's.

Jasper van der Kemp, Naomi van Doorn

Achtergrond/Doel Scenariodenken is een significant onderdeel van de opsporingspraktijk geworden in de laatste jaren. Na zaken zoals de Schiedammer

Parkmoord, waar tunnelvisie de oorzaak van een gerechtelijke dwaling is geweest, is dit denken steeds meer in opkomst gekomen. In een opsporingsonderzoek komt steeds nieuwe informatie naar voren. Die informatie maakt het nodig dynamisch te kunnen kiezen tussen scenario's. Dit onderzoek poogt te analyseren welke informatie respondenten van scenario doet wisselen. Hierbij is gekeken naar ambigue informatie, bevestigende of ontlastende informatie, het primacy-effect en forensische en tactische informatie. Daarnaast is het een van de weinige onderzoeken naar scenariovorming en trachten wij hiermee de methodologie hiervoor vorm te geven.

Methode Een experimenteel design is gebruikt om twee groepen respondenten met elkaar te kunnen vergelijken op de invloed van informatie op de mate van dynamische tunnelvisie. Door middel van een vragenlijst met informatie en foto's van een echte zaak is respondenten gevraagd naar hun voorkeur en mate van zekerheid voor een scenario. De informatie die werd gegeven, is gemanipuleerd door veranderingen van volgorde en afwisselingen in soorten informatie. Op deze wijze werd de respondenten zeven maal gevraagd een scenario te selecteren. De 107 respondenten zijn een steekproef van de bevolking, zij zijn via social media geworven voor deelname.

Resultaten/Conclusie De resultaten laten zien dat de helft van de respondenten wisselt van scenario, waarvan de grootste wisseling plaatsvond na het geven van forensische informatie. Deze informatie werd vroeg gegeven in het experiment, waardoor het primacy-effect invloed lijkt te hebben. Informatie die na dit moment gegeven werd, had vrijwel geen effect meer op de wisselingen in scenario's. Mogelijke verklaringen zullen worden bediscussieerd alsook de implicaties voor verder onderzoek naar tunnelvisie en scenariovorming in het opsporingsonderzoek.

INTERNET EN SOCIALE MEDIA IN HET LEVEN IN DE FORENSISCH PSYCHIATRISCHE INSTELLING

vrijdag 09:30-11:00, Zaal: A002

Voorzitter: Frans Koenraadt

Internet en sociale media in forensisch gedragskundig onderzoek

Frans Koenraadt

Achtergrond Steeds meer forensisch psychiatrische patiënten hebben van internet en sociale media gebruik gemaakt voor het plegen van hun delict en als onderdeel van hun behandeling. Onderzoek wordt gepresenteerd over het gebruik van internet en sociale media in de fase van berechting, namelijk die van de forensisch gedragskundige observatie en rapportage.

Doel Meer kennis en inzicht in de psychodynamiek van onze patiënten in relatie tot internet en sociale media leidt ertoe dat we dit thema constructiever in onze onderzoek en behandeling kunnen betrekken.

Methode Aan de hand van literatuurstudie, praktijkvoorbeelden, strafrechtelijke en tuchtrechtelijke casuïstiek wordt ingegaan op de rol van ict en sociale media in de forensische ggz.

Resultaten Voor de forensisch psychiatrische en psychologische diagnostiek en om een beeld te vormen over de levensloop van de verdachten is de informatie op internet wellicht nuttig. Maar hoever kun en mag je hierin gaan? Internet als verrijking en met risico's.

Conclusie Omdat er in de forensische ggz vaak verlegenheid bestaat rond dit onderwerp is deze bijdrage en deze sessie verhelderend.

Praktijkbijdrage: Het toepassen van internet in de forensische psychiatrie: Tussen zorg en zegen

Désirée Versteijnen

Internet is een niet meer weg te denken onderdeel van de huidige samenleving. Dit geldt ook voor het leven van patiënten in forensisch psychiatrische instellingen. Dat betekent een continue uitdaging voor behandelaren, want behalve onbegrensde mogelijkheden, biedt het internet vele verleidingen. Zeker voor patiënten bij wie het internet een deel van het delictgedrag heeft gefaciliteerd (denk bijvoorbeeld aan grooming via chatsites of aan het downloaden van kinderporno) of getriggerd (denk aan patiënten bij wie in de

delictketen sprake is van excessief pornogebruik, voorafgaand aan een hands-on delict).

Het voortdurende dilemma in een forensisch psychiatrische behandelsetting is hoe je in een behandeling aan de ene kant voldoende begrenzing en veiligheid biedt en aan de andere kant voldoende oefenmogelijkheden om goed te leren omgaan met internet.

Internet en social media zijn overal - en bijna iedereen maakt er gebruik van. Het is in de huidige maatschappij onvermijdelijk. Het structureel uitsluiten van forensisch psychiatrische patiënten voor het gebruik maken van internet en social media lijkt geen goede keuze. Beter is het te onderzoeken voor welke deelgroepen er mogelijke risico's bestaan, en voor welke deelgroepen het juist kansen biedt. Beide groepen zouden dan via een aparte benadering het meest passende aanbod (of verbod) kunnen krijgen.

Onderzoek naar internetcriminaliteit in de patiëntenpopulatie van de FPK Assen

Loes Hagenauw

Achtergrond/Doel Het dagelijks gebruik van internet en social media, met daarmee gepaard gaande mogelijkheden en risico's, is de laatste jaren in sneltreinvaart toegenomen. Ook in de forensisch psychiatrische klinieken komt het steeds vaker voor dat patiënten voor en/of tijdens het plegen van delicten gebruik maken van internet, oftewel cybercrime. Een exploratief onderzoek in FPK Assen is uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in deze specifieke patiëntenpopulatie.

Methode Van alle patiënten die eind 2016 opgenomen waren op de behandel- en resocialisatieafdelingen werd door de hoofbehandelaars aangeven of er: 1) ooit sprake was van een veroordeling voor cybercrime, óf 2) dat het gebruik van internet als risicofactor kon worden beschouwd (wanneer er geen veroordeling was). Een dossierstudie werd verricht voor het verkrijgen van demografische-, klinische- en delictgegevens. Inzicht in de risicofactoren werd verkregen vanuit de eerst afgenomen HKT-R na opname.

Resultaten/Conclusie Bij 14 van de 127 patiënten had een vorm van cybercrime geleid tot een formele veroordeling of was het gebruik van internet een risicofactor. Alle plegers waren van het mannelijke geslacht. De meest voorkomende vorm van cybercrime werd gepleegd in de categorie 'zeden'. Deze patiënten waren in 60% van de gevallen gediagnostiseerd met een vorm van pedofilie en waren in 70% van de gevallen al eerder veroordeeld. Ze scoorden op

de HKT-R het hoogst op o.a. sociale- en copingsvaardigheden en niet meewerken aan de behandeling/schenden voorwaarden en afspraken. Zo kregen ze bijvoorbeeld meerdere sancties opgelegd voor het bezit van digitale gegevensdragers.

Praktijkbijdrage: Zedendelinquenten en hun internet

Karel ’t Lam

Bij patiënten die zijn veroordeeld voor een zedendelict, heeft in veel gevallen het internet een rol gespeeld in de delictspleging. Sommige zedendelinquenten plegen hun delicten alleen online, anderen alleen offline en er is een groep die zowel offline als online actief is. Het is belangrijk om stil te staan bij hoe online en offline elkaar kunnen beïnvloeden en waardoor iemand kan overgaan van online naar offline delictspleging. In de bijdrage bied ik een beknopt overzicht van de relatie tussen online en offline delicten bij zedendelinquenten. Aan de hand van een casus zal ik dit illustreren. Het is mogelijk om vanuit diverse theoretische kaders te kijken naar het gedrag van daders op het internet. Ik ga in op een kader dat kijkt vanuit een cognitief verklaringsmodel, vanuit een verslavingsmodel en tenslotte vanuit een kader waarbij ik de relatie tussen perversie en het internet bespreek. Waar voor de meeste mensen het internet vooral een verrijkende omgeving is, is het voor anderen een omgeving die regressief gedrag uit kan lokken. Ik eindig mijn bijdrage met stil te staan bij de implicaties voor diagnostiek, behandeling en risicomanagement.

RADICALISERING, EXTREMISME EN ISLAM

vrijdag 11:30-13:00, Zaal: B025

Voorzitter: Fiore Geelhoed

De valkuilen van risicobeoordeling van gewelddadig extremisme op lokaal niveau

Annemarie van de Weert, Quirine Eijkman

Achtergrond/Doel Terrorismebestrijding wordt vandaag de dag ruim geïnterpreteerd; het gaat niet langer alleen om het verijdelen van aanslagen, maar vooral ook om het signalering van het risico op geweldpleging. Hierdoor is er politieke en publieke druk om de maatschappij te monitoren op personen wiens (extreme) handelingen of ideeën een mogelijke bedreiging vormen. In Nederland is de opdracht voor vroege opsporing vaag. Het houdt in dat je ziet dat een persoon radicaliseert op een manier die mogelijk een bedreiging vormt voor de nationale veiligheid en de democratische rechtsorde. Het treft onder andere jongeren die zich vijandig uiten, maar in de meeste gevallen niet de intentie hebben om daadwerkelijk gewelddadige acties te ondernemen. Dit is een belangrijk onderscheidt dat recht doet aan onze rechtsstaat. Om de maatschappelijke effecten van de lokale aanpak extremisme te kunnen overzien moet daarom de vraag worden gesteld: hoe wordt binnen gemeenten potentieel risico voor de democratie bezien? En hoe wordt in dat kader (gewelddadig) extremisme geduid? Dan rest de vraag: beschikken frontlijn werkers wel over de nodige kennis en begrip om de mate van bereidheid voor (gewelddadig) extremisme en terrorisme van een individu te beoordelen?

Methode Vijftien gemeenten hebben deelgenomen aan dit onderzoek. De gemeenten zijn geselecteerd uit de lijst met prioritaire regio's waaraan gelden zijn toegekend voor gerichte preventie en versterking van de persoonsgerichte aanpak inzake terrorismebestrijding. Door middel van *probing* in open-interviews zijn geïnterviewden (meestal een medewerker Orde & Veiligheid) aangespoord om te vertellen. Dergelijke '*verhalende interviews*' geven inzage in individuele handelingen en motieven; het illustreert de gevolgen van het volgen, verdraaien of negeren van beleid.

Resultaten/Conclusie Preventieve vroegsignalering van ideologieën richt zich op gedachtegoed en niet zozeer op buitenwettige handelingen welke aantoonbaar zijn in de opsporing. Deze abstractie brengt ambiguïteit met zich mee wanneer er potentiële risico's gewogen en geduid moeten worden. De belangrijkste uitkomst van deze empirische studie is dat lokale

veiligheidsprofessionals niet expliciet (kunnen) refereren naar het belang van het hebben van de 'intentie' of 'bereidheid tot' het plegen van geweld om aan te tonen dat iemand een bedreiging vormt. Daarmee lijkt de strafbaarstelling van het gebruik van extreme taal of het uiten van extreme ideeën waarin mogelijke haat, onverdraagzaamheid en/of geweldpleging wordt goedgekeurd, niet voldoende te zijn geborgen binnen gemeenten. De resultaten geven de indruk dat de geïnterviewde veiligheidsfunctionarissen zich niet volledig bewust zijn van de essentie van het afbakenen van de metafoor 'bedreiging voor de democratie'. Dat lijkt een gemiste kans voor de effectiviteit van terrorismebestrijding. Deze ambiguïteit kan een risico van bestuurlijke willekeur en juridische ongelijkheid met zich meebrengen, mogelijk met een risico van 'stigmatisering' en 'criminalisering' van individuen.

Rekrutering online: Hoe IS-glossy Dabiq harten van westerse moslims wint

Layla van Wieringen, Fiore Geelhoed

Achtergrond/Doel De afgelopen jaren heeft IS verschillende aanslagen opgeëist die westerse moslims in westerse landen hebben gepleegd. Deze aanslagplegers stonden over het algemeen niet in direct contact met IS, maar zijn zich wel online met het gedachtengoed van IS gaan identificeren. Een van de manieren waarop die identificatie online tot stand kon komen, is via de voormalige glossy van IS, Dabiq. Dit onderzoek gaat in op de vraag hoe IS via Dabiq radicalisering van westerse moslims in de hand werkt.

Methode Voor dit onderzoek is een kwalitatieve inhoudsanalyse gemaakt van alle vijftien nummers van Dabiq. Voor deze analyse zijn allereerst de factoren in kaart gebracht die in de radicaliseringsliteratuur ter verklaring van radicalisering worden aangedragen. Op basis van deze factoren zijn vier thema's geformuleerd aan de hand waarvan Dabiq is geanalyseerd, te weten de ervaring van onrecht, het vijandbeeld, de individuele en groepsidentiteit en de legitimering van geweld. In de analyse zijn zowel de tekst als de bijbehorende beelden in Dabiq meegenomen.

Resultaten/Conclusie Dit onderzoek laat zien hoe IS westerse moslims voor zich wint door middel van Dabiq. IS doet dit door enerzijds het beeld te voeden dat moslims wereldwijd onrecht wordt aangedaan en dat een westerse vijand daarvoor verantwoordelijk is. Anderzijds biedt Dabiq een rooskleurig beeld van de individuele identiteit als IS strijder en broederschap onder deze strijders. Daarnaast effent IS in Dabiq het pad voor geweld en aanslagen door een discours van denial.

‘Becoming Radicals’: Preliminary Findings on the Lived Experience of Islamic Radicalisation in Western Countries.

Léa Massé

Background/Aim Since 2011, an unprecedented number of Western youth have expressed their support to Islamic extremist organisations by calling for violence on social media, traveling to conflict zones and engaging in terror-related offences. The rapid expansion of the phenomenon has led to the perception that we are today confronting a European ‘radicalisation crisis’ affecting every social class, gender and ethnicity.

Empirical attempts to understand recent forms of Islamic radicalisation tend to focus on extremist Muslims. Why some individuals radicalise while others do not is a much less considered question: what similarities and differences can be detected? And what are the consequences of the recent fall of the Islamic State on radicalisation? This research project attempts to address these questions by examining how radical and non-radical Muslim youngsters make sense of themselves and of the world in a late-modern context of increasing transformations, transnationalism, and conflict.

Method This research project adopts a multi-sited ethnographic approach that synthesises late-modern changes with groups dynamics, ideological and cultural influences, and individuals’ lived experiences. Research methods include (a) life-course interviews, (b) participant observations with Muslim youth in France, Belgium and the Netherlands, as well as (c) analysis of (auto)biographic materials.

Results/Conclusion Preliminary findings overall suggest that radicalisation is a process of striving - towards the realisation of an ideal self and/or an ideal society - which is influenced by the ideological, existential and emotional supply and demand in Late-modern societies. The concept of ‘losing mood’ will notably be discussed to illustrate some of the consequences of the fall of the Islamic State on radicalisation and disengagement.

Bekeerlingen: Een moslimidentiteit construeren en ervaringen in tijden van islamofobie

Fiore Geelhoed, Staring, Richard

Achtergrond/Doel In Nederland bekeert zich jaarlijks een niet nader te duiden aantal personen tot islam. Dit in een periode en in een maatschappelijke context waarin islam in toenemende mate wordt geproblematiseerd en sinds 9/11 onder invloed van terroristische aanslagen ook gecriminaliseerd. Tegelijkertijd heeft een aanzienlijk deel van de Syriëgangers een niet-islamitische achtergrond. Deze

ontwikkelingen roepen vragen op. Wie zijn deze bekeerlingen? Wat betekent islam voor hen? Waarom kiezen zij ervoor om zich ondanks de negatieve beeldvorming toch tot islam te bekeren? Wat betekent dat voor hun identiteit? Hun sociale netwerk? En hoe verhouden de identiteit en bekeringservaring zich tot het vraagstuk van de overrepresentatie van bekeerlingen bij jihadistische groeperingen?

Methode Deze vragen hebben we beantwoord aan de hand van veldwerk en semi-gestructureerde interviews met 25 bekeerlingen binnen verschillende stromingen, inclusief bekeerlingen die onderdeel hebben uitgemaakt van jihadistische groeperingen en/of die in Syrië danwel Irak zijn geweest.

Resultaten/Conclusie Het is een lopend onderzoek waarvan de voorlopige bevindingen op dit congres voor het eerst gedeeld zullen worden. Relevante aspecten waar we tijdens deze presentatie op in zullen gaan betreffen de levensverhalen en bekeringservaringen van de bekeerlingen en de betekenis van broederschap en belonging. Daarbij zullen we ingaan op de verschillende paden die de geïnterviewde bekeerlingen binnen islam afleggen, inclusief het jihadistische pad dat een aantal van hen kiest. In de presentatie zullen we daarbij de overrepresentatie van bekeerlingen bij jihadistische groeperingen nader duiden.

JEUGD EN CRIMINOLOGIE

vrijdag 11:30-13:00, Zaal: B030

Voorzitter: Frank Weerman

Invloed vanuit leeftijdsgenoten op besluitvorming over criminaliteit

Evelien Hoeben

Achtergrond/Doel Als adolescenten een besluit moeten nemen over het al dan niet begaan van een regelovertreding, is dat vaak in de aanwezigheid van leeftijdsgenoten. Regelovertredingen in zulke situaties kunnen worden voorafgegaan door een gesprek over de pros en cons van de activiteit. In dergelijke gesprekken dragen leeftijdsgenoten niet alleen nieuwe 'kosten en baten' aan die mogelijk worden meegewogen in de beslissing, maar ze kunnen ook invloed hebben op het gewicht dat het individu toekent aan specificieke kosten en baten. Deze externe invloed wordt vaak niet meegenomen in studies naar criminele besluitvorming. De huidige studie belicht verschillende manieren waarop leeftijdsgenoten invloed uitoefenen op het criminele besluitvormingsproces onder adolescenten.

Methode De theoretische bespreking wordt onderbouwt met bevindingen uit twee exploratieve studies. De eerste studie betreft tekstanalyse van opstellen geschreven door 449 middelbare scholieren (14 tot 19 jaar oud). De tweede studie gebruikt observationele analyse van video en audio opnames van 8 groepen van 30 studenten (19 tot 27 jaar oud).

Resultaten/Conclusie Leeftijdsgenoten proberen invloed uit te oefenen op criminele besluitvorming door bepaalde kosten of baten te benadrukken en anderen te minimaliseren. Daardoor sturen ze mogelijk de beslissing van het individu richting actie of inactie, of juist weg van actie of inactie. De impact van een boodschap wordt bepaald door, onder andere, de inhoud, richting, stijl, en consensus over de boodschap. De studie besluit met aanbevelingen voor toekomstig onderzoek, om de literatuur over invloed vanuit leeftijdsgenoten verder te integreren met de literatuur over rationele keuze en criminele besluitvorming.

Meisjes in JeugdzorgPlus instellingen

Veroni Eichelsheim, Merel Dirkse, Jessica Asscher, Veroni Eichelsheim

Achtergrond/Doel In dit onderzoek worden de verschillen tussen jongens en meisjes in JeugdzorgPlus setting onderzocht aan de hand van de volgende

onderzoeksvragen: (1) Zijn er verschillen tussen jongens en meisjes binnen JeugdzorgPlus ten aanzien van verwijsredenen, risicofactoren, beschermende factoren en behoeften?, (2) Zijn er verschillen tussen jongens en meisjes qua behandelplan?, (3) Hoe sluiten diagnostiek, advies en besluitvorming aan bij de behandelplannen?, (4) Wat is de mate van genderspecificiteit van de behandelplannen en is er een relatie met de behandelduur en de afname van de problematiek? en (5) Verschilt de mate van genderspecificiteit van de behandeling per instelling?.

Methode Daartoe is dossieronderzoek gedaan in 5 instellingen, dossierinformatie is vervolgens gekoppeld aan (uitstroom)gegevens afkomstig uit de monitor JeugdzorgPlus en bovendien zijn interviews gehouden met betrokken medewerkers.

Resultaten/Conclusie Hoewel jongens en meisjes vaak om dezelfde redenen in JeugdzorgPlus worden geplaatst, laat dit onderzoek zien dat meisjes vaker dan jongens worden geplaatst vanwege zorgen over loverboy problematiek en verstoorde seksuele ontwikkeling, en jongens vaker vanwege externalizerende problematiek. In JeugdzorgPlus instellingen lijkt er een toenemende focus op meisjes en meisjes-specifieke problematiek. Dit onderzoek laat zien dat in veel gevallen de behandeling in JeugdzorgPlus instellingen een genderspecifieke focus heeft, terwijl dezelfde behandeling niet noodzakelijkerwijs altijd volledig aan lijkt te sluiten bij de risico's, problematiek en behandelbehoeften van de jeugdige.

Paden naar forensische behandeling van jongeren en jongvolwassenen: Gendered of niet?

Anne-Marie Slotboom, Frederica Martijn, Jan Hendriks

Achtergrond Steeds vaker wordt gekozen om antisociale jongeren ambulant te behandelen in plaats van op te sluiten. Om adequaat te kunnen behandelen is het van belang te weten of er een verschil is in achtergrondproblematiek van verschillende groepen jongeren. In deze presentatie wordt vooral ingezoomd op verschillende subgroepen jongens en meisjes.

Doel in deze studie is onderzocht in hoeverre er in de ambulante forensische zorg verschillende subgroepen jongens en meisjes te onderscheiden zijn op basis van hun voorgeschiedenis.

Methode Behandeldossiers van ruim 681 adolescenten en jongvolwassen, behandeld bij de Waag (364 jongens en 317 meisjes) zijn gescoord op aanwezigheid van een groot aantal risicofactoren.

Resultaten Op basis van latente classe analyse worden vier subgroepen jongens en meisjes onderscheiden. Voor de meisjes is er vooral een onderscheid in een groep meisjes met veel problemen (middelengebruik, gedragsstoornis, depressieve klachten, verwaarlozing, gescheiden ouders) en groepen waar minder risicofactoren onderscheiden worden. Bij jongens heeft de grootste groep vooral te maken met middelengebruik, een gedragsstoornis, delinquente vrienden en gescheiden ouders. Echter er is ook een kleine groep die sterk lijkt op de groep meisjes met problemen op veel domeinen, inclusief depressieve klachten.

Conclusie Er worden verschillen gevonden in de paden naar een forensische behandeling van jongens en meisjes, waarbij met name binnen de groep meisjes verschillen worden gevonden tussen meisjes met veel en weinig problemen in hun achtergrond. Binnen de groep jongens zijn met name individuele factoren en delinquente vrienden bij de verschillende subgroepen aanwezig. Echter er wordt ook overlap gevonden in de profielen van jongens en meisjes.

De relatie tussen leeftijdgenoten en jeugdcriminaliteit in een gedigitaliseerde wereld

Frank Weerman, Damion Bunders

Achtergrond De relatie tussen leeftijdgenoten en delinquent gedrag is een klassiek onderwerp in de criminologie. Sinds de opkomst van internet, social media en smartphones zijn jongeren in toenemende mate gedigitaliseerd gaan communiceren en is de aard en omvang van hun sociale netwerken ingrijpend gewijzigd. De consequenties van deze veranderingen voor onze criminologische inzichten over de relatie tussen leeftijdgenoten, jeugdgroepen en delinquent gedrag (zowel offline als online) zijn nog niet uitgekristalliseerd.

Doel In deze presentatie zal ik ten eerste ingaan op de vraag op welke manier we de veranderde relatie tussen leeftijdgenoten en jeugdcriminaliteit theoretisch kunnen duiden. Vervolgens presenteer ik resultaten van een explorerend onderzoek naar de relatie tussen offline en online blootstelling aan delinquente vrienden en offline en online delinquent gedrag.

Methode In dit onderzoek zijn bij twee kleine steekproeven vragenlijsten afgenomen: een gemengde steekproef van oudere adolescenten en een steekproef van laagopgeleide jongeren uit de grote stad.

Resultaten/Conclusie De resultaten in beide steekproeven zijn gemengd. In de oudere gemengde steekproef lijken offline vrienden de sterkste verbanden te hebben met eigen delinquent gedrag, maar in de jongste steekproef is er een sterkere relatie van eigen delinquent gedrag met online blootstelling aan

delinquente vrienden. Dit lijkt zowel voor traditionele vormen als voor digitale vormen van criminaliteit te gelden. De conclusie is dat online communicatie met vrienden relevant lijkt te zijn voor eigen delinquent gedrag, naast fysieke omgang met leeftijdsgenoten, maar dat er ook nog veel onderzoek nodig om dit verder uit te werken.

MOED, ZWEET EN TRANEN; TECHNOLOGISCHE INNOVATIES BIJ DE RECLASSERING

vrijdag 11:30-13:00, Zaal: B031

Voorzitter: Karin Beijersbergen

Praktijkbijdrage: Alcoholmeter: Innovatieve manier voor gedragsverandering

Anne Hoeksema, Ciska Trouw

Overmatig drankgebruik komt veelvuldig voor bij vandalisme, uitgaansgeweld, huiselijk geweld en rijden onder invloed. Op dit moment wordt tussen de 26% en 43% van al het geweld in Nederland onder invloed van alcohol gepleegd. Het beperken van de schade en het geweld onder invloed van alcohol is een speerpunt van de reclassering.

De Alcoholmeter is een nieuw middel om binnen het strafrecht te werken aan gedragsverandering op het gebied van alcoholgebruik. De Alcoholmeter, een enkelband, wordt gedragen in combinatie met reclasseringstoezicht zodat inzicht is in alcoholgebruik en iemand naar hulpverlening kan worden toegeleid wanneer dit nodig is. De Alcoholmeter controleert 24/7 of je alcohol hebt gedronken. De enkelband meet via transpiratie het alcoholpromillage. De positieve uitslagen worden de eerst volgende dag doorgegeven aan de reclassering.

Sinds januari 2017 is bij de reclassering in Oost-Nederland en Rotterdam een pilot met de Alcoholmeter gestart. De pilot duurt twee jaar, betreft 100 deelnemers en de draagtijd van de Alcoholmeter is 75 dagen. Naast personen met een alcoholverbod kunnen ook mensen die onder toezicht van de reclassering staan met verplichte of vrijwillige controle op alcoholgebruik deelnemen aan de pilot.

De toezichthouders van de reclassering geven aan dat de eerste deelnemers de voordelen van de Alcoholmeter bevestigen. De deelnemers voelen zich fysiek beter en geven aan dat de relatie thuis met partner en kinderen is verbeterd. Daarnaast hoeven ze hun werk niet te onderbreken, omdat ze niet meer twee keer per week naar de reclassering hoeven om urine in te leveren. Bijkomend voordeel hiervan is dat deelnemers hun oude netwerk van bekenden niet meer tegenkomen. Dat maakt het makkelijker om niet terug te vallen in oud gedrag. Verschillende deelnemers hebben gevraagd of ze de Alcoholmeter langer mochten dragen. Onderzoeksbureau Intraval voert op dit moment in opdracht van het WODC een evaluatieonderzoek uit naar deze pilot met de Alcoholmeter, maar de resultaten hiervan zijn nog niet bekend.

Aan het eind van de presentatie willen we een aantal stellingen aan het publiek voorleggen en discussiëren over het gebruik van de Alcoholmeter.

‘Vergeet Mij Niet’: Hoe ruziënde ouders in een virtuele omgeving de emoties van plegers van partnergeweld beïnvloeden.

Jolanda Mooij, Renée Henskens

Achtergrond/Doel In 2017 heeft de reclassering een pilot met de virtual reality (VR)-simulatie ‘Vergeet Mij Niet’ uitgevoerd. Daders van partnergeweld maakten in de training BORG (Beëindig Onderling Relationeel Geweld) als 7-jongetje een ruzie tussen ouders mee. Verondersteld werd dat dit meer inleving, bewustwording en zelfreflectie op gang zou brengen.

Methode De simulatie is getest in totaal vier BORG groepen in de regio’s Noord- en Zuid-Holland. Dertien deelnemers participeerden in de pilot. Getest werd of de simulatie geschikt was voor BORG training, hoe deze door de deelnemers werd ervaren en welke effecten zij benoemden.

Resultaten De simulatie bleek geschikt voor toepassing in BORG: veruit de meeste deelnemers waren positief. De ruzie had zo’n krachtige uitwerking op de deelnemer dat hij hierna beter kon reflecteren op zijn gedrag, zich beter kon verplaatsen in de situatie/gevoelens van zijn kinderen en meer inzicht had in de schadelijke gevolgen van het geweld.

Conclusie Recent onderzoek laat zien dat serious gaming voor gedragsbeïnvloeding, mits goed toegepast, een toegevoegde waarde kan hebben. In de forensische psychiatrie wordt virtual reality als een veelbelovende behandelstrategie beschouwd. De meerwaarde van Vergeet Mij Niet is dat het leerproces voortkomt uit de interactie met de persoon zelf en niet uit anderen.

De simulatie Vergeet mij niet zal, met subsidie van het ministerie J&V, doorontwikkeld worden. Deze zal qua vormgeving en animatie realistischer ogen. De reclassering zal deze versie opnieuw testen onder haar doelgroep.

Na deze presentatie krijgt een deel van het publiek de mogelijkheid om zelf de Virtual Reality ervaring ‘Vergeet mij niet’ te ondergaan. Door het beperkte aantal VR-brillen is deze mogelijkheid voor de 14 bezoekers die zich als eerste melden bij de sessie beschikbaar.

CRIMINELE CARRIÈRES EN DESISTANCE VAN ZEDENDADERS

vrijdag 11:30-13:00, Zaal: A002

Voorzitter: Lucile de Kruiff

Zijn zedendaders anders? Trajectanalyse van criminele carrières in zedendaders en niet-zedendaders in België en Nederland

Pascalle Spaan, Luc Robert, Arjan Blokland

Achtergrond/Doel Zedendaders worden vaak gezien als een specifiek type crimineel, bijvoorbeeld in de media, openbare discussies en in sommige sectoren van beleidsvorming. Het is echter de vraag of de criminele carrières van zedendaders daadwerkelijk anders verlopen dan die van niet-zedendaders.

Methode In deze studie is er gebruik gemaakt van nationale veroordelingsdata uit Nederland en België om te bestuderen hoe criminele carrières van zedendaders en niet- zeden daders eruit zien. Voor zedendaders (NL: N=1.677; BE: N=885) en niet-zedendaders (NL: N=13.483; BE: N=13.380) is gekeken naar de criminele carrière dimensies: frequentie, diversiteit, onset (leeftijd bij eerste veroordeling), duur en afloop. Er is gebruik gemaakt van trajectanalyses om te kijken of er op basis van de frequentie van veroordelingen verschillende groepen daders te onderscheiden zijn en of daarbij belangrijke verschillen opduiken tussen zedendaders en de niet-zedendaders in Nederland en in België.

Resultaten/Conclusie De voorlopige resultaten laten zien dat criminele carrière dimensies (frequentie van zeden en niet-zedendaden, diversiteit, onset, duur en afloop) van zedendaders vergelijkbaar zijn met die van niet-zedendaders. De trajectanalyses met Nederlandse en Belgische data laten grotendeels dezelfde groepsindelingen en trajecten zien. De trajecten sluiten aan bij de typologie van Moffit; voor zowel zedendaders als niet-zedendaders kan onderscheid gemaakt worden tussen laag-risico daders (± 65%), adolescentie gelimiteerde daders (± 15%), late starters (±15%) en hoog-risico/persistente daders (± 5%). Dit roept de vraag op of zedendaders daadwerkelijk anders zijn dan niet-zedendaders, en of onderzoek en beleid zich in het vervolg moet richten op zedendelicten (sex offending) in plaats van zedendaders (sex offenders).

Zijn zedendaders anders? Een vergelijking van criminele voorgeschiedenis in zedendaders en niet-zedendaders in België en Nederland met Latent Class Analyses

Rembert De Blander, Pascalle Spaan, Arjan Blokland, Luc Robert

Achtergrond/Doel Vandaag de dag worden zedendaders vaak gezien als een specifiek type crimineel. Deze opvatting is niet alleen aanwezig in de media, maar ook in openbare discussies en in sommige sectoren van beleidsvorming. In deze studie is onderzocht of daders veroordeeld voor een zedendaad (zedendaders) een andere criminele voorgeschiedenis hebben dan daders die in ditzelfde jaar zijn veroordeeld voor een ander soort delict en die nog nooit een zedendaad hebben begaan (niet-zeden daders).

Methode De studie maakt gebruik van nationale data over veroordeelde daders in 1997 in Nederland en 1995 in België. Latent Class Analysis is gebruikt om verschillende groepen zeden (BE: 510; NL: 748) en niet-zedendaders (BE: 13380; NL: 5776) te onderscheiden op basis van de criminele carrière in de jeugd en volwassenheid in het begaan van verscheidene soorten delicten, zoals vermogensdelicten en geweldsdelicten. Onder meer geïnspireerd door Moffitt kijken we naar de indeling tussen adolescence limited offenders, life course persistent offenders en late onset offenders voor zeden en niet-zedendaders in Nederland en in België. Verschillen in de hieruit resulterende groepen voor de zeden-daders en niet-zedendaders zijn daarna getest.

Resultaten/Conclusie De studie trekt in combinatie met de andere studies in het BELSPO project een aantal conclusies over verschillen en overeenkomsten tussen zedendaders en niet-zedendaders en tussen Nederlandse en Belgische daders. De eerste resultaten suggereren grote overeenkomsten tussen België en Nederland. In beide landen zijn er significante verschillen tussen zedendaders en niet-zedendaders.

Desistance van veroordeelde zedendaders: een narratieve analyse

Lucile de Kruijff, Lidewyde Berckmoes

Achtergrond/Doel Volgens de identiteitstheorie van Maruna (2001) streven mensen naar een coherent zelfbeeld, waarin verleden, heden (en toekomst) op een inzichtelijke en logische manier met elkaar verbonden zijn. Dit wordt bewerkstelligd door het vertellen van een zelf-narratief; een verhaal waaruit duidelijk wordt wie men nu is en hoe men zo geworden is. Daders die willen stoppen met hun criminele gedrag hebben een narratief nodig dat het gat tussen hun oude, criminele zelf en hun nieuwe, conventionele zelf op een

geloofwaardige wijze overbrugt. Kern van de Maruna's identiteitstheorie is dat in het zelf-narratief van 'algemene' daders twee overkoepelende scripts te herkennen zijn - het condemnation script en het redemption script - en dat deze scripts samenhang vertonen met de kans ook daadwerkelijk met crimineel gedrag gestopt te blijven. Een bescheiden, maar groeiende, onderzoeksliteratuur richt zich op de vraag of dat de door Maruna gevonden scripts ook worden toegepast door zedendaders. De resultaten van dit onderzoek zijn echter niet eenduidig. Het huidige onderzoek richt zich daarom op de desistance narratieven van daders veroordeeld voor zedendelicten.

Methode Op basis van diepte-interviews gehouden met 19 veroordeelde Belgische zedendaders is nagegaan hoe veroordeelde zedendaders hun desistance proces verwoorden en welke thema's en scripts er in hun narratieven zijn te ontdekken.

Resultaten/Conclusie Voorlopige resultaten laten zien dat zedendaders doorgaans geen redemption scipts gebruiken. Ze hanteren eerder een behavioral script, waarin gedrag en identiteit gescheiden blijven. Zedendaders benadrukken in hun narratieven enerzijds door hen zelf opgeworpen barrières om recidive te voorkomen, anderzijds de continuïteit van het risico op herval. Deze verschillende narratieve elementen zullen in onderlinge samenhang worden geduid.

Hoe onderzoeksgebaseerd is het beleid inzake seksuele delinquenten in België? Een analyse van drie wetten

Luc Robert, Magali Deblock, Eric Maes

Achtergrond De achtergrond voor deze paper is tweeledig. Enerzijds bestaat er in het post-Dutroux tijdperk in België meer beleidsmatige gevoeligheid voor daders van seksuele feiten. Dat kan onder meer worden afgeleid uit de bijzondere focus op seksuele delinquenten in wetgeving en andere beleidsinitiatieven. Anderzijds focust criminologisch onderzoek de laatste decennia ook in toenemende mate op seksuele delinquenten (recidive, criminele carrières, desistance).

Doel Deze paper heeft als doel na te gaan in hoeverre wetenschappelijke inzichten over seksuele delinquenten in België mee aan de basis liggen van drie belangrijke recente wetten waarin seksuele delinquenten als aparte dadergroep vermeld worden.

Methode Aan de hand van documentanalyse onderzoeken we drie recente wetteksten en de voorbereidende handelingen. We bekijken deze wetteksten en hun genese met het oog op het identificeren van eventuele onderzoeken of onderzoeksgegevens en het gebruik daarvan (ook gekend als verschillende

mogelijke uitingen van ‘research utilization’) . We gaan onder meer na of er wetenschappelijk onderzoek wordt vermeld, welk, hoe veel, omtrent welke inzichten, hoe vaak en of die inzichten invloed hebben gehad op de bepalingen inzake seksuele delinquenten in deze drie wetteksten.

Resultaten/Conclusie Uit de resultaten blijkt dat er amper verwezen wordt naar wetenschappelijk onderzoek over seksuele delinquenten. Dit doet uitschijnen dat het beleid inzake seksuele delinquenten in België ondergeschikt is aan andere overwegingen en dat wetenschappelijke inzichten mogelijks niet doorsijpelen tot bij de beleidsmaker. Afsluitend reflecteren we over de nefaste effecten die door de afwezigheid van input uit onderzoek kunnen ontstaan.

PECHA KUCHA CYBER-STUDENTENSESSIE: OVER HACKING, PHISHING EN HET DARKWEB

vrijdag 11:30-13:00, Zaal: A008

Voorzitter: Wytske van der Wagen

Dat het thema van dit congres leeft onder studenten is wel duidelijk. De laatste jaren zijn tal van scripties over dit onderwerp geschreven. In deze pecha kucha sessie presenteren 7 studenten van verschillende universiteiten over hun onderzoek op het gebied van cybercrime. Aan bod komt onder andere hacking, phishing en drugshandel op het darkweb. Ook biedt de sessie een mooie mix van verschillende (online en offline) kwantitieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden. De sessie is georganiseerd door Rutger Leukfeldt (NSCR), Wytske van der Wagen (EUR) en Marleen Weulen-Kranenbarg (VU).

Motivaties van hackers en kenmerken van Nederlandse website 'defacements'

Jim Schiks, Joke Rooyakkers, Rutger Leukfeldt, Thomas Holt

Achtergrond Ondanks de inmiddels algemeen erkende opkomst van cybercriminaliteit staat het criminologisch onderzoek naar deze digitale vorm van criminaliteit nog in de kinderschoenen. Er is bijvoorbeeld nog maar weinig bekend over de verschillen en overeenkomsten met traditionele criminaliteit, motivaties van cybercriminelen en de manier waarop zij hun doelwit uitkiezen.

Doel Dit kwantitatieve onderzoek zoomt in op de relatie tussen verschillende motivaties van daders en de kenmerken van verschillende doelwitten en gebruikte aanvalsmethoden. Centraal staan zogenoemde website 'defacements'. Een website 'defacement' is een meer openlijke vorm van cybercriminaliteit waarbij de bestaande inhoud van een webpagina wordt vervangen door afbeeldingen, teksten en andere inhoud naar keuze van de dader.

Methode Voor de analyse is gebruik gemaakt van een sample van 177.097 Nederlandse website 'defacements', verkregen uit de database Zone-H. Middels logistische regressie analyses is de relatie tussen bepaalde karakteristieken van de website 'defacements' en verschillende motivaties van daders onderzocht.

Resultaten/Conclusie De resultaten laten zien dat er verschillen zijn in doelwitselectie en aanvalsmethoden op basis van verschillende motivaties van daders. Zo blijkt dat daders die aanvallen uitvoeren voor de 'fun' of om 'de beste defacer' te worden, meer kans hebben om secundaire webpagina's aan te vallen

en massa -'defacements' uit te voeren. Ideologisch gemotiveerde daders hebben daarentegen meer kans om startpagina's aan te vallen en enkelvoudige 'defacements' uit te voeren.

Still Hacking Anyway: Een onderzoek naar de hackercultuur en differentiatie binnen de Nederlandse hackergemeenschap

Youri Jelsma

Achtergrond/Doel Hacken is voor velen een ongrijpbaar en een in mysterie omhuld fenomeen en wordt vaak geassocieerd met het stereotype cybercrimineel. Deze negatieve stereotypering generaliseert een zeer heterogene en diverse gemeenschap. Dit onderzoek heeft tot doel om meer inzicht te verschaffen in het begrip hacken, de hackercultuur en differentiatie binnen de Nederlandse hackergemeenschap.

Methode Voor dit onderzoek zijn 1086 forumberichten geanalyseerd, tien face-to-face interviews met hackers afgenomen en is tevens participerend geobserveerd bij drie hackerspaces en bij het grootste hackerskamp ter wereld: SHA2017.

Resultaten/Conclusie Het onderzoek laat zien dat hackers deel uit maken van een subcultuur die gekenmerkt wordt door een sterke verbondenheid met technologie, een specifieke humor en een sterk eigen moraal. (Offline) hackerspaces en hackerconferenties nemen hierbij ook een belangrijke plaats in. Het onderzoek laat tevens zien dat de categorisering die binnen de hackergemeenschap plaatsvindt, lijkt te zijn ontstaan uit een tegenreactie op de negatieve connotaties die aan het begrip hacken kleven. Opvallend is wel dat er een groot verschil is tussen de categorisering die hackers aanbrengen op de onlineforums en in de offlinewereld. De noodzaak tot categorisering lijkt echter af te nemen nu de negatieve beeldvorming rondom hackers stukje bij beetje wordt afgebroken. Door de groeiende bewustwording voor de helpende hacker, mede dankzij de leidraad "Responsible Disclosure" lijkt de kloof tussen hackers, de overheid en het bedrijfsleven kleiner te worden.

Drugs- en wapenhandel op het darkweb

Anniek Rouwenhorst

Achtergrond/Doel Criminelen maken volop gebruik van de mogelijkheden die internet biedt om nieuwe samenwerkingen aan te gaan en om producten en diensten te kopen of verkopen. Veel van dit soort illegale activiteiten vinden plaats op zogenoemde cryptomarkten op het darkweb. Het darkweb is het niet

geïndexeerde deel van internet dat niet te vinden is via bijvoorbeeld Google. Een cryptomarkt is een online forum waar goederen en diensten uitgewisseld worden tussen partijen die digitale encryptie gebruiken om hun identiteit te verhullen. Deze presentatie gaat over een verkennend onderzoek naar de modus operandi, persoonskenmerken en criminele carrières van verkopers van drugs en kopers van wapens op het darkweb.

Methode Dit onderzoek is uitgevoerd bij het darkweb team van de Landelijke Eenheid van de Nationale politie. In totaal zijn 23 opsporingsonderzoeken die betrekking hebben op drugs- en wapenhandel op het darkweb systematisch geanalyseerd. Daarnaast zijn aanvullende interviews afgenomen met opsporingsambtenaren.

Resultaten/Conclusie De resultaten met betrekking tot de verkopers van drugs laten zien dat verkopers veelal jonge mannen zijn, dat de link met de fysieke wereld onvermijdelijk blijft, dat voornamelijk kleine hoeveelheden drugs worden verzonden en dat er sprake lijkt te zijn van weinig nieuwkomers. De resultaten met betrekking tot de kopers van wapens laten zien dat het vaak gaat om mannen die veelal actief op het darkweb zoeken naar wapens, dat wapens per post en fysiek overgedragen kunnen worden en dat er sprake lijkt te zijn van relatief veel nieuwkomers.

Het hackersforum als criminele school

Joppe van Merkom

Achtergrond/Doel In de hackersgemeenschap staat het verkennen van en het meester worden over de technologie centraal. Hierbij staat de hackerspraktijk echter bij wijlen op gespannen voet met de wet. Zo wordt er naast kennis over de werking van technologie, ook potentiële criminele kennis uitgewisseld, zoals manieren waarop inloggegevens kunnen worden achterhaald via malwareprogramma's.

Er is tot dusver nog relatief weinig onderzoek gedaan naar hoe leerprocessen tussen hackers plaatsvinden in de digitale omgeving. Deze studie heeft daarom als doel om, vanuit verschillende leertheorieën, de relatie tussen het leren en de illegaliteit binnen deze groep te onderzoeken. Hierbij wordt zowel naar het aspect van het uitvoeren van een hack als het aspect van identiteit gekeken. In het verlengde hiervan wordt ook stilgestaan bij de verklaringskracht van bestaande leertheorieën in de digitale omgeving.

Methode Voor het onderzoeken van leerprocessen in de hackersgemeenschap zijn ruim 3900 berichten van meerdere Nederlandse en Internationale

hackersfora geanalyseerd. Hierbij is gefocust op de uitwisseling van kennis tussen bezoekers op de fora. Hierbij is gezocht naar o.a. definities en associaties met illegaliteit.

Resultaten/Conclusie Uit de analyse blijkt dat binnen de hackersgemeenschap een levendige discussie plaatsvindt met betrekking tot wat wel en wat niet als illegaal gerekend kan worden. Zo is het afhankelijk van het doel van een gebruiker of bepaalde methoden en technieken als illegaal bestempeld worden. Daarnaast wordt potentiële illegale kennis gedeeld onder de rechtvaardiging van educatie. Daarnaast wordt de conclusie getrokken dat bestaande leertheorieën wel toepasbaar zijn in de digitale context, maar ook enige aanpassing behoeven.

'Shocks' op online criminele markten

Lisa Bosman, Rutger Leukfeldt, Luca Allodi

Achtergrond/Doel Online ontmoetingsplaatsen lijken ideaal voor criminelen: ze bieden anonimiteit en de mogelijkheid om samen te werken met personen van over de hele wereld die eindeloos veel goederen en diensten kunnen leveren. Online criminele markten zijn echter sterk onderhevig aan exogene en endogene gebeurtenissen ('shocks'), bijvoorbeeld een arrestatie van een belangrijk lid door de politie, hacks door onbekenden of zogenoemde 'exit scams' door de beheerders van de markt. Dergelijke shocks kunnen het einde betekenen van een markt. In deze exploratieve studie onderzoeken we welke markteigenschappen van invloed zijn op de robuustheid en de veerkrachtigheid van markten in relatie tot shocks.

Methode Met behulp van een analysekader hebben wij 27 marktplaatsen op het dark web geanalyseerd. Daarbij noteerden we onder andere de kenmerken van de markt, zoals formele en informele organisatie en methoden om vertrouwen te bewerkstelligen. Verder bekeken we of - en wat voor type - shock de markt kreeg te verduren en hoe de markt en de gebruikers daarop reageerden.

Resultaten/Conclusie Het blijkt dat de robuustheid en de veerkrachtigheid van markten gerelateerd is aan de structuur van de markten en van de mechanismen waarmee vertrouwen gecreëerd wordt, zoals rating- en reviewsystemen. Daarnaast blijken administrators en moderators een belangrijke rol te spelen.

“Fake news” vanuit criminologisch perspectief. Over de rol van digitale propaganda bij de beeldvorming over moslims.

Sanna Mohammad

Achtergrond “Fake news” is een fenomeen waar we sinds 2016, sedert het aantreden van Donald Trump, veel over horen in de media. Het verwijst naar berichten en/of beelden die intentioneel foutieve informatie bevatten en anderen kunnen misleiden. Bij de verspreiding van nepnieuws worden ook vaak bot(net)s ingezet, computeralgoritmes die zijn ontworpen om met mensen online te interacteren. Er is vooralsnog in beperkte mate aandacht geweest voor de verspreiding van nepnieuws binnen de criminologie. Zo is er nog maar weinig bekend over mogelijke schadelijke gevolgen van nepnieuws, zoals het polariseren van de samenleving, haatzaaien en negatieve beeldvorming.

Doel De doelstelling van deze scriptie is om onderzoek te doen naar het fenomeen nepnieuws en dan specifiek in het kader van (negatieve) beeldvorming rondom moslims. Aan de hand van enkele casussen, waarbij sprake was van foutieve informatie, wordt een analyse gedaan van het nepbericht zelf, de distributie ervan (via social media), de ontmanteling en de discussie daarom heen. Ook wordt stilgestaan bij de rol van digitale technologie in dit proces.

Methode In dit nog lopende onderzoek wordt literatuuronderzoek gedaan naar de stand van zaken omtrent beeldvorming van moslims, fake news en framing. Tevens wordt in het kader van drie casussen, een inhoudsanalyse gedaan van kranten en berichtgeving op social media zoals Twitter.

Resultaten/Conclusie Tijdens de presentatie wordt de achtergrond en opzet van dit onderzoek gepresenteerd en wordt ingegaan op de eerste resultaten.

Phishing: wie klikt en waarom? De invloed van persoonlijkheid, IT-kennis en risicoperceptie op (potentieel) slachtofferschap van phishing

Laura Nooteboom

Achtergrond/Doel Een inmiddels alom bekende vorm van cybercrime is phishing. Door middel van bijvoorbeeld nep e-mails wordt geprobeerd om inlog- of persoonsgegevens te ontfutselen bij internetgebruikers. Hierbij worden steeds slimmere tactieken gebruikt om gebruikers te verleiden. Phishing sites en e-mails zijn vaak persoonsgericht en nauwelijks van echt te onderscheiden.

Die nieuwe tactieken maken het moeilijk om phishing aanvallen met behulp van techniek te detecteren. Het is daarom belangrijk om bij de bestrijding van phishing aandacht te besteden aan de menselijke kant van het fenomeen. Het zijn

immers mensen zelf die reageren op een phishing e-mail en zo de zwakste schakel vormen.

De inschatting die mensen maken van het risico op slachtofferschap van phishing bepaalt in grote mate welk gedrag men vertoont. Het begrijpen van de totstandkoming van die risicoperceptie en het daaruit volgende gedrag is dus van groot belang bij het bestrijden van phishing en weerbaar maken van potentiële slachtoffers. Welke factoren risicopercepties bij phishing en (potentieel) slachtofferschap kunnen beïnvloeden is daarom onderwerp van dit onderzoek.

Methode Met behulp van een survey onder jongeren werd onderzocht in welke mate persoonlijkheidskenmerken, zelfcontrole en IT-kennis invloed hebben op slachtofferschap van phishing en risicopercepties bij phishing. Potentieel slachtofferschap werd gemeten door respondenten afbeeldingen voor te leggen van echte en phishing e-mails in de vorm van scenario's.

Resultaten/Conclusie Tijdens mijn presentatie zal ik de resultaten van mijn masterscriptie presenteren. Besproken zal worden of verschillen in persoonlijkheidskenmerken en IT-kennis leiden tot verschillen in risicopercepties, slachtofferschap en het herkennen van phishing e-mails.

ROUNDTABLE DE WERKELIJKE ONTWIKKELING VAN DE CRIMINALITEIT

vrijdag 11:30-13:00, Zaal: A014

Voorzitter

Henk Elffers (NSCR)

Deelnemers

Heike Goudriaan (CBS)
Tom van Ham(Bureau Beke)
René Hesseling(Politie eenheid Den Haag)
Jasper van der Kemp (VU Amsterdam)
André van der Laan (WODC)
Elke Moons (CBS)
Marleen Weulen Kranenbarg (VU Amsterdam)

Regelmatig wordt gesuggereerd dat de aanhoudende daling van de geregistreerde criminaliteit een verkeerd beeld van wat er “werkelijk” gebeurt zou geven. Nogal eens genoemde verschijnselen die zouden verklaren hoe het kan dat er feitelijk een stijging van de criminaliteit zou plaatsvinden, terwijl toch de geregistreerde criminaliteitscijfers dalen zijn ‘dalende aangiftebereidheid’ en ‘verplaatsing naar de cyberwereld’. Bij deze roundtable worden de merites van deze voorgestelde verklaringen kritisch besproken: is er aanleiding te geloven dat de aangiftebereidheid drastisch daalt, en dat er op grote schaal sprake is van substitutie van gewone criminaliteit door cybercriminaliteit? En zijn die processen dan zo sterk dat ze in een daling van de geregistreerde criminaliteit resulteren, ook als de “werkelijke criminaliteit” stijgt?

THEORETISCHE VERNIEUWING IN DE CRIMINOLOGIE

vrijdag 14:00-15:30, Zaal: B030

Voorzitter: René van Swaaningen

Wat is 'theoretische vernieuwing' in de criminologie?

René van Swaaningen

Achtergrond/Doel In dit panel wordt een overzicht geboden van de bijdragen aan een recent themanummer van het Tijdschrift over Cultuur & Criminaliteit (2018, nr.1) over theoretische vernieuwing in de criminologie. Er wordt begonnen met de vraag wat theoretische vernieuwing überhaupt betekent in de sociale wetenschappen. Hiertoe wordt de ontwikkeling van de criminologie besproken in de context van (1) historische en culturele ontwikkelingen, (2) politiek-economische ontwikkelingen, (3) ontwikkelingen in andere wetenschapsgebieden en (4) al dan niet dialectische reacties op of specificeringen van andere theoretische perspectieven binnen het eigen wetenschapsgebied. Tenslotte wordt bekeken welke paradigmatische omwentelingen zich op dit moment aandienen.

Methode Wetenschapsfilosofische analyse in de lijn van Kuhn en Foucault. Het gaat uit van Kuhns idee van hoe 'scientific revolutions' plaatsvinden: waarom is in het ene tijdsbestek paradigma A het meest populair en in het andere tijdsbestek paradigma B.

Resultaten/Conclusie Theoretische vernieuwing vindt vooral plaats doordat er zich nieuwe maatschappelijke thema's aandienen, die andere vragen oproepen en die ook andere verklarende kaders behoeven. Bij dit alles wordt op theoretisch niveau vooral inspiratie geput uit perspectieven waarin de verwevenheid van menselijke en niet-menselijke entiteiten wordt gethematiseerd die nog maar nauwelijks hun weg in de criminologie hebben gevonden.

Het 'cyborg crime'- perspectief. Theoretische vernieuwing in het digitale tijdperk

Wytske van der Wagen

Achtergrond Of bestaande criminologische theorieën nog voldoende verklaringskracht hebben voor cybercrime of een digitale impuls nodig hebben, is een veelbesproken thema in de criminologie. Dit onderzoek mengt zich ook in deze discussie. Het stelt dat de criminologie nog een te antropocentrische, dualistische en instrumentele kijk heeft op de mens-techniek relatie en daardoor

het geautomatiseerde, hybride en complexe karakter van cybercrime onvoldoende kan duiden.

Doel Het onderzoek beoogt om een alternatief criminologisch perspectief te bieden die de rol van digitale technologie op delicts-, dader- en slachtofferniveau meer op de voorgrond plaatst. Hiertoe is de actor-netwerktheorie (ANT) geëxploreerd, een perspectief dat expliciet aandacht besteedt aan hoe technische entiteiten een actieve rol (kunnen) vervullen in de totstandkoming van handelingen, situaties en intenties.

Methode ANT is gebruikt in verschillende empirische casesstudies, waaronder een studie naar botnets, hacking, ransomware en virtuele diefstal. Het geanalyseerde data-materiaal bestond uit politiedossiers en interviews. Middels deze casestudies is inzichtelijk gemaakt op welke manier ANT van toegevoegde waarde kan zijn voor de analyse van cybercrime. Resultaten: Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat het 'cyborg crime'- perspectief de (deviante) mens-techniek relatie beter kan duiden dan een traditioneel criminologisch perspectief. Hiermee kan het bestaande theorieën aanvullen of verrijken.

Resultaten/Conclusie Geconcludeerd wordt dat de pre-digitale ideeën van ANT ten aanzien van de rol van technologie interessante aanknopingspunten bieden voor de analyse van cybercrime en dat ANT theoretische vernieuwing in de criminologie kan bevorderen.

Naar een non-antropocentrische criminologie

Daan van Uhm

Achtergrond/Doel De veranderende ecologische omstandigheden in een globaliserende wereld confronteren menselijke samenlevingen met nieuwe uitdagingen. Echter, vanwege het ingebedde dualisme tussen mens en natuur in de westerse cultuur heeft dit implicaties voor de wetenschapsbedrijving. Zo is de opkomst en ontwikkeling van de moderne wetenschap, waaronder de criminologie, doordrongen van antropocentrische denkbeelden. Vandaar wordt in deze presentatie het antropocentrische karakter van de criminologie ter discussie gesteld, alsmede beargumenteerd dat een non-antropocentrische criminologie kan leiden tot nieuwe perspectieven in een veranderende wereld.

Methode Op basis van literatuuronderzoek zal het antropocentrische karakter van de criminologie ter discussie worden gesteld.

Resultaten/Conclusie De criminogene aard van schadelijke activiteiten tegen het milieu impliceert dat het van belang is voor de criminologie om ecologische aspecten niet buiten beschouwing. Op het vlak van ecologische rechtvaardigheid,

waarbij de kwaliteit van de biosfeer, alsmede rechten voor niet-menselijke soorten centraal staan, kunnen zowel eco-centrische als bio-centrische perspectieven van belang zijn. Bovendien De dynamiek tussen de natuurlijke omgeving en mens kan vanuit deze zienswijze worden meegenomen in het bestuderen van criminologische kwesties.

Over de grenzen van de criminologie: internationale criminologie en internationale betrekkingen

Maartje Weerdesteijn

Achtergrond/Doel De gevolgen internationale misdrijven worden, mede door de invloed van globalisering over de hele wereld verspreid. Pogingen om deze misdrijven te voorkomen of te beëindigen staan dan ook hoog op de politieke agenda. In de afgelopen vijftien jaar heeft de internationale gemeenschap in dit opzicht twee belangrijke initiatieven gerealiseerd. In 2002 werd het Internationale Strafhof opgericht en in 2005 accepteerde de internationale gemeenschap de 'responsibility to protect', een verantwoordelijkheid om burgers te beschermen tegen massale wreedheden. Deze ontwikkelingen zijn samengegaan met meer aandacht voor internationale misdrijven binnen de criminologie. Wanneer het doel onder meer is om meer inzicht te krijgen in het ontwikkelen van adequaat beleid om deze misdrijven aan de orde te stellen, is de studie van internationale betrekkingen iets waar een internationale criminologie niet omheen kan.

Methode Literatuuronderzoek naar ontwikkelingen binnen de internationale criminologie en internationale betrekkingen. Analyse van de verdere ontwikkeling van het vakgebied.

Resultaten/Conclusie Internationale criminologie kan nieuwe inzichten verwerven door gebruik te maken van concepten die zijn ontwikkeld binnen de studie naar internationale betrekkingen. De literatuur over 'global governance' kan helpen om politieke en internationaal-strafrechtelijke initiatieven, zoals de 'responsibility to protect' en de werkwijze van het internationale strafhof, te analyseren. Beide kunnen worden gezien als onderdeel van een 'global governance regime', d.w.z. een netwerk van formele en informele afspraken en instituten, dat collectief handelen faciliteert en elkaars functioneren beïnvloedt.

INTERGENERATIONELE CONTINUITEIT VAN CRIMINEEL GEDRAG II

vrijdag 14:00-15:30, Zaal: A008

Voorzitter: Veroni Eichelsheim

De mate en aard van intergenerationele overdracht binnen de georganiseerde misdaad in Nederland

Meintje van Dijk

Achtergrond/Doel Pilotonderzoek naar 25 plegers van georganiseerde misdaad in Amsterdam en hun kinderen laat zien dat de mate van intergenerationele overdracht bij kinderen van plegers van georganiseerde misdaad veel hoger lijkt te zijn dan bij kinderen van 'standaard' criminelen: ongeveer 90 project van de zonen en 48 procent van de dochters van de daders uit de pilotstudie hebben een strafblad. In het huidige onderzoek kijk ik naar de generaliseerbaarheid van de bevindingen uit de pilotstudie, door de mate van intergenerationele overdracht op landelijke schaal te onderzoeken.

Methode Ik maak gebruik van een unieke landelijke dataset met strafbladgegevens van alle (480) plegers van georganiseerde misdaad in Nederland in de periode 2008-2014 en hun kinderen.

Resultaten/Conclusie In de presentatie komt aan de orde in hoeverre de zonen en dochters van plegers van georganiseerde misdaad een strafblad hebben, of de kinderen dezelfde typen delicten plegen als hun ouder, en of de overdracht sterker is voor bepaalde delict types.

Aanpak van criminele familienetwerken in hun lokale inbedding

Anne Boer, Hans Moors

Achtergrond In de studie 'Criminele families in Noord-Brabant - Een verkenning van generatie effecten in de georganiseerde misdaad' staat beschreven hoe criminele familienetwerken generaties lang in stand blijven. De studie liet zien hoe die intergenerationele overdracht verklaard kan worden, welke factoren een rol spelen bij de overdracht van leidende posities en hoe breed en diep de subculturele en lokale inbedding van die netwerken gaat.

Doel Het doel van dit vervolgonderzoek, uitgevoerd door EMMA en de Tilburg University, is het inventariseren en analyseren van werkwijzen die de afgelopen 25 jaar zijn toegepast in binnen- en buitenland om de illegale en ondermijnende activiteiten van criminele familienetwerken te frustreren en/of te neutraliseren. De inventarisatie geeft antwoord op de vraag 'Waar bestaat een succesvolle

integrale aanpak van criminele netwerken uit?' De kennis die het onderzoek oplevert, voorziet in een actuele behoefte op uitvoeringsniveau.

Methode In eerste instantie wordt door middel van literatuuronderzoek een overzicht gemaakt van bestaande Nederlandse aanpakken. Vervolgens worden er door middel van interviews met vertegenwoordigers van publieke en private partijen in Nederland sprekende voorbeelden van meer of minder goedwerkende projecten/interventies in beeld gebracht. Tot slot worden er een aantal groepssessies gehouden met praktijkprofessionals.

Resultaten/Conclusie Criminele familienetwerken zijn niet alleen een criminaliteitsprobleem. We hebben hier ook te maken met een complex en persistent maatschappelijk probleem. Deze netwerken zijn diepgaand (historisch en cultureel) vergroeid met samenlevingspatronen in buurten en gemeenschappen – hoe internationaal ze soms ook opereren in de zware misdaad. Tijdens deze presentatie zullen de eerste resultaten van dit lopende onderzoek worden gepresenteerd.

Dangerous liaisons: georganiseerde criminaliteit, huiselijk geweld en intergenerationele overdracht

Janine Janssen

Achtergrond In de opsporing en verdere aanpak worden aparte wegen bewandeld voor georganiseerde criminaliteit en huiselijk geweld. Deels is dat begrijpelijk, het betreft immers ook verschillende fenomenen. Opvallend is echter dat amper de vraag wordt gesteld naar overlap tussen georganiseerde criminaliteit en huiselijk geweld. In de politiepraktijk wordt namelijk waargenomen dat in families die actief zijn in de georganiseerde criminaliteit ook huiselijk geweld voor kan komen. Toch lijkt in de praktijk de aanpak van georganiseerde criminaliteit meer voorrang te krijgen boven de aanpak van huiselijk geweld.

Doel In deze bijdrage staat de vraag centraal in hoeverre er in de criminologische literatuur aanwijzingen zijn te vinden voor het relatieve gebrek aan aandacht voor huiselijk geweld binnen families die ook in de georganiseerde criminaliteit actief zijn. Wat zijn de risico's van het niet onderkennen van huiselijk geweld binnen deze familie? In dit verband wordt stil gestaan bij eventuele risico's op het gebied van intergenerationele overdracht van normen ten aanzien van huiselijk geweld.

Methode Op basis van literatuuronderzoek en (nog lopend) exploratief onderzoek in de (politie)praktijk zal de problematische relatie tussen georganiseerde criminaliteit en huiselijk geweld nader worden toegelicht. Het praktijkonderzoek

behelst onder meer kwalitatieve interviews met professionals bij de politie, de opvang, Veilig Thuis en andere instellingen in de veiligheidszorg alsmede met slachtoffers van huiselijk geweld.

Resultaten Het literatuuronderzoek leert dat opvallend weinig de relatie gelegd wordt tussen georganiseerde misdaad en huiselijk geweld. De eerste interviews met professionals en slachtoffers van huiselijk geweld bevatten echter sterke aanwijzingen dat de relatie tussen beide fenomenen meer aandacht verdient en dat er daadwerkelijke serieuze veiligheidsrisico's ontstaan bij het niet onderkennen van die relatie.

Conclusie Hoewel het een lopend onderzoek betreft worden er enkele eerste resultaten gepresenteerd. Een groot punt van zorg is onder meer dat bij het niet goed inschatten van de complexiteit van casuïstiek door het niet onderkennen van huiselijk geweld in families betrokken bij georganiseerde misdaad de intergenerationele overdracht van geweld wordt bevorderd.

Van je (schoon)familie moet je het hebben….

Veroni Eichelsheim, Steve van de Weijer

Achtergrond/Doel Door het huwelijk worden families met elkaar verbonden. Vaak gaat dit zonder problemen. Wij onderzoeken echter of crimineel gedrag van 'de schoonfamilie' (i.e. zwagers, schoonzussen, en schoonouders) mogelijk een effect heeft op het criminele gedrag van een individu. Hoewel het huwelijk vaak wordt gezien als beschermende factor voor het doorgaan met het plegen van delicten op latere leeftijd, zijn er ook aanwijzingen dat criminele (schoon)familieleden dit beschermende effect teniet zouden kunnen doen. Recent onderzoek laat zien dat crimineel gedrag van zwagers substantiële impact heeft op het plegen van delicten van Deense mannen ná het huwelijk.

Methode Om te onderzoeken of en in hoeverre crimineel gedrag van de gehele schoonfamilie een effect heeft op crimineel gedrag van mannen, gebruiken we de Nederlandse TransFive dataset waarin informatie beschikbaar is over het crimineel gedrag van vijf opeenvolgende generaties, inclusief de huwelijkspartners (N = 1.217).

Resultaten/Conclusie In dit onderzoek nemen we niet alleen de zwagers mee, maar stellen we ook dat crimineel gedrag van schoonouders bepalend kan zijn voor een (voortzetting) van crimineel gedrag. Voorlopige analyses laten zien dat criminaliteit inderdaad voorspeld kan worden door criminaliteit van beide schoonouders, bovenop het effect van criminaliteit van de huwelijkspartner.

We zijn bovendien geïnteresseerd in genderverschillen: mogelijk selecteren vrouwen hun mannelijke huwelijkspartners op de gelijkenis met hun eigen familie in termen van crimineel gedrag, wat erop zou kunnen duiden dat er sprake is van zogenaamde “assortative mating” of wel een op sociale homogamie gebaseerde partnerkeuze.

SLACHTOFFERSCHAP VAN CYBERCRIME: PREVALENTIE, RISICOFACTOREN EN WEERBAARHEID

vrijdag 14:00-15:30, Zaal: B031

Voorzitter: Rutger Leukfeldt

Deze sessie gaat over slachtoffers van cybercrime. We weten inmiddels dat cybercrimes veelvoorkomend zijn. Eén doelgroep die echter stelselmatig buiten het zicht is gebleven zijn ondernemers. De eerste presentatie gaat daarom over slachtofferschap van cybercrime onder het midden- en kleinbedrijf. De andere twee presentaties in deze sessie gaan over hoe we ervoor kunnen zorgen dat mensen zich minder onveilig gaan gedragen en hoe het midden- en kleinbedrijf weerbaarder gemaakt kan worden.

Slachtofferschap van cybercrime in het mkb: Prevalentie en risicofactoren

Raoul Notté, Lisanne Slot, Susanne van 't Hoff-de Goede, Rutger Leukfeldt

Achtergrond/Doel Cybercriminaliteit is een groeiend probleem in de huidige samenleving. Meer en meer onderzoek richt zich dan ook op de slachtoffers van cybercriminaliteit. De meeste studies richten zich op studenten, burgers of organisaties die deel uitmaken van de vitale infrastructuur (zoals onder meer banken en waterschappen). Het midden-kleinbedrijf (mkb) blijft in onderzoek vooralsnog onderbelicht. Terwijl het mkb in Nederland 99 procent van alle bedrijvigheid vormt en met 66 procent een meer dan aanzienlijke bijdrage levert aan het bruto binnenlands product. Dit onderzoek focust zich daarom op het slachtofferschap van cybercrime in het mkb.

Methode Aan het onderzoek hebben 799 midden-kleinbedrijven deelgenomen door middel van een enquête.

Resultaten/Conclusie Een eerste analyse van de resultaten laat zien dat cybercriminaliteit een serieus probleem vormt voor het mkb. Een op elke 5 midden-kleinbedrijven is slachtoffer geweest van een of meerdere vormen van cybercriminaliteit. Organisaties worden geconfronteerd met een breed spectrum aan delicten, van cyber afhankelijke criminaliteit zoals hacken en malware, tot gedigitaliseerde criminaliteit zoals ransomware en phishing. De mate waarin midden-kleinbedrijven slachtoffer worden van cybercriminaliteit vertoont samenhang met specifieke kenmerken van de organisatie, zoals bijvoorbeeld het aantal medewerkers. De resultaten laten verder zien dat het mkb voornamelijk technische maatregelen neemt voor de preventie van slachtofferschap en zich

onthoudt van het nemen van preventieve maatregelen gericht op het gedrag van medewerkers.

Beyond awareness: How to influence cyber unsafe behavior

Heather Young, Rick van der Kleij

Background/Aim We tend to think that people's behavior is based on rational thought processes, though in fact much behavior is based on heuristics and stimulus-response relationships. Furthermore, we often believe that if we make people aware of risks and alternatives they will willingly change their behavior, though in practice this is rarely true. Simply telling people what (not) to do is likely to be ineffective because people generally do not want to change their behavior, and if they are frustrated in performing their desired behavior they will find work-arounds which allow them to do as they want anyway. So then how do we effectively prevent people from performing cyber unsafe behaviors?

Method Work is based on a quickscan of relevant literature (30 sources acquired from various databases) and results of a field study with 424 employees of a large private organization. Focus of the field study was why people click on links in phishing mails and why they do not report receiving phishing mails.

Results/Conclusion The field study shows that efforts to increase reporting of phishing mails do not result in increased reporting. We present an alternative approach to influencing cyber behavior and identifying interventions to improve cyber secure behavior based on risk mitigation and goal facilitation. Interventions should not target changing cyber unsafe behaviors directly because that would frustrate individuals in pursuing and achieving their goal. Instead, it may be more effective to facilitate individuals' pursuit of their goal by providing a cybersecure alternative to their unsafe default behavior.

Digitale weerbaarheid in het mkb: ontwikkeling van een cyberweerbaarheidsvragenlijst

Rick van der Kleij, Susanne van ´t Hoff- De Goede, Michelle Ancher, Rutger Leukfeldt

Achtergrond/Doel De digitale weerbaarheid van het mkb blijft achter bij de groei van dreigingen. Het mkb heeft onvoldoende middelen, kennis of toegang tot kennis om zich weerbaar te maken. Om afdoende maatregelen te kunnen nemen is inzicht nodig in de digitale weerbaarheid van het mkb. Er zijn echter geen goede methodieken om dit te kunnen bepalen. Het doel van dit onderzoek was het

ontwikkelen en testen van een model en meetinstrument voor het bepalen van de digitale weerbaarheid bij het mkb.

Methode Een vragenlijst is ontwikkeld op basis van een theoretisch model van veerkracht van een organisatie. Veerkracht is hier gedefinieerd als de capaciteit om weerstand te bieden en snel te herstellen van bekende en onbekende dreigingen. Ook is gebruik gemaakt van theorie over gedrag en gedragsverandering bij de ontwikkeling van het instrument.

Resultaten Het instrument heeft vier dimensies die overeenkomen met de vier capaciteiten die een cruciale rol spelen in het veerkrachtig functioneren van organisaties. Deze capaciteiten zijn anticiperen, detecteren, reageren en leren. Elk van de dimensies valt uiteen in vier schalen die verschillende aspecten meten van gedrag, te weten: capaciteit, gelegenheid, motivatie en gedrag. Het instrument is getest op een steekproef van 200 mkb'ers uit de regio Den Haag. De betrouwbaarheid van de schalen is vastgesteld aan de hand van acceptabele Cronbach's alfa's. Confirmatory factor analysis (CFA) laat een goede fit zien met de oorspronkelijke vier-factor-structuur.

Conclusie Het instrument is veelbelovend gebleken in het vaststellen van de cyber weerbaarheid van het mkb. Het instrument geeft bovendien handvatten voor het verhogen van de weerbaarheid op basis van theorie over gedragsverandering.

DETENTIE II

vrijdag 14:00-15:30, Zaal: A002

Voorzitter: Jochem Jansen

De betekenis van voeding voor vrouwelijke gedetineerden

Esther Jehaes

Achtergrond/Doel Voeding heeft een belangrijke symbolische, culturele en emotionele betekenis in ons leven, zeker in het leven van gedetineerden die gedepriveerd zijn van hun eetgewoonten van voor de detentie. Eerder onderzoek rond voeding in de gevangenis in België, Nederland en Denemarken illustreert de ervaringen van mannelijke gedetineerden. Met voorliggend onderzoek willen we echter de betekenis van voeding voor vrouwelijke gedetineerden verkennen en beschrijven. Vrouwen hebben namelijk een andere detentiebeleving en zouden andere betekenissen verlenen aan voeding.

Methode Daarom hebben we een kleinschalig kwalitatief empirisch onderzoek gevoerd in twee Belgische gevangenissen; gevangenis x met een open regime, en gevangenis y met een moeder-kindafdeling en een gesloten regime.

We voerden participerende observaties uit in beide gevangenissen en namen 24 semi- gestructureerde interviews af bij vrouwelijke gedetineerden, waarbij we hun ervaringen met de voeding in hun gevangenis en meer algemeen het gevangenisregime onderzochten.

Resultaten/Conclusie Beide gevangenissen verschillen sterk in de mate waarin de voeding die zij voorzien beantwoordt aan het normaliseringsprincipe, hetgeen ook veruiterlijkt wordt in de sterk verschillende beleving van de gevangenisvoeding door de respondenten in beide gevangenissen. Terwijl de vrouwen in gevangenis y door te koken in de magnetron op cel een alternatief proberen te vinden voor de gevangenisvoeding, blijkt dit voor de vrouwen in gevangenis y onnodig, gezien hun tevredenheid over de voeding daar.

Psychopathie in relatie tot emotie in het Nederlandse gevangeniswezen

Renate den Bak, Jochem Jansen

Achtergrond Onderzoek toont aan dat individuen met psychopathie weinig emotie ervaren en weinig affectieve empathie tonen. Ondanks dat hartslagreactiviteit een goede maat is om inzicht te verkrijgen in emotie en psychopathologische processen, is er weinig onderzoek beschikbaar naar de relatie tussen emotie, fysiologische opwinding en kenmerken van psychopathie,

zeker binnen het Nederlandse gevangeniswezen. Ongevoelig affect behoeft hierin speciale aandacht, aangezien dit construct een essentieel onderdeel van psychopathie is.

Doel Het doel van het huidige onderzoek is inzicht te bieden in de samenhang tussen kenmerken van psychopathie, gerapporteerde emotie en psychofysiologie.

Methode Een totaal van 140 gedetineerde mannen uit zes Nederlandse penitentiaire inrichtingen hebben twee zielige filmclips bekeken ('Bear' en 'Champ'), terwijl hun hartslagreactiviteit werd gemeten. Na het bekijken van elke clip rapporteerden de participanten hoe verdrietig zij zich voelden. Tot slot vulden de gedetineerden de SRP-III (Self-Report Psychopathy Scale - III) in.

Resultaten Een hoger ongevoelig affect hing samen met een lager gerapporteerd verdrietig gevoel ($r=-.238$, $p=.005$) en een lagere hartslagreactiviteit ($r=-.171$, $p=.044$) voor de clip 'Bear'. Een hoger ongevoelig affect hing tevens samen met minder verdrietig gevoel ($r=-.231$, $p=.006$) en lagere hartslagreactiviteit ($r=-.171$, $p=.044$) voor de clip 'Champ'. Een lagere hartslagreactiviteit tijdens de clip 'Champ' hing verder samen met een minder verdrietig gevoel ($r=.203$, $p=.016$).

Conclusie Deze studie toont een duidelijke samenhang tussen de ongevoelig affect component van psychopathie en emotie (verdriet) op basis van zowel zelfrapportage als psychofysiologische metingen. De resultaten dragen bij aan een beter begrip van de biologische component van emotie binnen psychopathie.

Profielen van gedetineerden op basis van neurocognitief en -biologisch onderzoek

Jochem Jansen, Renate den Bak

Achtergrond/Doel De afgelopen decennia is er in toenemende mate neurocognitief en -biologisch onderzoek uitgevoerd binnen de (internationale) gedetineerdenpopulatie. Meta-analyses op dit onderwerp laten bijvoorbeeld zien dat gedetineerden veelal slechter neurocognitief functioneren en een lagere hartslag hebben in rust. Er is echter weinig zicht op (1) deze functies binnen de Nederlandse gevangenenpopulatie, en (2) de samenhang tussen dit soort functies binnen deze gedetineerden in het algemeen. Het doel van dit onderzoek is om meer inzicht te geven in het neurocognitief en -biologisch functioneren van mannelijke gedetineerden in Nederland.

Methode Bij 278 gedetineerden uit zes penitentiaire inrichtingen in Nederland is een uitgebreid onderzoek afgenomen met 10 verschillende neurocognitieve en neurobiologische metingen. Deze metingen varieerden van het inschatten van

een indicatie voor een lichtverstandelijke beperking, neurocognitieve functies zonder emotionele component ('koud'), met emotionele component ('warm') tot psychofysiologische metingen van het stresssysteem. Op deze data is vervolgens in R een latente profiel analyse uitgevoerd doormiddel van het McLust pakket.

Resultaten/Conclusie Dit onderzoek laat zien dat er binnen de gedetineerdenpopulatie veel problemen zijn op het gebied van concentratievermogen, cognitieve flexibiliteit en het functioneren op het niveau van een licht verstandelijke beperking. Deze resultaten tonen verminderd neurocognitief functioneren bij mannelijke gedetineerden in Nederland. Uit de resultaten komen verder vier profielen naar voren die een verschillend functioneren laten zien op deze neurocognitieve testen, waaronder een profiel dat hoog functioneert (25,2% van de gedetineerden) of juist laag functioneert (28,4%). Verschillende implicaties van deze resultaten worden besproken.

NIEUWE ONDERZOEKSMETHODEN IN DE CRIMINOLOGIE

vrijdag 14:00-15:30, Zaal: B025

Voorzitter: Charlotte Gerritsen

Virtual reality als onderzoeksmethode om de invloed van guardianship op beslisprocessen van inbrekers te begrijpen

Iris van Sintemaartensdijk, Jean-Louis van Gelder, Claire Nee

Achtergrond/Doel Om de invloed van guardianship op de beslisprocessen van inbrekers te begrijpen worden interviews en vragenlijsten met (ex-)inbrekers gebruikt om deze te bestuderen, methoden met bekende limitaties. Virtual reality is een nieuwe methode die de mogelijkheid om een gedeelte van deze limitaties te omzeilen. In virtual reality kunnen inbrekers geplaatst worden in een virtuele wereld die sterk lijkt op de echte wereld waarin hun beslisproces kan worden gesimuleerd en geobserveerd. In deze virtuele wereld kunnen allerlei manipulaties worden toegevoegd, waaronder guardianship. Door het direct kunnen observeren van gedrag in combinatie met hoge experimentele controle kan de huidige kennis van guardianship en inbraak worden uitgebreid. In dit onderzoek wordt gekeken naar de effectiviteit van virtual reality voor guardianship onderzoek.

Methode In totaal 160 ingezeten inbrekers in vier PI's in Nederland werden gevraagd om een virtuele wijk te scouten alsof zij een doelwit voor woninginbraak zochten, terwijl zij een virtual reality headset droegen. In de wijk werden zij blootgesteld aan één van vier niveaus van guardianship. Participanten beoordeelden aantrekkelijkheid van de wijk, beantwoorden vragen over persoonlijkheid, inbraakexpertise en presence, het VR programma logde informatie over tijd in de wijk en looppatronen.

Resultaten/Conclusie Resultaten laten zien dat participanten reageren op de toenemende niveaus van guardianship, wat te zien is in de tijd die doorgebracht wordt in de virtuele wijk en de beoordeling van deze wijk op aantrekkelijkheid door de participant.

Multi-state modellen: een vernieuwende methodiek om recidive tijdens een strafrechtelijk traject te onderzoeken

Jessica Hill, Klaus Drieschner, Gijs Weijters

Achtergrond Tot op heden wordt recidive gemeten vanaf het moment van uitstroom naar vrijheid, waarbij eventuele gepleegde delicten tijdens een

strafrechtelijke titel buiten beschouwing worden gelaten. Echter, het onderscheid tussen time-not-at-risk (tijdens de loop van een strafrechtelijke titel) en time-at-risk van recidive (na afloop van een strafrechtelijke titel) is vaak niet zo scherp als deze opsplitsing suggereert. Denk bijvoorbeeld aan personen op proefverlof of personen van wie de sanctie voorwaardelijk is beëindigd. Voorbeelden hiervan voor de tbs-dadergroep zijn de opeenvolgende verlofniveaus en uitbreiding van de voorwaardelijke beëindiging van de tbs.

Doel In deze presentatie wordt een methodiek gepresenteerd die het mogelijk maakt om recidive tijdens een tbs-traject in kaart te brengen en dus rekening te houden met verschillende niveaus van restrictiviteit.

Methode Multi-state modellen worden gebruikt om het proces te modelleren waarbij subjecten transities maken van één state naar een andere state. Ze worden veelal in epidemiologie en demografie toegepast, maar zover we het weten, nog niet binnen de criminologie. De verschillende periodes tijdens een tbs-traject kunnen gezien worden als verschillende states. Bij het toekennen van voorwaardelijke beëindiging van de tbs of het plegen van een recidivedelict, maakt de tbs-gestelde de transitie naar een nieuwe state. Recidive data wordt uit de justitiële documentatiesysteem gehaald; data over de tbs traject wordt door de Dienst Justitiële Inrichtingen verstrekt (voorlopige N=1.211).

Resultaten Mogelijke uitkomstmaten van het multi-state model worden gepresenteerd, bijvoorbeeld het in kaart brengen van recidive op verschillende momenten tijdens een strafrechtelijk traject en het gebruik van Cox regressie om het effect van covariaten op de kans op verschillende transities te schatten.

Conclusie Andere mogelijke toepassingen van multi-state modellen binnen de criminologie worden besproken.

Met jongeren rond de virtuele tafel. Over de mogelijkheden en gevaren van de methode van online focusgroepen in jeugdcriminologisch onderzoek.

Tine Moreels, Jenneke Christiaens, An Nuytiens

Achtergrond Internet en sociale media maken deel uit van onze leefwereld die deels naar een virtuele omgeving is verhuisd. Zeker bij jongeren zijn ze niet meer weg te denken. De digitalisering is meer dan ooit verankerd in hun leefwereld wat naast nieuwe vormen van communicatie, identiteitsvorming en sociale relaties er toe heeft geleid dat conflicten die jongeren tegenkomen zich niet enkel offline, maar ook online zijn gaan afspelen. Denk maar aan fenomenen als cyberpesten of sexting waarbij de privé gedeelde foto's en/of berichten worden verspreid.

Doel In deze presentatie bediscussiëren we de mogelijkheden en gevaren van online focusgroepen als methode om inzicht te verwerven in jongeren hun perceptie en beleving ten aanzien van conflicten in de online wereld.

Methode De steeds evoluerende informatie- en communicatietechnologieën dragen bij tot nieuwe mogelijkheden van wetenschappelijk onderzoek waarbij traditionele onderzoeksmethoden in een 'virtueel jasje' gestoken worden. Onderzoek toont aan dat focusgroepen in 'cyberspace' enorm veel potentieel bieden voor child-centered onderzoek. Niettegenstaande dat deze innovatieve methode van netnografisch onderzoek toch ook wel enkele limieten kent.

Resultaten/Conclusies Binnen de paper worden de voordelen en de beperkingen van online focusgroepen met jongeren besproken waarbij aandacht wordt besteed aan methodologische reflecties en ethische dilemma's zoals de plaats van de onderzoeker in online onderzoek, privacy en informed consent.

Artificial Intelligence als onderzoeksmethode binnen de Criminologie

Charlotte Gerritsen

Achtergrond/Doel Artificial Intelligence (AI) wordt gezien als de vierde industriële revolutie en wordt een steeds eminentere methode binnen het wetenschappelijk onderzoek. Ook binnen de Criminologie maakt het gebruik van computationele methoden zijn opmars. Het thema van de NVC dit jaar is hier een mooie illustratie van. Maar wat betekent de komst van de ICT nu daadwerkelijk voor onderzoek naar criminaliteit en crimineel gedrag? Welke methoden bestaan er en wat kunnen we daar meer mee dan met de traditionele methoden binnen de Criminologie?

Methoden Ik zal verschillende AI methoden bespreken en uitleggen in hoeverre deze worden ingezet bij het beantwoorden van criminologische vraagstukken. Het gebruik van agent-gebaseerd simulatie is een methode die geschikt is voor het bestuderen van spatio-temporeel gedrag. Virtual Reality-gebaseerde training leert mensen om te gaan met lastige situaties zoals agressie, babbeltrucs en overvallen. En textmining in de vorm van geautomatiseerde sentimentanalyse over grote databestanden helpt om (real time) verbanden te zien die met andere methoden verborgen zouden blijven.

Resultaten/Conclusie Na afloop zal de toegevoegde waarde van AI voor de Criminologie verduidelijkt zijn en ziet u hopelijk hoe uw eigen onderzoek kan profiteren van de digitalisering van de wereld.

ROUNDTABLE KWALITATIEVE SCRIPTIES WINNEN MEESTAL DE NVC-SCRIPTIEPRIJS. PROBLEEM? OORZAAK? OPLOSSING?

vrijdag 14:00-15:30, Zaal: A014

Voorzitter

Marie Lindegaard (NSCR/University of Copenhagen)

Deelnemers

Pauline Aarten (Universiteit Leiden)
Catrien Bijleveld (NSCR/VU Amsterdam)
Jelle Brands (Universiteit Leiden)
Gwen van Eijk (Erasmus Universiteit Rotterdam)
Henk Ellfers (NSCR)
Tamar Fischer (Erasmus Universiteit Rotterdam)
Brenda Oude Breuil (Willem Pompe Instituut, Universiteit Utrecht)

Uit voorgaande jaren blijkt dat kwantitatieve scripties zelden genomineerd worden voor de NVC-scriptieprijs en dat een kwalitatieve scriptie waarbij de dataverzameling in het buitenland heeft plaatsgevonden meestal wint. In deze roundtable zullen we ons richten op mogelijke 'biases' die gerelateerd zijn aan de NVC scriptieprijs. Is er sprake van een probleem? Krijgen kwantitatieve scripties de kans om ingezonden te worden en zo niet, zou dit eventueel gestimuleerd moeten worden? Hoe kunnen kwantitatieve en kwalitatieve scripties met elkaar vergeleken worden wanneer een winnaar gekozen moet worden? De genodigde panelleden zullen reflecteren over mogelijke biases en discussiëren of en wat er gedaan zou kunnen worden om de diversiteit in methodologie in de Nederlandse Criminologie ook te laten gelden in de selectie en uitreiking van de scriptieprijs.

eleven
international publishing

Cybercriminal networks

Origin, Growth and Criminal Capabilities

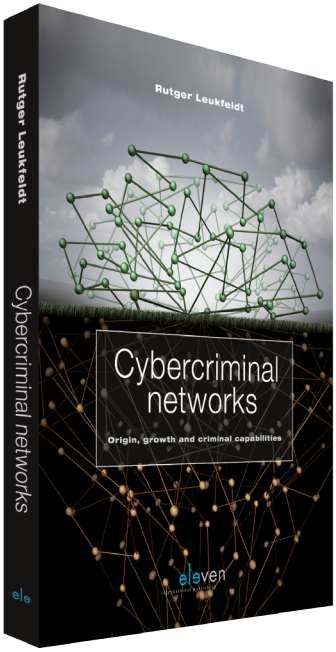

ISBN: 978-94-6236-708-1
eISBN: 978-94-6274-613-8
230 pp. | paperback
€ 46.00 / $ 62.10 / £ 48.76

This book is about cybercriminal networks that make use of digital means, such as phishing, malware or hacking, to steal money from customers of financial institutions. The author analyzes the processes of origin and growth and criminal capabilities, and puts forward several explanations for the differences found between traditional criminal networks and cybercriminal networks.

Cybercriminal networks, therefore, forms an important evidence-based contribution to the criminological knowledge about cybercriminal networks. Furthermore, based on the empirical results, the author outlines possibilities for situational crime prevention against cybercriminal networks. This book will therefore be of interest both to academics and practitioners in the field of cybercrime and cyber security.

Rutger Leukfeldt is postdoc researcher cybercrime at the Netherlands Institute for the study of Crime and Law Enforcement (NSCR). From 2007-2016, he was a researcher of the Cyber Safety Research Group at the NHL University of Applied Sciences and the Dutch Police Academy. Rutger worked on a number of cybercrime studies for public and private organizations, including studies into the modus operandi and characteristics of cybercriminals and a nation-wide cybercrime victim survey.

eleven
international publishing

Punish, Seduce or Persuade

An Empirical Assessment of Anti-Piracy Interventions

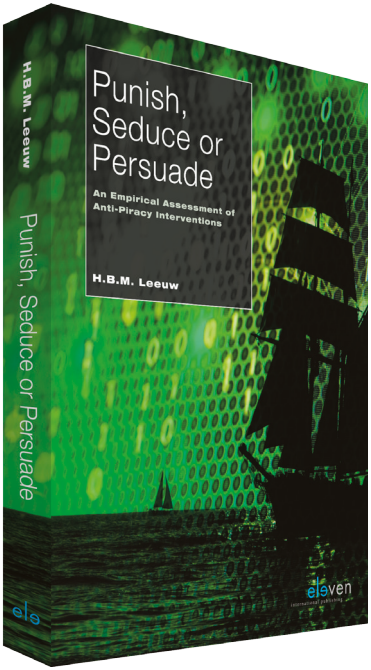

ISBN: 978-94-6236-741-8
eISBN: 978-94-6274-674-9
330 pp. | paperback
€ 64.00 / $ 86.40 / £ 67.84

Many kinds of interventions have been designed and implemented to combat digital copyright infringement, a type of cyber-deviance that is also known as 'digital piracy'. However, it is not clear whether such measures are indeed effective in reducing this type of deviance. This research sets out out to examine the functioning of these interventions from an empirical perspective. The persistence of digital copyright infringement presents various challenges to governments, the creative industries and other stakeholders that attempt to curtail digital piracy. The author combines both traditional and innovative research methods in order to establish whether and to what extent these interventions are able to curtail digital piracy.

This book is of interest to organisations and individuals that are in charge of developing copyright laws and policy or the enforcement thereof. The focus on the evaluation of digital policy also makes the book relevant to evaluators, criminologists and those interested in digital behaviour and digital policy.

In 2010, **Bastiaan Leeuw** (1985) started the position of PhD-researcher at the Faculty of Law at Maastricht University. In addition to his research, he taught a variety of courses in the fields of criminal law and criminology. In 2015 he was appointed to the position of empirical methodologist at this faculty. Since 2016, the author has been involved in the creation and maintenance of the Empirical Legal Studies initiative (ELSi). Bastiaan Leeuw has a wide range of research interests, which include cybercrime, cyber-society, Big Data, evaluations and policy studies, criminology and empirical legal research.

De Digitale Kooi

(On)behoorlijk bestuur door informatiearchitectuur of: hoe we de burger weer centraal zetten in een digitaliserende overheid

Informatiedeling is de ruggengraat van overheidsdienstverlening geworden, maar we zijn de controle over deze informatie kwijtgeraakt. We weten niet wie er gebruikmaakt van onze persoonsgegevens en we hebben geen idee over de gevolgen die een foute registratie kan hebben.

In dit boek laten we zien dat informatiearchitectuur de overheid blind heeft gemaakt voor de problemen van burgers en onmachtig heeft gemaakt om fouten te herstellen en maatwerk te leveren. We formuleren ´algemene beginselen van behoorlijke ICT' om de burger weer een stem en een centrale plaats geven in de digitale overheid.

Een must-read voor elke overheidsprofessional.

ISBN: 978-94-6236-813-2
eISBN: 978-94-6274-805-7
150 pp. | paperback
€ 19,90 / € 14,00 (ebook)

De Kafka brigade doet actie-onderzoek in samenwerking met publieke organisaties om de kennis van de werkvloer samen te brengen met de beslissingsmacht van management en bestuur. **Arjan Widlak** is directeur van de Kafka brigade. Hij ontwikkelt simulatiespellen over complexe besluitvormingsprocessen, zoals standaardisatieprocessen, en doceert hij als vaste gastdocent in diverse masters en masterclasses, onder meer bij Tias Nimbas Business School. **Rik Peeters** is professor en onderzoeker bij het Centrum voor Economisch Onderzoek en Onderwijs (CIDE) in Mexico-Stad. Hij is daarnaast directeur van Brigada Kafka, de Mexicaanse Kafkabrigade.

Gezocht: Pioniers

Strategische samenwerking in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit

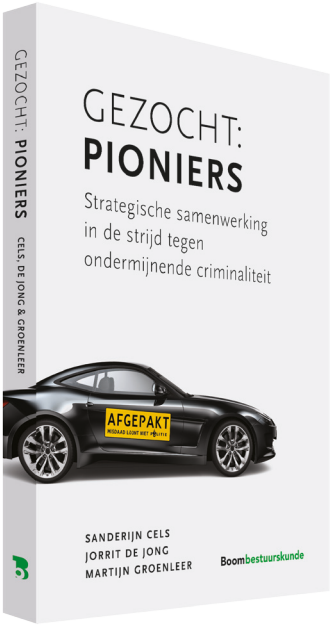

ISBN: 978-94-6236-752-4
eISBN: 978-94-6274-703-6
250 pp. | paperback
€ 26,00 / € 18,99 (ebook)

Pionieren in de publieke sector is niet eenvoudig. Hoe agendeer je bijvoorbeeld problemen die onzichtbaar en ongrijpbaar zijn? Hoe formuleer je gezamenlijke doelen, terwijl de betrokken partijen allemaal hun eigen belangen en prioriteiten hebben? Hoe krijg je toestemming voor het testen van een nieuwe aanpak waarvan het succes niet gegarandeerd is? Hoe regel je capaciteit in tijden van schaarste? En hoe weet je of een nieuwe aanpak succesvol is wanneer effecten moeilijk meetbaar zijn?

Dit boek analyseert dergelijke strategische uitdagingen en introduceert inzichten uit de bestuurskunde en de organisatie- en managementwetenschappen om daar effectief mee om te gaan. Het bevat tientallen concrete casus uit de praktijk en handzame kaders met vragen en tips. Het is geschreven voor innovatieve professionals en managers in de publieke sector in het algemeen – en voor hen die werkzaam zijn in de veiligheids- en justitieketen in het bijzonder.

Sanderijn Cels is als docent verbonden aan Harvard University en is Fellow bij het Carr Center for Human Rights Policy op de Harvard Kennedy School. **Jorrit de Jong** is wetenschappelijk directeur van het Innovations in Government programma op de Harvard Kennedy School en leidt daar onder meer het Bloomberg Harvard City Leadership Initiative. **Martijn Groenleer** is hoogleraar Recht en Bestuur aan Tilburg University en directeur van het Tilburg Center for Regional Law and Governance.

Boomjuridisch

Strafrechtspleging in een digitale samenleving

ISBN: 978-94-6290-421
351 pp. | paperback
€ 37,50

Wereldwijde kinderpornografienetwerken die door de politie worden opgerold, hacks die hele bedrijven platleggen en mensen die het slachtoffer worden van dating scams: dit is zomaar een greep uit de berichten die dagelijks in de media verschijnen over computercriminaliteit. Dit boek gaat over de maatschappelijke context, sociale mechanismen en de wet- en regelgeving die worden gebruikt om met deze nieuwe vorm van criminaliteit om te gaan. Het behandelt dit onderwerp afwisselend vanuit een klassiek juridisch, rechtssociologisch, criminologisch en rechtsfilosofisch perspectief.

Dit boek is in de eerste plaats geschreven voor masterstudenten in de rechtswetenschappen. Maar het is bijvoorbeeld ook interessant voor masterstudenten in de sociale wetenschappen met interesse in vraagstukken op het gebied van normafwijkend gedrag en formele sociale controle, en voor professionals in de strafrechtspleging. Dit boek veronderstelt geen technische voorkennis. Het is geschikt voor iedereen die geïnteresseerd is in actuele ontwikkelingen op het gebied van de digitalisering van criminaliteit en de strafrechtspleging.

Wouter Stol is lector Cybersafety aan de NHL Hogeschool te Leeuwarden en de Politieacademie te Apeldoorn, en bijzonder hoogleraar Politiestudies aan de Open Universiteit. **Litska Strikwerda** is Universitair Docent Metajuridica aan de Open Universiteit.

Boomcriminologie

De juiste bronnen voor kennis over criminaliteit en veiligheid

Op 1 september 2015 introduceerde Boom uitgevers Den Haag een nieuw en fris merk: Boom criminologie. Dit merk is een voortzetting van het criminologiefonds dat voorheen onder de naam Boom Lemma verscheen.

Als toonaangevende wetenschappelijke uitgever helpen wij complexe maatschappelijk vraagstukken onder de aandacht te brengen van academici, beleidsmakers en andere publieke professionals.

We werken hiervoor samen met vooraanstaande wetenschappers en professionals uit de praktijk, maar ook prominente verenigingen zoals de Nederlandse Vereniging voor Criminologie. Dankzij hen zijn wij in staat om met onze publicaties de ontwikkelingen in het maatschappelijk debat over deze vraagstukken nauwlettend te volgen en te stimuleren. Wij zijn met recht trots op deze hechte samenwerking die tot uitdrukking komt in onze nieuwe merknaam.

Boomcriminologie
postbus 85576 | 2508 CG Den Haag
tel. 070 330 70 33
klantenservice@boomdenhaag.nl

Aantekeningen